

อภินันทนาการ

สำนักหอสมุด

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับ พลอย หินสีของกลุ่มผลิตเครื่องประดับ
อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

พิชญา พิมพ์ทอง

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร
วันลงทะเบียน...1.5.๓๐.2555.....
เลขทะเบียน.....1. 6032965.....
เลขเรียกหนังสือ.....ป. ๗5.....

๗๖๓๙๓
๒๕๕๕

ศิลปนิพนธ์เสนอคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
มีนาคม พ.ศ. 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

DEVELOPMENT, PACKAGING SILVER GEM STONE JEWELRY
DISTRICT OF LAM SONTHI IN LOPBURI

Arts Thesis Submitted to the Faculty of Architecture of Naresuan University

in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Bachelor of Fine and Applied Arts Degree in Product and Package Design

March 2012

Copyright 2012 by Naresuan University

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาศิลปนิพนธ์ เรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับเงิน พลอย หิน
สีของกลุ่มผลิตเครื่องประดับ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ของ นางสาวพิชญา พิมพ์ทองเห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และ
บรรจุภัณฑ์ ของมหาวิทยาลัยรัตนนคร

.....ประธาน

(ผศ.ศุภรค์ สุวรรณวัจน์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ศุภเดช หิมะมาน)

.....กรรมการ

(อาจารย์เจนยุทธ ศรีหิรัญ)

อนุมัติ

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย เกรียงชัย)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มีนาคม พ.ศ. 2555

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับเงิน พลอย หินสีของกลุ่มผลิตเครื่องประดับ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
ผู้วิจัย	นางสาวพิชญา พิมพ์ทอง
ประธานที่ปรึกษา	ผศ.ศุภรักษ์ สุวรรณวัจน์
กรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ศุภเดช หิมะมาน
ประเภทบทนิพนธ์	ศิลปนิพนธ์ ศป.บ. สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พ.ศ.2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการจัดหน่าย บรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี 1. เพื่อศึกษารูปแบบและกรรมวิธีการผลิตของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี 2. เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี รูปแบบใหม่

โดยศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี เพื่อหาแนวทางในการออกแบบ ตลอดจนการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค โดยใช้รูปแบบการวิจัยในเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านบรรจุภัณฑ์ ควรมีบรรจุภัณฑ์ที่สามารถสร้างเสริมภาพลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ยังช่วยในการปกป้องผลิตภัณฑ์ได้อย่างดี ไม่ให้เกิดความเสียหายและสามารถสร้างภาพลักษณ์และจุดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่และช่วยดึงดูดให้กับผู้ที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์ 2. ด้านกราฟิก เป็นส่วนที่มาเป็นจุดขายของผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เพราะรูปลักษณ์อาจจะดูได้ที่กราฟิก ว่ามีความเหมาะสมกับบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์นั้น โดยบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสีของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย ได้เลือกเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องโชคลางมาใช้ในการออกแบบ การออกแบบกราฟิกเป็นการนำลายจักรราศี มาใช้เพราะการใส่เครื่องประดับลูกบิดหินสีอาจต้องอ้างอิงตามจักรราศีเพื่อเสริมดวงชะตาให้มีความรุ่งโรจน์ตามชนิดของลูกบิดหินสี

ประกาศคุณูปการ

วิจัยฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยจึงมีความรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ศุภกรัก สุวรรณวัจน์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่เสียสละเวลาในการให้คำปรึกษาในงานวิจัย และอาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะและการออกแบบ สาขาวิชาออกแบบบรรจุภัณฑ์ทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง ตรวจสอบแก้ไขงาน ตลอดจนให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ ทำให้การวิจัยสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คุณภัทราพร สะอาดเยี่ยม ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลทั้งในด้านการผลิต ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม การจัดการและการจัดจำหน่าย และรายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี สำหรับกลุ่มอาชีพหินสีร้อย นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือที่ดีต่อกันเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพ่อคุณแม่ และคุณยาย ที่ให้โอกาสสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นที่กำลังใจให้ก้าวต่อไปไม่ท้อ อดทนสู้ในการวิจัยครั้งนี้ และที่สำคัญเป็นผู้คอยสนับสนุนงบประมาณและเป็นที่กำลังใจให้เสมอ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณด้วยความจริงใจอย่างสูงในความกรุณา

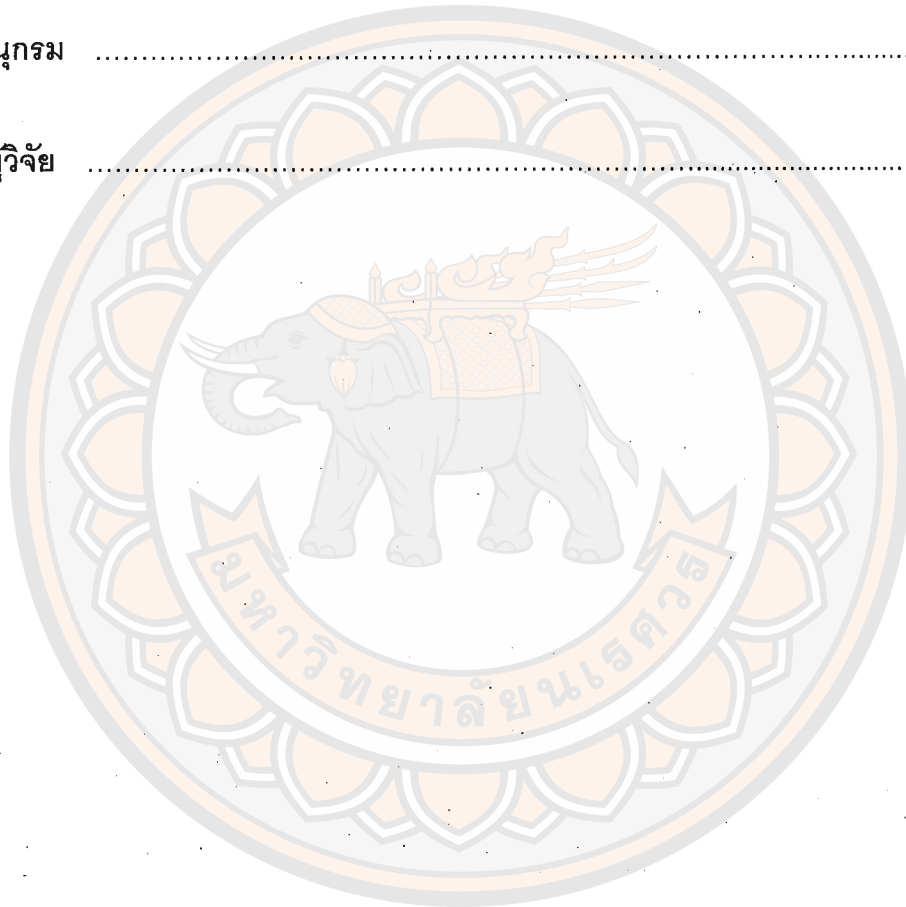
พิชญา พิมทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
การออกแบบ	10
บรรจุภัณฑ์	26
ลูกบิดหินสี	46
ความเชื่อ	49
เครื่องประดับลูกบิดหินสี อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
ขั้นตอนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์	56
วิธีการรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์	57
4 ผลการวิจัย	60
ส่วนที่ 1 บทสังเขปเงื่อนไขในการออกแบบ (Design Brief)	60
ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบ (Sketch)	65
ส่วนที่ 3 การพัฒนาและการสร้างสรรค์ (Development and Design)	67
ส่วนที่ 4 ผลงานที่สร้างสรรค์ (Packaging Design)	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. บทสรุป	79
ความมุ่งหมายของการวิจัย	79
สรุปผลการวิจัย	80
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	81
ประวัติผู้วิจัย	82

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพที่ 4.1 ภาพแสดงแบบร่างตราสัญลักษณ์แบบที่ 1	66
ภาพที่ 4.2 ภาพแสดงแบบร่างตราสัญลักษณ์แบบที่ 2	66
ภาพที่ 4.3 ภาพแสดงแบบร่างตราสัญลักษณ์แบบที่ 3	67
ภาพที่ 4.4 ภาพแสดงแบบร่างตราสัญลักษณ์แบบที่ 4	67
ภาพที่ 4.5 ภาพแสดงตราสัญลักษณ์ที่มีการพัฒนา	68
ภาพที่ 4.6 ภาพแสดงโครงสร้างกล่องรวมเขต	68
ภาพที่ 4.7 ภาพแสดงโครงสร้างกล่องจี	69
ภาพที่ 4.8 ภาพแสดงโครงสร้างกล่องสร้อยคอยาว	69
ภาพที่ 4.9 ภาพแสดงโครงสร้างกล่องกำไล	70
ภาพที่ 4.10 ภาพแสดงโครงสร้างกล่องต่างหู	70
ภาพที่ 4.11 ภาพแสดงกราฟิกแบบที่ 1	71
ภาพที่ 4.12 ภาพแสดงกราฟิกแบบที่ 2	71
ภาพที่ 4.13 ภาพแสดงกราฟิกแบบที่ 3	72
ภาพที่ 4.14 ภาพแสดงกราฟิกแบบที่ 4	72
ภาพที่ 4.15 ภาพแสดงกราฟิกกล่องรวมเขต	73
ภาพที่ 4.16 ภาพแสดงกราฟิกกล่องจี	73
ภาพที่ 4.17 ภาพแสดงกราฟิกกล่องสร้อยคอยาว	74
ภาพที่ 4.18 ภาพแสดงกราฟิกกล่องกำไล	74
ภาพที่ 4.19 ภาพแสดงกราฟิกกล่องต่างหู	75
ภาพที่ 4.20 ภาพแสดงกราฟิกถุงกระดาษ	75
ภาพที่ 4.21 ภาพแสดงผลงานออกแบบ	76
ภาพที่ 4.22 ภาพแสดงผลงานออกแบบ	76
ภาพที่ 4.23 การจัดแสดงงานส่วนที่ 1	77
ภาพที่ 4.24 การจัดแสดงงานส่วนที่ 2	77
ภาพที่ 4.25 การจัดแสดงงานส่วนที่ 3	78
ภาพที่ 4.26 ภาพนุทแสดงงาน	78

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตาราง ระยะเวลาทำการวิจัยและเวลาในการดำเนินโครงการ	8
กรอบสรุปบรรณทัศน์	31
ตาราง 4.1 Mood & Toon	64

บทที่ 1

บทนำ

**เรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับเงิน พลอย หินสีของกลุ่มผลิตเครื่องประดับ อำเภอ
ลำสนธิ จังหวัดลพบุรี**

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในห้วงเวลาที่ประเทศไทย กำลังเผชิญปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ และประชาชน ทุกระดับ ประสบปัญหาต่าง ๆ ปัญหาหนึ่งที่ประชาชนระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศถูก รุมเร้าคือปัญหา ความยากจน รัฐบาลจึงได้ประกาศสงครามกับความยากจน โดยได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาว่า จะจัดให้มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าโดย รัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยระบบร้านค้าเครือข่ายและอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน กระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและ มูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในและต่างประเทศและได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า ด้วย คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกาศ ณ วันที่ 7 กันยายน 2544 ขึ้น โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ หรือ เรียกโดยย่อว่า กอ.นตผ ซึ่งฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) เป็นประธานกรรมการ และให้คณะกรรมการ กอ.นตผ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการดำเนินงาน“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์ การคัดเลือกและขึ้นบัญชีผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบลรวมทั้งสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนแม่บท อย่างมีประสิทธิภาพ ปรัชญาของ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวทางประการหนึ่ง ที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความ เป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มี คุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่าย ในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีหลักการ พื้นฐาน 3 ประการ คือ

- 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global)
- 2) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance-Creativity)
- 3) การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development)

ผลิตภัณฑ์ ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียวแต่เป็นกระบวนการทางความคิด รวมถึงการบริการ การดูแลการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษา ภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

กลุ่มอาชีพหัตถ์ร้อยลาย ซึ่งนำโดย คุณภัทราพร สะอาดเอี่ยม (หัวหน้ากลุ่มอาชีพหัตถ์ร้อยลาย) ที่อยู่ เลขที่ 45 หมู่ 4 ตำบลหนองรี อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เบอร์โทรศัพท์ : 085-3293004 , 086-5371449 เป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านที่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่เลี้ยงวัว รับจ้าง ผู้ว่างงาน คนพิการ กลุ่มเล็กๆกลุ่มหนึ่งได้รวมตัวกันประกอบอาชีพเพื่อเสริมรายได้ ในช่วงว่างเว้นจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยนำหัตถ์ร้อยลายกว่า 100 ชนิดสี มาจัดเรียงร้อยเป็นเครื่องประดับ ที่สวยงามเป็นชุด เป็นเส้นเป็นพวง จำพวก สร้อยคอ สร้อยข้อมือ ต่างหู เป็นต้น เป็นชิ้น เป็นชุด มีราคาเริ่มตั้งแต่ 30 บาทถึง 900 บาท ทำมา 7 ปี รายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 บาท

คุณภัทราพร สะอาดเอี่ยม หัวหน้ากลุ่มอาชีพหัตถ์ร้อยลายบ้านหนองเกตุ ได้กล่าวว่า เครื่องประดับอัญมณีไทยที่เรียกว่า "นพเก้า" ประกอบด้วย เพชร ทับทิม มรกต นุชราคัม โกเมน นิล มุกดา เพทาย และไพฑูรย์ นำมาทำเป็นหัวแหวน จี้สร้อยคอ และต่างหู สวมใส่กันเป็นชุดใหญ่จะดูสวยงามตระการตาอีกทั้งมีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกและความเชื่อที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณว่าผู้ที่ได้ครอบครองหรือสวมใส่ถูกต้องตาม สี ะดาววันเกิด ตามดวงของตนจะมีผลให้ปกป้องภัยขจัดภัยอันตราย มีโชค อำนาจ วาสนา เจริญรุ่งเรืองมีเงินมีทองไม่ขาดมือเป็นความเชื่อทาง โชคลาง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ประเภทหินสีที่ผลิตจัดจำหน่าย ประกอบด้วย 1.หินตาเสือ มีฤทธิ์ในการปกป้องคุ้มครอง ป้องกันคุณไสย 2.หินตาแมว เสริมสร้างด้านการงาน ความรัก มิตรภาพ 3.หยกชกลกขิว มั่งมีศรีสุข 4.หยก อยู่เย็นเป็นสุข 5. นิล อำนาจวาสนา โชคลาภ 6.คริสตัล เสริมบารมี 7.แก้วบนเหล็ก ป้องกันอันตราย 8.ทรายเงิน ทรายทอง เสริมด้านการเงินทองไม่ขาดมือ 9.ไหมทอง เจริญรุ่งเรือง 10.ทับทิม ความรัก ความเมตตา ความร่ำรวย 11.โรสควอต เสริมสร้างด้านความรัก 12.จำพวกคานาเลียน อเมทิสต์ เทอร์ลอยซ์ และโกเมนเป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเครื่องประดับที่เสริม สร้างมงคลประจำวันเกิดทั้ง 7 วันจำหน่ายในราคาถูก ขณะนี้สินค้าได้รับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับระดับ 4 ดาว จัดออกจำหน่ายหลายจังหวัดทั่วไทย

วัตถุดิบหินสีส่วนใหญ่รับซื้อมาจากชายแดนประเทศพม่าและภาคเหนือ สำหรับลูกค้าที่ต้องการซื้อ หินสีมงคลตามดวงชะตาวันเกิดท่านสามารถแจ้งรายละเอียดแก่ผู้ขายเพื่อจัดหินสีให้ถูกต้องตรงตามดวงชะตาเรามีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เรื่องเห็นสีมงคลจัดจะเรียงหินสีเสริมดวงมงคลให้ท่านได้ทันที หรือจะทำการขอพระด้วยปอทักเป็นรูปทรง รูปแบบต่างก็มีช่างที่ชำนาญงานจัดให้

(วัฒนธรรม จุฑะวิวัต, 2545, หน้า 1) มนุษย์ ได้ชื่อว่าเป็นสิ่งมีชีวิตเพียงชนิดเดียว ที่สามารถใช้จินตนาการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อตอบสนองต่อการดำเนินของตนเองได้ดีที่สุด ซึ่งผลแห่งความสามารถทางด้านนี้จะเห็นได้จากศิลปะงานทุกแขนงที่มนุษย์ได้คิดประดิษฐ์ขึ้น โดยหนึ่งในผลงานที่ล้ำค่าก็คือเครื่องประดับ ซึ่งมีรูปแบบและลวดลายที่แตกต่างกันไปตามสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้นๆ เช่น ความนิยมในเครื่องประดับของคนไทยโบราณก็จะแตกต่างจากสมัยปัจจุบัน หรือความนิยมของอินเดียก็จะแตกต่างจากของไทยทั้งในเรื่องแบบลวดลายและชนิดของเครื่องประดับ ฯลฯ เป็นต้น ในสมัยก่อน คนไทยใช้เครื่องประดับไม่เพียงแต่มีความหมายเพื่อความสวยงามเท่านั้น หากแต่ยังแสดงถึงฐานะในสังคมของผู้สวมใส่ว่าเป็นชนชั้นในระดับใด เป็นกษัตริย์ เจ้านายชั้นสูงในราชสำนัก หรือขุนนาง สามีญชนรวมทั้งทาส โดยมีการตั้งกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนในการใช้เครื่องประดับด้วย ดังปรากฏในกฎหมายตราสามดวง

สมัยศึกดาบรพ มนุษย์สมัยหินได้ใช้เปลือกหินที่สวยงาม เขี้ยวสัตว์ งาช้าง หรือหินลวดลายต่างๆ มาเจาะเป็นรูและร้อยเป็นสร้อยคอ รู้จักปั้นดินทำเป็นตุ้มหู เพื่อประดับร่างกายให้สวยงาม ต่อมาก็ใช้เครื่องประดับที่ทำด้วยสำริด ลูกกระพรวน ลูกปัดแก้วและหินสีต่างๆ ฯลฯ

วัฒนธรรม จุฑะวิวัต(2545, หน้า 136) กล่าวว่า ครั้นถึงสมัยปัจจุบัน มนุษย์จึงได้ใช้ทองคำ เงิน แร่พลอยต่างๆ และหินสีต่างๆ มาทำเครื่องประดับด้วยฝีมือประณีตงดงาม สืบเนื่องมาจนทุกวันนี้ ธัญยานิมิตรากุล(2548, หน้า 1) กล่าวว่า ในปัจจุบัน อัญมณีและหินสี มีอิทธิพลต่อเครื่องประดับเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยความเชื่อที่ว่าหินสี นั้นมีคุณสมบัติที่โดดเด่นแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของมัน นอกจากความสวยงามของหินสี คนเรานำหินสีมาใช้เป็นเครื่องราง เสริมบารมี โชคลาภ และเพื่อเสริมสิริมงคลให้กับตัวเอง เพราะเชื่อว่า หากคนเราใส่หินสีให้ถูกโฉลกกับวันเกิดหรือราศีแล้ว จะช่วยทำให้ชีวิตรุ่งเรืองขึ้นได้เช่นกัน

ความมั่งคั่งสมบูรณ์ อยู่ในตัวของมันเอง และในขณะเดียวกัน ก็เป็นสัญลักษณ์ของการแต่งงาน เป็นสัญลักษณ์ของการเกิด และชัยชนะในบางครั้ง ในขณะเดียวกันก็เป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคงด้วย แม้จะได้มีการวิเคราะห์กันแล้ว ว่าประโยชน์ของเครื่องประดับ จะมีอยู่น้อยมาก ก็ตาม แต่ทราบได้ที่คนมีสุนทรียภาพอยู่ในจิตใจ ศิลปะเครื่องประดับก็จะยังคงมีอยู่ตลอดไป งานเครื่องประดับเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ ความคิดสร้างสรรค์อันทรงคุณค่าของนักออกแบบ การออกแบบจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของการทำเครื่องประดับ ใครพอที่จะออกแบบ ได้ และขยันที่จะนำสิ่งต่างๆ มาปะติดปะต่อเข้าด้วยกัน ก็สามารถที่จะสร้างสรรค์เครื่องประดับสำหรับตนเองขึ้นได้ ตามวิถีทาง เศรษฐกิจ และวิถีทางแฟชั่นปัจจุบันผลักดันให้เครื่องประดับประดับร่างกายที่ราคาแพงเช่น เพชรนิลจินดาเริ่มลดความสำคัญลง จะยังหลงเหลืออยู่ในสังคมที่เห่อเหิม ฟุ้งเฟ้อ อดความมั่งมีต่อกัน การได้ออกแบบเอง ได้สร้างสิ่งของขึ้นใช้เอง เป็นความภาคภูมิใจ ประหยัด และงดงามอย่างมีเอกลักษณ์

วัฒนธรรม จุฑะวิวัต(2545,หน้า คำนำ) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ว่าการหลังไหลวัฒนธรรมตะวันตกมีผลกระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนการให้คุณค่าแก่ผลงานศิลปะทุกรูปแบบ ไม่เว้นแม้แต่งานเครื่องประดับไทย ที่ได้วิวัฒนาการจากรูปแบบโบราณมาสู่ความเป็นสมัยใหม่มากขึ้น งานเครื่องประดับไทยที่สามารถคงอยู่คู่กาลเวลาได้อย่างโดดเด่น จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ อันอาจทำให้เอกลักษณ์ของความเป็นชาติซึ่งสะท้อนได้จากลวดลายไทย ถูกมองข้ามตามกระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ แฟชั่นสมัยนี้ เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว จึงต้องมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อผลงานที่ออกมาดีและดูทันสมัย

เครื่องประดับ อาจเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต เพราะอาจเปรียบเป็นของที่ต้องใช้ โดยบางครั้งการเลือกเครื่องประดับ อาจขึ้นอยู่กับรูปลักษณะภายนอก เช่น การเก็บ บรรจุ หีบห่อ วิธีการเก็บรักษา การได้เข้ามาพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ได้ศึกษาหลักการ ขั้นตอนการเลือกวัสดุ วิธีการทำ หรือแม้กระทั่งเคล็ดลัษณ์ต่างๆ ในการทำงานรวมทั้งเป็นประโยชน์ในการศึกษาในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ จากสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดอีกด้วย โดยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ หรือการบรรจุหีบห่อ เริ่มกระทำขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อใดนั้น คงจะหาคำตอบที่แน่นอนได้ยาก แต่ถ้าหากจะสันนิษฐานตามหลักฐานและสัญญาตญาณการเรียนรู้ของมนุษย์ นับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นต้นมาในเรื่องของการคิดค้นและการแก้ปัญหาเพื่อความสะดวกสบายในการเคลื่อนย้ายวัตถุมวลสาร(Created to make transport tation easier) แล้วอาจกล่าวเป็นเหตุและผล แห่งวิวัฒนาการของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้ง่ายขึ้น

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ จึงเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการค้าและการบริการในฐานะของสิ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่การขนส่งสินค้า (Aid transportation) โดยทำหน้าที่ขั้นพื้นฐานอันดับแรกคือปกป้อง คุ้มครองสินค้าให้ปลอดภัยจากความเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทบกระเทือน และป้องกันสิ่งปนเปื้อนที่ไม่พึงประสงค์ (To prevent spillage and contaminations) ที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการขนส่งสินค้าผลิตภัณฑ์จากโรงงานผลิตไปจนกระทั่งถึงมือผู้บริโภค ซึ่งบทบาทนี้ก็มีผลทำให้รูปแบบของบรรจุภัณฑ์(Package form) มีการพัฒนาขึ้น เทคนิคและกรรมวิธีการบรรจุที่พัฒนาขึ้นตามหน้าที่ใช้สอยเหล่านี้ จึงเป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาในรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลายลักษณะตามกาลเวลาและการค้นพบวัสดุหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้

บรรจุภัณฑ์มีบทบาทและหน้าที่ในการตลาดคือ บรรจุภัณฑ์ที่ปัจจุบันนี้ได้รับความนิยมมากเพราะบรรจุภัณฑ์ช่วยในด้านการบรรจุและการคุ้มครองป้องกันการเสียหายของผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์เป็นตัวบ่งชี้ถึงผลิตภัณฑ์ใช้สีและรูปทรงที่มีความเด่นชัดมองเห็นได้ง่าย อ่านง่าย ขนาดพอเหมาะ บรรจุภัณฑ์ยังอำนวยความสะดวกอีกด้วยเพราะในกรณีที่มีพื้นที่จำกัดก็มีความสะดวกในการจัดวาง สามารถวางทับซ้อนกันได้ สะดวกต่อการขนส่งและการเก็บรักษาในคลังสินค้า ประหยัดพื้นที่การวางของคลังสินค้า บรรจุภัณฑ์สามารถสร้างความดึงดูดความสนใจให้กับผู้บริโภค ด้วย ขนาด รูปร่าง สี วัสดุ รูปทรง และที่สำคัญ

ทางเศรษฐกิจ บรรจุกฎหมายจะมีบทบาทและหน้าที่สำคัญอีกคือสามารถสร้างหรือกำหนดราคาสินค้าได้อีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเครื่องประดับที่ทำด้วยลูกปัดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวผลิตภัณฑ์ เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ ดึงดูดผู้บริโภค สร้างความประทับใจ จุดจำ เกิดการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว เป็นการเพิ่มยอดขายให้สูงขึ้น ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางธุรกิจในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของกระบวนการผลิตเครื่องประดับลูกปัดหินสี สำหรับกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

2. เพื่อพัฒนาและออกแบบรูปแบบบรรจุกฎหมายของเครื่องประดับลูกปัดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี รูปแบบใหม่

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการพัฒนาการออกแบบบรรจุกฎหมายเครื่องประดับลูกปัดหินสี และได้แนวทางการส่งเสริมเผยแพร่ที่เป็นระบบและยั่งยืนมั่นคง เพื่อสืบสานและพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

2. ได้บรรจุกฎหมายเครื่องประดับลูกปัดหินสี อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี รูปแบบใหม่ที่ตอบสนองประโยชน์ใช้สอย ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบสร้างสรรค์ นักวิจัยในที่นี้หมายถึงนิสิต ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และผู้ประกอบการของของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ที่มีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอนการวิจัย

โดยมุ่งหวังว่าผลงานวิจัยจะทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบบรรจุกฎหมายเครื่องประดับลูกปัดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

ดังนั้น กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จะได้บรรจุกฎหมายต้นแบบจำนวน 5 ชิ้น ประกอบด้วย

1. ชุดบรรจุกฎหมายใส่สร้อยคอยาว	1 กราฟิก	1 โครงสร้าง
2. ชุดบรรจุกฎหมายใส่ตุ้มหู	1 กราฟิก	1 โครงสร้าง
3. ชุดบรรจุกฎหมายใส่สร้อยข้อมือ	1 กราฟิก	1 โครงสร้าง
4. ชุดบรรจุกฎหมายใส่จี้	1 กราฟิก	1 โครงสร้าง

5. ชุดบรรจุภัณฑ์ใส่รวมเซต 1 กราฟิก 1 โครงสร้าง
รวมเป็น 5 โครงสร้าง 5 กราฟิก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกปัดหินสี เพื่อหาแนวทางในการออกแบบ ตลอดจนการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การสร้างสรรค์ความพึงพอใจ ให้กับผู้บริโภค โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้มาซื้อผลิตภัณฑ์ของสินค้ากลุ่มเครื่องประดับลูกปัดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย ต่อหนึ่งสัปดาห์หรือกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์หรือนักท่องเที่ยวที่แวะซื้อสินค้าเป็นจำนวนหนึ่งของทั้งหมดของสัปดาห์

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ ตัวของบรรจุภัณฑ์ รูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์

ตัวแปรตาม คือ ประโยชน์ใช้สอยของบรรจุภัณฑ์ที่มีความคงทนต่อการใช้งานหรือมีความปลอดภัยมากเพียงใด และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

3. เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

- เครื่องมือในการวิจัยแบบสังเกต
- กรอบในการสังเกต
- เครื่องมือในการวิจัยแบบสังเกตภาคสนาม
- กรอบในการสังเกต
- เนื้อหาที่สังเกต
- แบบวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม
- แบบสำรวจชุมชน
- ประวัติชุมชน (time line)
- แนวคำถามในการสัมภาษณ์เจาะลึกและสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
- แนวคำถามในการสัมภาษณ์เจาะลึกและสนทนากลุ่ม
- การพัฒนาเครื่องมือ
 - การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทำหนังสือราชการไปยังกลุ่มอาชีพ ที่เราต้องการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการลง
ภาคสนาม

5. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลภาคสนาม

1. การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความเป็นมาของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี
ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี พัฒนาการของลักษณะรูปแบบบรรจุภัณฑ์และ
การจัดการผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย รวมทั้งสภาพ
ด้านเศรษฐกิจและสังคมอันเป็นผลสืบเนื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ของเครื่องประดับลูกบิด
หินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เก็บรวบรวมจากผลิตภัณฑ์อันเป็นวัตถุจริง
ที่ปรากฏอยู่ในเครื่องประดับเงินของกลุ่มบ้านเจ้าจอม และหากผลงานบางส่วนที่ไม่สามารถเก็บรวบรวม
จากวัตถุจริงได้ จะเก็บข้อมูลจากการวาดภาพลายเส้นก็ตามคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูล หรือเก็บข้อมูลจาก
ภาพถ่ายผลงานดังกล่าวหากมีปรากฏอยู่ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีบันทึกข้อมูลด้านวัตถุผลิตภัณฑ์ ดังนี้

2.1 ด้านรูปแบบบันทึกข้อมูลด้วยภาพถ่ายสี

2.2 ด้านกลวิธีการผลิต ศึกษาถึงวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการผลิตในแต่ละขั้นตอนทั้งจากการ
สัมภาษณ์และจากการสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทปสัมภาษณ์ จดบันทึกและถ่ายภาพ
รวมทั้งการสเก็ตช์รายละเอียดในวัสดุและอุปกรณ์บางชิ้นที่ต้องการรายละเอียดสูง

2.3 ด้านเนื้อหาศิลปะของ เก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึกถ่ายภาพ ทั้งนี้เป็นเนื้อหาเป็นส่วนหนึ่งที่
ปรากฏให้เห็นได้ในรูปแบบเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลายอยู่แล้ว

3. การจัดทำข้อมูล จัดกระทำภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลตามข้อ 1 และ 2 ผู้วิจัยจะ
จัดกระทำข้อมูลตามลำดับขั้นตอน โดยคำนึงถึงลำดับช่วงเวลาเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะจำแนกวิเคราะห์
ข้อมูล แล้วนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบพรรณนา วิเคราะห์ประกอบภาพถ่ายและภาพวาด
ลายเส้น ภายใต้ประเด็นหัวข้อสำคัญ ดังนี้

3.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

3.2 ลักษณะรูปแบบเครื่องประดับลูกบิดหินสี กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

3.3 พัฒนาการผลิตเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

3.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะรูปแบบ และการผลิตเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่ม
อาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

แผนการดำเนินงาน

รายการ	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	มกราคม	กุมภาพันธ์
การศึกษาภาคสนาม	←	→			
ขั้นตอนการออกแบบและ สร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์		←	→		
พัฒนาบรรจุภัณฑ์			←	→	
ปรับปรุงและพัฒนา ต้นแบบผลิตภัณฑ์				←	→
การเขียนรายงานเสนอ ผลการวิจัย				←	→

ตาราง ระยะเวลาทำการวิจัยและเวลาในการดำเนินโครงการ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

- การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุง โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทางด้านโครงสร้างและกราฟิกให้สอดคล้องกับลักษณะรูปแบบและคุณสมบัติของวัสดุแต่ละชนิดตามความคิดสร้างสรรค์
- หินสี หมายถึง ทรัพยากรทางธรรมชาติ ที่มนุษย์นำมาสร้างสรรค์ให้เกิดมูลค่าทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีอยู่ในทุกพื้นที่ทั่วทั้งประเทศไทย
- เครื่องประดับ หมายถึงงานประณีตศิลป์ที่ใช้ควบคุมกำกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายอื่นๆแล้วยังได้มีการศึกษาเรื่องราวของเครื่องประดับร่วมไปด้วย เพราะเครื่องประดับ นอกจากจะใช้ประดับร่างกายเพื่อความสวยงามแล้ว ยังบอกตำแหน่ง ฐานะ ยศศักดิ์ได้ และยังบอกฐานะทางเศรษฐกิจของเจ้าของได้อีกด้วยงานเครื่องประดับเริ่มจากฝีมือช่าง จากฝีมือช่างไปสู่ชนชั้นสูง สาเหตุที่เครื่องประดับเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เพราะลักษณะงานเครื่องประดับในยุคนั้นทำจากวัสดุที่มีราคาแพง เช่นทองคำ เพชร พลอย เป็นต้น
- กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย หมายถึง กลุ่มคนที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันอาจเป็นการรวมตัวกันภายในพื้นที่ มีการเอื้ออำนวยต่อกัน ติดต่อสื่อสารกัน มีการเรียนรู้ในการกระทำ และการจัดการในงานวิจัยนี้ หมายถึง กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับเงิน พลอย หินสีของกลุ่มผลิตเครื่องประดับ อำเภอ ลำสนธิ จังหวัดลพบุรี มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับการออกแบบ

- 1.1 ความหมายของการออกแบบ
- 1.2 องค์ประกอบของการออกแบบ
- 1.3 ประเภทของการออกแบบ
- 1.4 ลักษณะทั่วไปของการออกแบบ

2. เอกสารที่เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์

- 2.1 ความหมายของบรรจุภัณฑ์
- 2.2 ประวัติและความเป็นมาของการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- 2.3 ความสำคัญของบรรจุภัณฑ์
- 2.4 บทบาทหน้าที่ของบรรจุภัณฑ์
- 2.5 ประเภทของบรรจุภัณฑ์
- 2.6 การออกแบบบรรจุภัณฑ์

3. เอกสารเกี่ยวกับลูกบิดหินสี

- 3.1 ความเป็นมาของลูกบิดหินสี
- 3.2 ลักษณะของลูกบิดหินสี
- 3.3 ประเภทของลูกบิดหินสี

4. เอกสารเกี่ยวกับความเชื่อ

- 4.1 ความหมายของหินสี

5. เอกสารเกี่ยวกับเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยละ อำเภอ ลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

- 5.1 ประวัติความเป็นมาจังหวัดลพบุรี
- 5.2 ประวัติความเป็นมาอำเภอลำสนธิ
- 5.3 ประวัติของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยละ

1. เอกสารที่เกี่ยวกับการออกแบบ

1.1 ความหมายของการออกแบบ

ในส่วนี้จะกล่าวถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสำคัญต่องานวิจัย โดยมีมีการแบ่งข้อมูลออกเป็นข้อๆ เพื่อถ่ายทอดการเข้าใจ ดังนี้

ปัจจุบันนี้การออกแบบมีความสัมพันธ์กับศิลปะเป็นอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าผลิตผลของศิลปะในชีวิตประจำวันก็คือ ผลอันเกิดจากการนำเอาการออกแบบมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งสิ้น ก่อนที่จะสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต หรือสร้างงานศิลปะประเภทใดก็ตามในขั้นต้นนั้นผู้สร้างงานจำเป็นจะต้องออกแบบเสียก่อน ซึ่งความหมายของการออกแบบมีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆกัน อาทิ เช่น

สงวน รอดบุญ (2524, หน้า 101) ได้ให้ความหมายของการออกแบบไว้ว่า "การออกแบบคือสิ่งที่อยู่ในอำนาจความรู้สึกและความคิด อาจเป็นการออกแบบรูปทรง รูปแบบเหมือนแผนผังที่กำหนดขึ้น ด้วยการจัดองค์ประกอบของ เส้น สี เสียง แสง พื้น ที่ ลักษณะพื้นผิว ถ้อยคำ ท่าทาง และการจัดวัตถุต่างๆ ตามหลักเกณฑ์ทางความงาม (Aesthetic Principle)

อารี สุทธิพันธุ์ (2516, หน้า 138) กล่าวถึงการออกแบบไว้ว่า "หมายถึงการสร้างสรรคสิ่งใหม่เพื่อประโยชน์ของความงาม ด้วยการนำส่วนประกอบของการออกแบบมาใช้ (Elements of Design) และหมายถึงการปรับปรุงของเดิม ที่มีอยู่แล้วดัดแปลงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (Organize and reorganize)

กราวเวส (Graves, 1951, หน้า 3) แสดงถึงแนวความคิดว่า ผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นนั้น ก็คือ การออกแบบหรือการจัดองค์ประกอบนั่นเอง

อีเมอร์สัน (อารี สุทธิพันธุ์ อ้างอิงมาจาก Emerson, 2516, หน้า 139) เขียนไว้ในหนังสือออกแบบว่า "เก้าอี้ อาจเป็นที่ให้ความสบายเวลานั่ง แต่ด้วยการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมของผู้ออกแบบและสัดส่วนที่ถูกต้อง อาจจะมีคุณค่าทางความงามแฝงอยู่ด้วย เพื่อเพิ่มความสง่างามให้แก่ผู้นั่งตลอดจนคุณค่าด้านอื่นๆ ปนอยู่เสมอ"

วัฒน์ จุฑะวิภาค (2527, หน้า 12) ได้สรุปความหมายของการออกแบบไว้ว่า "การออกแบบคือการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การจัดเลือก และร่างแบบเพื่อก่อให้เกิดรูปทรงที่สง่างาม"

จากความหมายที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้เกี่ยวกับการออกแบบนั้น สรุปได้ว่าการออกแบบก็คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยการปรับเปลี่ยน พัฒนาสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติแวดล้อม ซึ่งการปรับเปลี่ยนที่เกิดขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์เอง ซึ่งนับเป็นคุณสมบัติอันสำคัญที่สร้างความแตกต่างให้มนุษย์กับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ

1.2 องค์ประกอบของการออกแบบ (Elements)

1. องค์ประกอบในความคิด (Conceptual Elements) องค์ประกอบในความคิดไม่สามารถมองเห็นได้ไม่มีตัวตนแต่ดูเหมือนจะคงอยู่โดยทั่วไป เช่น เราารู้สึกว่ามีจุดอยู่ตรงมุมของรูปร่างมีเส้นอยู่

บริเวณรูปร่างของวัตถุมีระนาบหุ้มห่อปริมาตรและปริมาตรครอบคลุมพื้นที่ว่าง แต่ว่าความจริงแล้ว องค์ประกอบเหล่านั้นไม่ได้อยู่ที่บริเวณดังกล่าวอย่างแท้จริง เราเรียกลักษณะขององค์ประกอบทั้งหมดนี้ว่า "องค์ประกอบในความคิด"

1.1 จุด (Point) จุดชี้ให้เห็นถึงตำแหน่งในที่ว่าง ไม่มีความกว้าง ความยาว ความลึก จุดให้ความรู้สึกคงที่ (Static) ไม่มีทิศทาง (Directionless) ไม่ครอบคลุมพื้นที่ว่าง

1.2 เส้น (Line) เมื่อจุดเคลื่อนที่ เส้นทางที่จุดเคลื่อนไปคือเส้น ความรู้สึกนึกคิดของเส้น จะต้องมีความยาว แต่ไม่มีความกว้างหรือความหนา มีตำแหน่งและทิศทางพร้อมทั้งการเคลื่อนไหว และการเจริญเติบโต

1.3 ระนาบ (Plane) ระนาบเกิดจากการเคลื่อนไหวของแนวของเส้นในทิศทางที่ไม่มีทิศทาง ของตัวเส้นเอง ทำให้เกิดความกว้างแต่ไม่มีความหนา มีตำแหน่ง และทิศทางที่กำหนดขอบเขตเส้นขนาน สองเส้นอธิบายได้ถึงความเป็นระนาบซึ่งเกิดจากแนวเส้นที่มองไม่เห็นระหว่างสองเส้นขนานนั้นซึ่งให้ความรู้สึกที่ต่อเนื่องกันด้วยสายตา เมื่อเส้นขนานแคบเข้าความรู้สึกของระนาบจะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ถ้ามีเส้นขนานจำนวนมากที่ถี่ขึ้นๆ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อของว่างระหว่างแนวเส้นขนานที่ถี่มากจะเป็นเพียงสิ่งที่มาขัดจังหวะพื้นผิวระนาบเท่านั้น

1.4 ปริมาตร (Volume) เมื่อระนาบเคลื่อนที่ในทิศทางต่างๆจะเป็นปริมาตรซึ่งมีตำแหน่งในที่ว่างและล้อมรอบโดยระนาบ ปริมาตรหรือมวล (mass) นี้สามารถวงตาได้เป็น 3 มิติ

2. องค์ประกอบที่มองเห็นได้ (Visual Elements)

องค์ประกอบที่มองเห็นได้ (Visual Elements) จะเป็นตัวแทนขององค์ประกอบในความคิด (Conceptual Elements) โดยเมื่อเราเขียนจุด เส้น ระนาบ หรือปริมาตรลงบนกระดาษ เราจะไม่เพียงแต่มองเห็นความกว้างยาวเท่านั้น แต่จะเห็นถึงสีและพื้นผิว ซึ่งขึ้นอยู่กับวัสดุที่เราใช้และวิธีใช้ เมื่อองค์ประกอบในความคิดเปลี่ยนเป็นมองเห็นได้จะแสดงให้เห็นถึงรูปร่าง ขนาด สี พื้นผิวสัมผัสซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบ

2.1 รูปร่าง (Shape) เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะของรูปทรงต่างๆ รูปร่างขององค์ประกอบเป็นอย่างไร มีผลมาจากรูปทรงของพื้นผิวและขอบของรูปทรงนั้น ทุกสิ่งที่มองเห็นได้จะมีรูปร่างต่างๆ

2.2 ขนาด (Size) แสดงระยะจริงของรูปทรง ความยาว กว้าง สูง ให้วัดได้ระยะเป็นสิ่งกำหนดสัดส่วน (Proportion) ของรูปทรงในสภาพแวดล้อมองค์ประกอบที่เห็นเป็นรูปเป็นร่างจะมีขนาดซึ่งแสดงถึงความใหญ่เล็ก

2.3 สี (Color) เนื้อสี ความเข้มสี และความสว่างหรือมืดของสีบนผิวของรูปทรง เป็นสัญลักษณ์ที่ชัดเจนที่สุดในการแยกองค์ประกอบต่างๆ จากสภาพแวดล้อมโดยรอบ

2.4 ผิวสัมผัส (Texture) ลักษณะผิวสัมผัสของรูปทรง จะมีผลต่อความแตกต่างในการรับรู้ ด้วยการสัมผัส และการสะท้อนแสง ผิวสัมผัสเรียบจะให้ความรู้สึกอโยกยาสัมผัส ผิวสัมผัสหยาบจะให้ความรู้สึกขรุขระหรือแหลมคมไม่น่าสัมผัส เหมาะที่จะดูด้วยตาเพียงเดียว

3. องค์ประกอบที่สัมพันธ์ (Relational Elements)

องค์ประกอบตั้งแต่หนึ่งองค์ประกอบขึ้นไป จำเป็นจะต้องควบคุมการจัดวาง โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบนี้ ทิศทางและตำแหน่งการจัดวางสามารถรับรู้ได้ บางประเภทต้องอาศัยความรู้สึกจากการวิเคราะห์ โดยเฉพาะเรื่องของที่ว่างและแรงดึงดูด

3.1 ทิศทาง (Direction) ทิศทางของรูปร่างขึ้นอยู่กับว่า รูปร่างนั้นสัมพันธ์กันกับผู้ดูอย่างไร สัมพันธ์กันกับกรอบที่บรรจุอยู่อย่างไร หรือสัมพันธ์กับรูปร่างใกล้เคียงอย่างไร

3.2 ตำแหน่ง (Position) ตำแหน่งของรูปร่างพิจารณาโดย ความสัมพันธ์กันของรูปร่างกับกรอบ รูปร่างจะอยู่ห่างจากกรอบโดยรอบเท่ากัน หรือชิดกรอบด้านใดด้านหนึ่ง รูปร่างจะสัมพันธ์กับโครงสร้างในการออกแบบด้วย หากได้มีการออกแบบเบื้องต้นโดยคำนึงถึงโครงสร้างเป็นหลัก

3.3 ที่ว่าง (Space) รูปร่างของที่ว่าง ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ต้องการที่อยู่ในที่ว่างเสมอ ที่ว่างจะถูกครอบคลุมหรือทิ้งว่างเปล่า ที่ว่างของงาน 2 มิติจะมีลักษณะแบนราบ หรือสร้างให้เกิดการลวงตาเห็นความลึกของที่ว่างดูเป็น 3 มิติได้

3.4 แรงดึงดูด (Gravity) แรงดึงดูดไม่สามารถมองเห็นได้แต่ผู้ดูสามารถรู้สึกได้ถึงแรงดึงดูดของโลก เราจะรู้สึกถึงความหนัก เบา มั่นคง หรือไม่มั่นคง ของรูปร่างเดี่ยวหรือกลุ่มของรูปร่างได้

4. องค์ประกอบที่นำมาใช้ประโยชน์ (Practical Elements)

4.1 งานที่เหมือนจริง (Representation) เมื่อรูปร่างในงานศิลปะได้ถ่ายทอดมาจากธรรมชาติหรือโลกที่มนุษย์สร้างขึ้น เราจะเรียกงานนั้นว่างานที่เหมือนจริง (Representation) ซึ่งอาจจะดูเหมือนจริงจนใกล้จะเป็นงานนามธรรม

4.2 ความหมาย (Meaning) ความหมายของงานศิลปะแต่ละชิ้นจะแสดงออก เพื่อสื่อสารสามารถแนวคิดในการออกแบบ

4.3 ประโยชน์ใช้สอย (Function) ประโยชน์ใช้สอยในการออกแบบจะแสดงออกเมื่องานออกแบบนั้น สนองความต้องการทางด้านการใช้สอยของมนุษย์ โครงสร้างในการออกแบบ (Structure) ในภาษาภาพเบื้องต้นองค์ประกอบที่มองเห็นได้ทุกชิ้น เราจะเรียกว่ารูปทรง (Form) รูปทรงในความหมายนี้ หมายถึงรูปร่างที่มีขนาด สี และผิวสัมผัสชัดเจน การสร้างสรรครูปทรง และนำมาจัดรูปทรงหนึ่งให้สัมพันธ์กับอีกรูปทรงหนึ่ง หรือสัมพันธ์กับรูปทรงอื่นๆ จำนวนมากด้วยวิธีจัดที่ค่อนข้างเป็นระเบียบ มีการจัดเรียงอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวเส้นจริงหรือแนวในความนึกคิดที่เป็นสิ่งกำกับองค์ประกอบให้เรียงกันอย่างมี

ลำดับ เราเรียกระบบการจัดนี้ว่าระบบ "โครงสร้าง" ในการออกแบบทั่วไป มักจะต้องคำนึงถึงภาพเสมอ โครงสร้างจะเป็นสิ่งที่กำหนดและควบคุมตำแหน่งของรูปทรงในการออกแบบ (Unit Forms) จำนวนมาก หรือ การออกแบบในวิธีที่ใช้องค์ประกอบซ้ำ การเรียงแถว การเว้นห่างขององค์ประกอบในระยะที่เท่าๆกัน การ จัดหน่วยของรูปทรงให้ดูรวมเป็นรูปแบบใหม่ เช่น วงกลม หรือสี่เหลี่ยม โครงสร้างจะช่วยสร้างภาพให้มี ระบบในการจัดอย่างมีระเบียบ

โครงสร้างทั่วไป จะเป็นระบบที่จำกัดความสัมพันธ์ภายในของรูปทรงในการออกแบบให้อยู่ในระเบียบ เราอาจจะสร้างสรรค์งานออกแบบประเภทนี้ขึ้นมาโดยปราศจากการตระหนักถึงความคิดทางด้าน โครงสร้างของภาพ แต่โครงสร้างจะอยู่ในภาพเสมอเมื่อมีการจัดระบบขององค์ประกอบ โครงสร้างอาจจะมี ระเบียบแบบแผน กึ่งมีแบบแผน หรือไม่มีแบบแผน สามารถที่จะมองเห็นแนวโครงสร้างได้ชัดเจน หรือไม่ ปรากฏเห็นโครงสร้างอย่างชัดเจน และยังสามารถมองเห็นได้หรือมองไม่เห็นได้ (รศ. เลอสม สถาปิตานนท์ ,2537, หน้า28-36)

1. โครงสร้างที่มีแบบแผน (Formal Structure)

โครงสร้างที่มีแบบแผนจะประกอบด้วยเส้นโครงสร้างที่ประกอบกันขึ้นมาอย่างมั่นคง ในลักษณะ ของการแบ่งส่วน การจัดวางองค์ประกอบด้วยวิธีคำนวณ เส้นโครงสร้างจะเป็นตัวนำในการจัดวางรูปทรง ทั้งหมดของการออกแบบ ที่ว่างจะแบ่งออกเป็นส่วยย่อยที่สม่ำเสมอ หรือเป็นจังหวะ รูปทรงจัดอยู่ในระบบ ที่ให้ความรู้สึกถึงการเว้นช่องว่างที่เท่าๆกัน โครงสร้างประเภทนี้จะพบได้ในระบบการจัดองค์ประกอบที่ซ้ำ กัน Repetition

2. โครงสร้างกึ่งมีแบบแผน (Semi Formal Structure)

โครงสร้างกึ่งมีแบบแผนค่อนข้างจะเป็นโครงสร้างแบบปกติธรรมดา เช่นเดียวกับโครงสร้างที่มีแบบ แผน มีการจัดวางรูปทรงให้มีระยะห่างเท่าๆกันในระบบการจัดองค์ประกอบซ้ำ แต่ยังประกอบด้วย ความ ผิดปกติอยู่บ้าง เช่น การเว้นระยะห่างบางส่วนไม่เท่ากัน หรือที่การเปลี่ยนรูปร่าง ขนาดของรูปทรงบางรูป ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงจะทำได้เพียงส่วนน้อย แต่ยังคงความมีระเบียบของการจัดวางองค์ประกอบส่วน ใหญ่อยู่

3. โครงสร้างไม่มีแบบแผน (Informal Structure)

โครงสร้างประเภทไม่มีแบบแผน จะไม่มีเส้นโครงสร้าง การจัดระบบจะเป็นอิสระและไม่แน่นอน ไม่มีข้อกำหนดว่า จะต้องจัดวางรูปทรงให้มีความสัมพันธ์ในระยะห่างเท่าๆกัน

4. โครงสร้างที่ไม่ชัดเจน (Inactive Structure)

เส้นโครงสร้างทุกประเภทสามารถเห็นได้ชัดเจนหรือไม่แสดงให้เห็นได้ชัดเจน โครงสร้างที่ไม่แสดง ให้เห็นชัดเจนนั้นจะประกอบด้วย เส้นโครงสร้างซึ่งอยู่ในความนึกคิดแนวโครงสร้างจะเป็นเพียงแนวทางใน

การจัดวางรูปทรงหรือหน่วยของรูปทรงให้อยู่ในระบบ โดยไม่รบกวนต่อรูปร่าง และไม่มีการแบ่งที่ว่างเป็นบริเวณที่ชัดเจน ด้วยการเปลี่ยนแปรสีในบริเวณช่องที่แบ่งไว้

5. โครงสร้างที่ชัดเจน (Active Structure)

โครงสร้างที่ชัดเจนประกอบด้วย เส้นโครงสร้างที่มองเห็นได้และรวมทั้งเส้นโครงสร้างในแนวความคิด แต่เส้นโครงสร้างที่ชัดเจนนี้ สามารถแบ่งที่ว่างเป็นส่วนๆ ซึ่งสัมพันธ์กับหน่วยของรูปทรง ซึ่งบรรจุอยู่ในส่วนนั้นด้วยวิธีต่างๆ

5.1 โครงสร้างจะทำหน้าที่แบ่งที่ว่างเป็นส่วนย่อยที่อิสระสำหรับบรรจุหน่วยของรูปทรง แต่ละหน่วยจะอยู่แยกจากกันเหมือนกับว่าหน่วยนั้นๆ มีกรอบเล็กๆ ที่ใช้ข้างอิงเป็นส่วนตัว หน่วยหนึ่งอาจจะมีสีของพื้นภาพแตกต่างจากพื้นภาพของหน่วยข้างเคียง การเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบ หรือการใช้วิธีสร้างภาพ Positive Form บนพื้นภาพควบคู่ไปกับการเปลี่ยนภาพเป็นพื้นภาพ Negative Form จะทำให้เห็นโครงสร้างกรอบของแต่ละหน่วยชัดเจนขึ้น

5.2 ภายใต้โครงสร้างที่แบ่งที่ว่างเป็นส่วนย่อย หน่วยของรูปทรงที่บรรจุอยู่ภายในส่วนย่อยนี้ สามารถเคลื่อนออกจากตำแหน่งศูนย์กลาง หรือแม้แต่เคลื่อนบางส่วนของรูปทรงให้อยู่ภายใต้บริเวณแนวที่แบ่งด้วยเส้นโครงสร้าง เมื่อลักษณะเช่นนี้ปรากฏขึ้น ส่วนของรูปทรงที่อยู่ภายนอกกรอบเส้นโครงสร้าง อาจจะถูกตัดหรือลบออก ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนรูปร่างและขนาดหน่วยของรูปทรงนั้น

5.3 เมื่อหน่วยของรูปทรงบางส่วนข้ามเส้นโครงสร้างเข้าไปสู่เขตข้างเคียงที่อยู่ชิดติดกัน สถานการณ์เช่นนี้เป็นการพบกันของรูปทรงหรือหน่วยของรูปทรง 2 รูป จะด้วยวิธีการสอดแทรก การเพิ่มรูป หรือการลดรูปได้

5.4 พื้นที่ว่างที่แยกตัวจากหน่วยของรูปทรง ในช่องย่อยซึ่งแบ่งออกด้วยเส้นโครงสร้าง สามารถที่จะรวมตัวกับหน่วยของรูปทรงอื่นหรือรวมกับที่ว่างย่อยข้างเคียงให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

6. โครงสร้างที่มองไม่เห็น (Invisible Structure)

ในงานออกแบบส่วนใหญ่ เรามักจะมองไม่เห็นเส้นโครงสร้างไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างมีแบบแผน กึ่งไม่มีแบบแผน หรือไม่มีแบบแผนชัดเจน เส้นโครงสร้างที่มองไม่เห็นจะเป็นเส้นในความคิด ถึงแม้บางส่วนของหน่วยของรูปทรงจะถูกเชื่อมออกไปด้วยเส้นโครงสร้างก็ตาม เส้นแนวตัดนั้นชัดเจนเนื่องมาจากสามารถเห็นแนวตัดบนรูปทรงขององค์ประกอบอย่างมีระบบ แต่ไม่สามารถมองเห็นเป็นเส้นที่มีความหนาได้

7. โครงสร้างที่มองเห็นได้ (Visible Structure)

ในการออกแบบบางครั้ง ผู้ออกแบบชอบเส้นโครงสร้างที่มองเห็นได้ ซึ่งหมายความว่า เส้นโครงสร้างคงอยู่อย่างแท้จริงและมองเห็นถึงความหนาได้ เส้นโครงสร้างนี้ควรรวมเข้าอยู่กับรูปทรง เป็นหน่วยของรูปทรงพิเศษ Uniform เพราะจากการที่เป็นองค์ประกอบที่มองเห็นได้ จึงสามารถสร้างความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับหน่วยของรูปทรงเดิม และที่ว่างที่บรรจุอยู่ในกรอบย่อยของเส้น

โครงสร้างนั้น เส้นโครงสร้างที่มองเห็นได้อาจจะเป็นภาพ positive หรือพื้นภาพ negative เมื่อเส้นโครงสร้างเป็นพื้นภาพจะรวมตัวเข้ากับพื้นภาพ Negative Space ซึ่งกลับเป็นรูปทรง Negative Form หรือหน่วยของรูปทรง การรวมตัวนี้ ยังพาดผ่านพื้นภาพที่กลับเป็นภาพ Positive Space เห็นได้ชัดเจนถึงความหนา ของเส้นโครงสร้างสีขาว บนพื้นดำเส้นตรงสร้างที่มองเห็นได้สามารถนำมาใช้ร่วมกับเส้นโครงสร้างที่มองไม่เห็นได้ เราอาจจะเห็นเส้นโครงสร้างทางตั้ง หรือทางนอนแต่เป็นทิศทางเดียว หรืออาจจะเปลี่ยนไปมาอย่างมีระบบ เส้นโครงสร้างที่มองเห็นได้จะเป็นเส้นแบ่งพื้นที่ ที่บรรจุส่วนย่อยที่แบ่งด้วยเส้นโครงสร้าง ในความนึกคิดมากกว่า 1 ส่วนย่อยได้ ชนัญชิตา ยุกศิริรัตน์.(8 พฤษภาคม 2550).องค์ประกอบของการออกแบบ.BLOG.212CAFE.สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2554,จาก <http://aca.212cafe.com/archive/>

1.3 ประเภทของการออกแบบการออกแบบแบ่งได้เป็น 10 ประเภท คือ

1. การออกแบบสร้างสรรค์

เป็นการออกแบบเพื่อนำเสนอความงามความพึงพอใจเน้นความคิดสร้างสรรค์ แปลกๆ ใหม่ๆ ให้เกิดความสะเทือนใจ เร้าใจ ซึ่งการสร้างสรรค์นี้อาจเป็นการพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่เดิมหรือสร้างขึ้นใหม่ก็ได้ งานออกแบบสร้างสรรค์นี้มี 5 ลักษณะ คือ

งานออกแบบจิตรกรรม (Painting) คืองานศิลปะด้านการวาดเส้น ระบายสี เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกในลักษณะสองมิติจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในผลงานแต่ละชิ้นของผู้สร้าง

งานออกแบบประติมากรรม (Sculpture) คืองานศิลปะด้านการปั้น แกะสลัก เชื่อมต่อในลักษณะสามมิติคือมีทั้งความกว้าง ยาว และหนา

งานออกแบบภาพพิมพ์ (Printmaking) คืองานศิลปะที่ใช้กระบวนการพิมพ์มาสร้างสรรค์รูปแบบด้วยเทคนิคการพิมพ์ต่างๆ เช่น ภาพพิมพ์ไม้ โลหะ หิน และอื่นๆ

งานออกแบบสื่อประสม (Mixed Media) คืองานศิลปะที่ใช้วัสดุหลากหลายชนิด เช่น กระดาษ ไม้ โลหะ พลาสติก เหล็ก หรือวัสดุอื่นๆ นำมาสร้างความผสมผสาน กลมกลืน ให้เกิดผลงานที่แตกต่างอย่างกว้างขวาง

งานออกแบบภาพถ่าย (Photography) ยุคนี้เป็นยุคที่การถ่ายภาพกลายเป็นเรื่องง่ายๆ สำหรับผู้ที่สร้างสรรค์งานถ่ายภาพ เพราะเทคโนโลยีการถ่ายภาพ มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วด้วยการลงทุนสร้างสรรค์ที่ไม่แพงมาก การถ่ายภาพอาจเป็นภาพ คน สัตว์ สิ่งของ ธรรมชาติทั่วไป โดยมุ่งเน้นการสร้างสรรค์เนื้อหาที่แปลกใหม่เพื่อสนองความต้องการของผู้ถ่ายภาพ

2. การออกแบบสัญลักษณ์และเครื่องหมาย (Symbol & Sign)

เป็นการออกแบบเพื่อสื่อความหมายเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่ทำความเข้าใจกับผู้พบเห็น โดยไม่จำเป็นต้องมีภาษากำกับเช่น ไฟแดง เหลือง เขียว ตามสีแยกหรือเครื่องหมายจราจรอื่นๆ

เครื่องหมาย (Symbo) คือสื่อความหมายที่แสดงความนัยเพื่อเป็นการที่ เตือนหรือกำหนดให้สมาชิกในสังคมรู้ถึงข้อกำหนดอันตราย เช่น

- เครื่องหมายจราจร
- เครื่องหมายสถานที่
- เครื่องหมายที่ใช้กับเครื่องกล
- เครื่องหมายที่ใช้กับเครื่องไฟฟ้า
- เครื่องหมายตามลักษณะสิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ

สัญลักษณ์ คือสื่อความหมายที่แสดงความนัยเพื่อบอกให้ทราบถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งไม่มีผลในทางปฏิบัติ เหมือนเครื่องหมายแต่มีผลทางด้านการรับรู้ ความคิดหรือทัศนคติที่พึงมีต่อสัญลักษณ์นั้นๆ เช่น

- สัญลักษณ์ของชาติ เช่น ธงชาติ ฯลฯ
- สัญลักษณ์ขององค์กรต่างๆ เช่น สถาบันการศึกษา กระทรวง สภากรม พรรคการเมือง ฯลฯ
- สัญลักษณ์ของบริษัทห้างร้านทางธุรกิจ เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้าน ฯลฯ
- สัญลักษณ์ของสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ตราสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ที่ผลิตจำหน่าย ตาม

ท้องตลาด ฯลฯ

- สัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในสังคม เช่น การกีฬา การร่วมมือในสังคม การทำงาน ฯลฯ

3. การออกแบบโครงสร้าง

เป็นการออกแบบเพื่อใช้เป็นโครงยึดเหนี่ยวให้อาคารสิ่งก่อสร้างสามารถทรงตัวและรับน้ำหนักอยู่ได้ อาจเรียกว่าการออกแบบสถาปัตยกรรมคือการออกแบบสิ่งก่อสร้างประเภทต่าง ๆ ออกแบบอาคาร เช่น การออกแบบที่พัก อาศัย ออกแบบเขื่อน ออกแบบสะพาน ออกแบบอาราม , โบสถ์ อื่น ๆ ที่คงทนและถาวร นักออกแบบเรียกว่าสถาปนิกผู้ให้ความสำคัญกับงานด้านนี้เป็นอย่างมาก นอกจากนั้นการออกแบบโครงสร้างยังเป็นส่วนหนึ่งของงานประติมากรรมที่เน้นคุณภาพของการออกแบบสามมิติและยังหมายถึงการออกแบบเครื่องเรือน ฉากและเวที อีกด้วย

4. การออกแบบหุ่นจำลอง

เป็นการออกแบบเพื่อเป็นแบบสำหรับย่อ ขยาย ผลงานตัวจริงหรือเพื่อศึกษารายละเอียดของสิ่งนั้นๆ เช่น

- หุ่นจำลองบ้าน
- หุ่นจำลองผังเมือง
- หุ่นจำลองเครื่องจักรกล
- หุ่นจำลองทางวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

- หุ่นจำลองเหล่านี้อาจจะสร้างจากงานออกแบบหรือสร้างเลียนแบบจากสิ่งที่มีอยู่แล้วเพื่อศึกษารายละเอียด หรือข้อมูลต่างๆ ซึ่งอาจจำแนกได้ ดังนี้

- หุ่นจำลองเพื่อขยาย หรือย่อแบบ เช่น อาคาร อนุสาวรีย์ เหริยญ ฯลฯ
- หุ่นจำลองย่อส่วนจากสิ่งแวดล้อม เช่น ลูกโลก ภูมิประเทศ ฯลฯ
- หุ่นจำลองเพื่อศึกษารายละเอียด เช่น หุ่นจำลองภายในร่างกายคน เครื่องจักรกล ฯลฯ

5. การออกแบบสิ่งพิมพ์

เป็นการออกแบบเพื่อการผลิตงานสิ่งพิมพ์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่

- หนังสือ
- ปกหนังสือ
- ปกรายงาน
- หนังสือพิมพ์
- โปสเตอร์
- นามบัตร
- การ์ดอวยพร
- หัวกระดาษจดหมาย
- แผ่นพับ
- แผ่นปลิว
- ลายผ้า
- สัญลักษณ์ เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายหน่วยงาน ฯลฯ

6. การออกแบบผลิตภัณฑ์

เป็นการออกแบบเพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวันโดยเน้นการผลิตจำนวนมาก ในรูปสินค้าเพื่อให้ผ่านไปยังผู้ซื้อ ผู้บริโภคในวงกว้างคือการผลิต ผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางมากดและแบ่งออกได้มากมาย หลายลักษณะ นักออกแบบรับผิดชอบเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยและความสวยงามของผลิตภัณฑ์ งานออกแบบ ประเภทนี้ได้แก่

- งานออกแบบเฟอร์นิเจอร์
- งานออกแบบครุภัณฑ์
- งานออกแบบเครื่องสุขภัณฑ์
- งานออกแบบเครื่องใช้สอยต่างๆ
- งานออกแบบเครื่องประดับอัญมณี
- งานออกแบบเครื่องแต่งกาย
- งานออกแบบภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์

- งานออกแบบผลิตเครื่องมือต่าง ๆ ฯลฯ

7. การออกแบบโฆษณา

เป็นการออกแบบเพื่อชี้แนะและชักชวนทางด้านผลิตภัณฑ์ บริการ และความคิด จากความคิดของคน คนหนึ่ง ไปยังกลุ่มชนโดยส่วนรวม ซึ่งการโฆษณาเป็นปัจจัยสำคัญที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของประชาชน และธุรกิจเพราะจะช่วยกระตุ้น หรือผลักดันอย่างหนึ่งในสังคม เพื่อให้ประชาชนเกิดความต้องการและเปรียบเทียบสิ่งที่โฆษณาแต่ละอย่างเพื่อเลือกซื้อ เลือกใช้บริการหรือเลือกแนวคิดนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของเรา

- การโฆษณาผลิตภัณฑ์ เช่น โฆษณาขายอาหาร ขายสิ่งก่อสร้าง ขายเครื่องไฟฟ้า ขายผลิตผลทางเกษตรกรรม

- การโฆษณาบริการ เช่น โฆษณาบริการท่องเที่ยว บริการซ่อมเครื่องจักรกล บริการหางานทำ บริการของสายการบิน

- การโฆษณาความคิด เช่น โฆษณาความคิดเห็นทางวิชาการ ข้อเขียน ข้อคิดเห็นในสังคม ความดีงามในสังคม นอกจากนี้ยังมีการโฆษณาชวนเชื่อที่เสนอความคิดเห็น เกลี่ยกล่อม สร้างอิทธิพลทางความคิดหรือทัศนคติ เช่น การโฆษณาทางศาสนา โฆษณาให้รักษาสุขภาพ

- โฆษณาให้รักชาติการโฆษณาเหล่านี้มี สื่อที่จะใช้กระจายสู่ประชาชน ได้แก่ สื่อกระจายเสียงและภาพ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร สื่อบุคคล เช่นการแจกสินค้าส่งคนไปขายส่งสินค้าไปตามบ้าน

8. การออกแบบพาณิชย์ศิลป์

เป็นการออกแบบเพื่อใช้ฝีมือแสดงความงามที่ใช้ในการตกแต่งอาจจะเป็นสิ่งของเครื่องใช้เล็กๆ น้อยๆ ก็ได้ ส่วนใหญ่จะเน้นความสวยงาม ความน่ารัก ซึ่งเป็นความสวยงามที่มีลักษณะเร้าใจต่อผู้พบเห็นในทันทีทันใดและแสดงความสวยงามหรือศิลปะเด่นกว่าประโยชน์ใช้สอย เช่นการออกแบบที่ใส่ของจดหมายแทนที่จะมีเพียงที่ใส่ และที่แขวนซึ่งเป็นหน้าที่หลักก็อาจจะออกแบบเป็นรูปนกฮูกหรือรูปสัตว์ต่างๆ แสดงสีสันและการออกแบบที่แปลกใหม่ เร้าใจ เป็นต้น ลักษณะของการออกแบบพาณิชย์ศิลป์ยังมุ่งออกแบบในลักษณะของแฟชั่นที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามสมัยนิยม

9. การออกแบบศิลปะประดิษฐ์

เป็นการออกแบบที่แสดงความวิจิตรบรรจงมีความสวยงามเพื่อให้เกิดความสุขสบาย รื่นรมย์มากกว่าการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดอื่นใด ความวิจิตรบรรจงในที่นี้หมายถึง การตกแต่งสร้างสรรค์ลวดลายหรือรูปแบบด้วยความพยายามเป็นงานฝีมือที่ละเอียดประณีต เช่นการจัดผักซึ่งเป็นเครื่องจิ้มอาหารคาวของไทยแทนที่จะจัดพริก มะเขือ แตงกวา ต้นหอมลงในจานเท่านั้น แม่ครัวระดับฝีมือบางคนจะประดิษฐ์ตกแต่งพืช ผักเหล่านั้นอย่างสวยงามมาก เช่น ประดิษฐ์เป็นดอกไม้ รูปสัตว์หรือลวดลายต่างๆ งานศิลปะประดิษฐ์มีหลายประเภท เช่น

- งานแกะสลักของอ่อนเช่นผัก ผลไม้ สมุนไพร
- งานจัดดอกไม้ใบตองเช่น ร้อยมาลัย จัดพวงระย้าดอกไม้ โคมดอกไม้
- งานเย็บปักถักร้อยตกแต่งเช่น ปักลวดลายต่างๆถักโครเชต์
- เครื่องตกแต่งร่างกายเช่น แหวน กำไล ต่างหู เข็มกลัด
- งานกระดาษ เช่น ฉลุกระดาษ ประดิษฐ์กระดาษเป็นดอกไม้
- งานประดิษฐ์เศษวัสดุ เช่น ใบไม้ เปลือกหอย ดอกหญ้า หลอดกาแฟ
- งานแกะสลักของแข็ง เช่น แกะสลักหน้าบัน คันทวย บานประตู โลหะ

10. การออกแบบตกแต่ง

เป็นการออกแบบเพื่อการเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบเพื่อเสริมแต่งความงามให้กับอาคารบ้านเรือนและบริเวณที่อยู่อาศัย เพื่อให้เกิดความสวยงามน่าอยู่อาศัย การออกแบบตกแต่งในที่นี้หมายถึงการออกแบบตกแต่งภายนอกและการออกแบบตกแต่งภายใน

การออกแบบตกแต่งภายใน หมายถึง การออกแบบตกแต่งที่เสริมและจัดสภาพภายในอาคารให้สวยงาม น่าอยู่อาศัย ซึ่งหมายรวมถึงภายในอาคารบ้านเรือน ที่ทำงาน ร้านค้า โรงเรียน

การออกแบบตกแต่งภายนอกเป็นการออกแบบตกแต่งนอกอาคารบ้านเรือน ภายในรั้วที่สัมพันธ์กับตัวอาคาร เช่น สนาม ทางเดิน เรือนต้นไม้ บริเวณพักผ่อน และส่วนอื่นๆบริเวณบ้าน

ชัญญชิตา ยุกศิริรัตน์.(8 พฤษภาคม 2550).ประเภทของการออกแบบBLOG.212CAFE.สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2554, จาก <http://aca.212cafe.com/archive/2007-05-08/10-1-5-painting-sculpture-printmaking-mixed-media-photography-2-symbol-amp-sign-symbo-3-4-5-6-7-8-9/>

1.4 ลักษณะทั่วไปของการออกแบบ

1. แนวคิดและหลักการในการออกแบบ

แนวคิดในการออกแบบ

เมื่อกล่าวถึงการเริ่มต้นในการออกแบบเราจำเป็นต้องมองย้อนไปในอดีตถึงสมัยที่มนุษย์เริ่มกำเนิดมาในโลกเป็นเวลากว่าแสนปีมาแล้วที่มนุษย์ในยุคแรกๆ ดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาอาศัยสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ การดำรงชีวิตอยู่ในโลกมาเป็นเวลานาน ช่วยสอนให้มนุษย์รู้จักสร้างคุณสมบัติเฉพาะตัวที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาตนเองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตลอดจนสร้างให้เกิดอารยธรรมความเจริญในด้านต่างๆ คุณสมบัติเฉพาะตัวที่ว่านี้คือ การรู้จักสังเกตทดลองและการดัดแปลงปรับปรุง เมื่อมนุษย์พบเห็นวัตถุสิ่งของตลอดจนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติก็รู้จักสังเกตและจดจำเก็บเป็นความรู้ไว้ในสมอง เมื่อโอกาสอำนวยก็นำความรู้ที่ทดลองปฏิบัติแบบอย่างที่ได้สังเกตจดจำไว้ ถ้าได้ผลลัพธ์ออกมาไม่ตรงตามที่คาดหมายก็รู้จักดัดแปลงปรับปรุงแก้ไขจนเกิดผลลัพธ์ที่ต้องการในภายหลัง (นวลน้อย บุญวงศ์, 2542, หน้า 7) ปัจจุบันเสริมสร้างความคิดของมนุษย์ที่มีอยู่เกิดจากสติปัญญา

ความใฝ่รู้มนุษย์ทุกคน มีความคิดของตนเอง สำหรับที่จะสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ขึ้นก็จากความคิดเดิมที่มีอยู่ และถ้าหยุดความคิดที่มีอยู่เดิมนั้นความคิดสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ก็ย่อมมาจากจะไม่เกิดขึ้น (พาศนา ตัญญา ลักษณะ, 2526, หน้า 18)

แนวคิดในการออกแบบของผู้วิจัยครั้งนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมของเอกสารเพื่อให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแยกประเด็นให้การศึกษาประกอบด้วย

1. ที่มาของแนวคิดในการออกแบบ
2. แนวความคิดในการออกแบบ
3. แนวคิดในด้านรสนิยม

1. ที่มาของแนวความคิดในการออกแบบ

มนุษย์เกิดมาเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติที่นับว่าได้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างไว้ขีดจำกัดเราเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สัมพันธ์สอดคล้องกันสิ่งทีธรรมชาติมอบให้ และยังเรียนรู้ที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเมื่อพบว่าสิ่งที่มีตามธรรมชาติไม่สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ แต่การที่สร้างให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้นนี้เราได้แนวความคิดตลอดจนลักษณะรูปแบบมาจากไหน จะพบว่าที่มาของแนวความคิดในงานออกแบบต่างๆนั้นมาจากแหล่งกำเนิด 2 แหล่งที่สำคัญ

- 1) ธรรมชาติ
- 2) แหล่งประสบการณ์ที่สะสมเป็นเวลานานของคนรุ่นต่างๆหรือจากประวัติศาสตร์นั่นเอง

1.1 ธรรมชาติ

ธรรมชาติมีความก้าวหน้าครอบคลุมทั้งสิ่งมีชีวิตอันได้แก่ พืชและสัตว์ และยังรวมไปถึงสิ่งที่ไม่มีชีวิตแต่วัตถุที่ลอยอยู่ในอากาศ ตลอดจนถึงส่วนประกอบที่สร้างให้เกิดเป็นพื้นดินและพื้นน้ำ มนุษย์ตั้งแต่อดีตเป็นต้นมามีความชื่นชม และซาบซึ้งกับธรรมชาติอยู่เสมอจากการที่ได้สัมผัสแวดล้อมด้วยธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา มนุษย์ยอมรับการเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติอันยิ่งใหญ่จนเมื่อไม่นานนี้เองที่เราได้สะสมอารยะธรรมความเจริญทางด้านวัตถุจนสามารถเอาชนะบางส่วนของธรรมชาติตัวอย่างหนึ่ง ในเรื่องนี้ได้แก่ การสังเคราะห์หรือสร้างให้เกิดวัสดุชนิดใหม่ๆแต่เราก็ต้องยอมรับว่าโดยพื้นฐานแล้ววัสดุทุกชนิดที่สร้างขึ้นมีที่จากธรรมชาติทั้งสิ้น

1.2 ประวัติศาสตร์

นอกเหนือจากความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งที่มาทั้งความคิดและรูปทรงอันหลากหลายแล้ว ประวัติศาสตร์เป็นอีกแหล่งที่มาของความคิดในงานออกแบบ แม้จะมีคำว่กันว่าประวัติศาสตร์คือเรื่องราวของสิ่งที่ตายแล้ว แต่ในหลักฐานที่เหลือเก็บรักษาไว้ผ่านการทดลองและเหลือหลักฐานไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา เพื่อก้าวต่อไปโดยไม่ต้องย้อนมาลองผิดลองถูกซ้ำกับที่บรรพบุรุษได้เคยทำไว้ (นวลน้อย บุญวงษ์, 2442, หน้า10)

2. แนวคิดในการออกแบบ

แนวความคิดในการออกแบบ (Inspiration of Design) ผู้ออกแบบจะต้องรู้จักการเลือกใช้รูปทรงของสิ่งต่างๆ มาเป็นสิ่งที่ดลใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบต่างๆ ในทางวิชาการถือว่ารูปทรงต่างๆ นั้นเป็นครู ซึ่งแบ่งไว้ได้ดังนี้

2.1 รูปทรงของธรรมชาติเป็นสิ่งที่ดลใจ (Natural's Inspiration) ได้แก่

พืช (Plant Inspiration)

- ต้นไม้ ใบไม้ ดอกไม้ กิ่ง ก้าน ฯลฯ
- ต้นทรงสูง เตี้ย เลี้ยว ฯลฯ
- ใบเหลี่ยม ใบกลม ใบแฉก ใบฝอย ฯลฯ

สัตว์ (Animal's From Inspiration)

- สัตว์บก 2 เท้า 4 เท้า
- สัตว์ปีก ทุกชนิด
- สัตว์น้ำ ปลา กุ้ง หอย ฯลฯ

2.2 รูปทรงมนุษย์ (Human's From Inspiration) ได้แก่

- รูปทรงทรงของเด็ก
- รูปทรงผู้ใหญ่
- รูปทรงคนแก่
- รูปทรงผู้ชาย
- รูปทรงผู้หญิง

2.3 รูปทรงสิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น (Man Made's From Inspiration) ได้แก่

สิ่งของที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น มีชื่อรูปและรูปทรงโดยเฉพาะได้แก่

- เก้าอี้
- รถยนต์
- ไวโอลิน ฯลฯ

2.4 รูปทรงเลขาคณิต (Geometric From Inspiration)

เป็นรูปทรงที่ตัดขึ้นใช้โดยเฉพาะและเป็นที่ยอมรับกันในรูปทรงเหล่านั้นได้แก่

- รูปวงกลม
- รูปสี่เหลี่ยม รูปสามเหลี่ยม
- รูปกรวย
- รูปทรงกระบอก ฯลฯ

2.5 รูปทรงอิสระ (Free-From Inspiration)

เป็นรูปทรงที่ไม่สามารถจะบอกได้เป็นรูปทรงอะไรในศิลปะสมัยใหม่ นิยมใช้กันมากเกือบทุกวงการ ความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เกิดจากแรงบันดาลใจที่มนุษย์ต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวอันเกิดจากการสังเกต พิจารณาแล้วนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ นอกจากนั้นยังมีการสังเกตพิจารณา แล้วนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์นอกจากนั้นยังมีเรียนรู้และพัฒนาเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบันได้มีการศึกษาทำความเข้าใจ ตลอดจนกำหนดออกมาเป็นแบบแผนเพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้เพื่อแนวทางในการออกแบบสำหรับนักออกแบบรุ่นหลังต่อไป (สาคร คันธโชติ, 2528, หน้า 33)

3. แนวความคิดในด้านรสนิยม (Taster is Impertune)

รสนิยมที่ดีในด้านการงานศิลปะนั้นหมายถึงการรู้จักใช้ศิลปะและหลังการออกแบบเพื่อสนองความต้องการที่แท้จริงของชีวิต ซึ่งต้องพิจารณาถึงรูปลักษณะที่พึงตาและประโยชน์ใช้สอยควบคู่กันด้วยการมีรสนิยมที่ดีมีแต่เฉพาะการเลือกสิ่งของเท่านั้น ทั้งนี้หมายความรวมถึงการออกแบบการจัด ผู้ที่มีรสนิยมที่ดีต้องคิดถึง ความงามที่มีความประหยัด ด้วยสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญซึ่งทุกคนต้องทำความเข้าใจ และนำหลักศิลปะไปใช้ ควบคุมกัน จึงจะได้ผลงานที่ดีเด่น

การสร้างสรรค์งานออกแบบในสาขาวิชาต่างๆ รสนิยมมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก รสนิยมนี้จะเป็นสิ่งเร้าและแรงบันดาลใจให้ตัดสินใจให้ติดตามความรู้สึกรสชาติของผู้ทำงานออกแบบรสนิยมจะซ่อนอยู่ใน ความรู้สึกๆ ในอารมณ์ของแต่ละบุคคล รสนิยมที่ดีจะมีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ฯลฯ เป็นพื้นฐาน ผสมกลมกลืนอยู่กับสิ่งเร้าและเป็นแรงบันดาลใจให้มองเห็นคุณค่าของความงาม ความประณีตในการ แสดงออกถึงรสนิยมจะปรากฏในผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมารสนิยมที่ดีมีคุณค่าในการเสริมสร้างศิลปะให้สูง เต้นและมีค่าอย่างยิ่งล้าของชาติ (พาสนา ตันทลัทธิ, 2526, หน้า 40)

การออกแบบกราฟิก (Graphic Design)

งานกราฟิกเป็นส่วนสำคัญที่มีบทบาทยิ่งต่อการออกแบบและกระบวนการผลิตสื่อโดยเฉพาะสื่อที่ ต้องการการสัมผัสรับรู้ด้วยตา (Visual Communication Design) ได้แก่ หนังสือ นิตยสาร วารสาร แผ่น ป้ายโฆษณา บรรจุภัณฑ์ แผ่นพับ แผ่นปลิว โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ นักออกแบบจะใช้วิธีการทางศิลปะ และหลักการทางการออกแบบร่วมกันสร้างสรรค์รูปแบบสื่อเพื่อให้เกิดศักยภาพสูงสุดในการที่จะเป็น ตัวกลางของกระบวนการการสื่อความหมายระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร นักออกแบบกราฟิกจะต้องค้นหา รวบรวมข้อมูลต่างๆ ขบคิดแนวทางและวางรูปแบบที่ดีที่สุดในอันที่จะทำให้อ่านนั้นสามารถดึงดูด กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ให้เกิดการรับรู้ยอมรับและมีทัศนคติที่ดีต่อการตอบสนองสื่อที่มองเห็น (Visual Message) (วรพงษ์ วรชาติอุดมพงศ์, 2538, หน้า 13)

1. ความหมายของการออกแบบกราฟิก

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "กราฟิก" ไว้อยู่หลายความหมายด้วยกัน ในสมัยโบราณหมายถึง ภาพ ลายเส้น หรือภาพที่เกิดจากการวัด จากการขีดเขียนที่แสดงด้วยตารางหรือแผนภาพ การวาดเขียนการ

ระบายสี การสร้างงานศิลปะบนพื้นระนาบ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่างานกราฟิก หมายถึงกระบวนการออกแบบต่างๆ ในสิ่งที่เป็นวัสดุ 2 มิติ คือ มีความกว้าง และความยาว

ลักษณะ 3 มิติอาจทำได้ 2 กรณีคือ ทำเป็นแผ่นฉลาก (Label) หรือแผ่นป้ายแล้วนำไปติดบนบรรจุภัณฑ์ประเภท Right Forms ที่ขึ้นรูปเป็นภาชนะบรรจุสำเร็จรูปมาแล้ว หรืออาจสร้างสรรค์บนผิวภาชนะบรรจุรูปทรง 3 มิติโดยตรงก็ได้ เช่น พิมพ์บนขวดพลาสติก (กระทรวงศึกษาธิการ 2542, หน้า 48)

2. อิทธิพลของศิลปะในการออกแบบกราฟิก

เพื่อให้งานกราฟิกมีคุณค่าทางความงาม มีความน่าเชื่อถือและสามารถแสดงเอกภาพของการสื่อความที่ดีได้อย่างเต็มที่ องค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้งานกราฟิกมีงานโดดเด่นและน่าสนใจ นักออกแบบจึงใช้หลักและวิธีการทางศิลปะเป็นแนวทางในการออกแบบ โดยพิจารณาจากหลักการดังต่อไปนี้

1. รูปแบบตัวอักษรและขนาด

2. การกำหนดระยะห่างและพื้นที่ว่าง

3. การกำหนดโครงสร้าง

4. การจัดวางตำแหน่ง

3. คุณค่าของงานกราฟิก

1. เป็นศูนย์กลางในการสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

2. สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

3. ช่วยให้งานเกิดความน่าสนใจแก่ผู้พบเห็น

4. ช่วยให้เกิดการกระตุ้นทางความคิดและการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว

5. ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

4. ขอบข่ายของงานกราฟิก

1. การประชาสัมพันธ์ ถือได้ว่างานกราฟิกควบคู่ไปกับการบริหาร

2. งานโทรทัศน์ กราฟิกเกี่ยวข้องกับหัวเรื่อง

3. งานจัดฉากละคร เช่น การจัดฉากในรูปแบบต่างๆ การออกแบบตัวหนังสือ

4. งานหนังสือพิมพ์ วารสาร

5. งานออกแบบหรือแบบร่าง

6. เขียนภาพเหมือน

7. งานพิมพ์หรือทำสำเนา

8. ทำซิลค์สกรีน

9. การออกแบบหนังสือ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ต่างๆ

5. การออกแบบประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. เส้น (LINE)

2.รูปทรง (FORM) และรูปร่าง (SHAPE)

3.ช่องไฟ (SPACE)

4.ส่วนลัด (PROPORTION)

5.สี (COLOR)

6. แนวสร้างสรรค์งานกราฟิก

งานกราฟิกที่น่าสนใจจะต้องมีเอกลักษณ์ของตัวเองที่ชัดเจน การออกแบบจะเป็นตัวสนับสนุนให้ งานน่าสนใจเพียงใด ความสำเร็จของธุรกิจสื่อโฆษณา หรือกลยุทธ์ทางการสื่อความหมาย จึงต้องขึ้นอยู่กับ การออกแบบอย่างมากเพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจงานโฆษณา และการสร้างสรรค์งานออกแบบกราฟิก ทั่วไป จึงขอเสนอรูปแบบขององค์ประกอบศิลป์ สำหรับงานกราฟิกเพื่อพิจารณา

1.แบบแถบตาราง (Band)

2.แบบแกน (Axial)

3.แบบตาราง (Grid)

4.แบบกลุ่ม (Group)

5.แบบต่อเนื่อง (Path)

6.แบบตัวอักษร (Lettering)

การผลิตวัสดุกราฟิก.(พฤษภาคม 24 กันยายน 2552).ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบกราฟิก. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2554,จาก <http://kriang01.blogspot.com/2009/09/1.html>

การออกแบบกราฟิกสำหรับบรรจุภัณฑ์

การออกแบบกราฟิกหมายถึง การสร้างสรรค์ลักษณะ ส่วนประกอบภายนอกของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ให้สามารถสื่อสาร สื่อความหมาย ความเข้าใจ (To communicate)ในอันที่จะให้ผล ทางจิตวิทยา ต่อผู้ อุปโภค บริโภคเช่น ให้ผลในการดึงดูด ความสนใจ การให้มโนภาพถึงสรรพคุณ ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ยี่ห้อผลิตภัณฑ์ผู้ผลิต ด้วยการใช้วิธี การออกแบบ การจัดวางรูป ตัวอักษร ถ้อยคำ โฆษณา เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ทางการค้า และ ะอาศัยหลักศิลปะการ จัดภาพให้เกิดการประสานกลมกลืน กันอย่าง สวยงาม ตามวัตถุประสงค์ ที่ได้วางไว้

การออกแบบกราฟิก บรรจุภัณฑ์ สามารถสร้างสรรค์ได้ทั้งลักษณะ 2 มิติ บนพื้นผิวแผ่นราบของวัสดุ เช่น กระดาษ แผ่นพลาสติก แผ่นโลหะอบตีบุก หรืออลูมิเนียม โฟม ฯลฯ ก่อนนำวัสดุต่าง ๆ เหล่านี้ ประกอบกัน เป็นรูปทรงของบรรจุภัณฑ์ ส่วนในลักษณะ 3 มิติก็อาจทำได้ 2กรณีคือ ทำเป็นแผ่นฉลาก (label) หรือแผ่นป้าย ที่นำไปติดบนแผ่นบรรจุภัณฑ์ประเภท rigid forms ที่ขึ้นรูปมาเป็นภาชนะบรรจุสำเร็จ มาแล้ว หรืออาจจะสร้างสรรค์บนผิวภาชนะบรรจุ รูปทรง 3มิติโดยตรงก็ได้เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติกเป็น ต้น ซึ่งลักษณะของการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์นี้ส่วนใหญ่มักถือตามเกณฑ์ของเทคนิคการพิมพ์ใน ระบบต่างๆเป็นหลัก

1.6032915

สำนักหอสมุด

การออกแบบกราฟิก ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการบรรจุภัณฑ์เป็นอย่างมาก เพราะว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ เหนือไปจากการบรรจุและการป้องกันผลิตภัณฑ์โดยตรงทำให้บรรจุภัณฑ์ ได้มีหน้าที่เพิ่มขึ้นมา โดยที่ลักษณะกราฟิก บรรจุภัณฑ์และสลากได้แสดงบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ อันได้แก่

15 ต.ค. 2555

1. การสร้างทัศนคติที่ดีงามต่อผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์และแผ่นสลาก ได้ทำหน้าที่เปรียบเสมือนสื่อ ประชาสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์ในอันที่จะเสนอต่อผู้บริโภค บริโภคแสดงออกถึง คุณงามความดีของผลิตภัณฑ์ และความรับผิดชอบที่ ผู้ผลิตมีต่อผลิตภัณฑ์นั้น ๆ โดยที่ลักษณะทาง กราฟิก จะสื่อความหมายและปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ การนำผลิตภัณฑ์ไปใช้ ตลอดจนสร้างความต่อเนื่องของการใช้ การเชื่อถือในคุณภาพ จรรยาบรรณ ความศรัทธา เชื่อถือในผู้ผลิตในผลผลิตที่สุดด้วย

ป. ๓
197
.5
๗6๒๙๓
2555

2. การชี้แจงและป่งชี้ให้ผู้บริโภคทราบถึง ชนิดประเภทของผลิตภัณฑ์ ลักษณะกราฟิกเพื่อ ให้สื่อความหมาย หรือถ่ายทอดความรู้สึกได้ว่า ผลิตภัณฑ์คืออะไร และผู้ใดเป็นผู้ผลิตนั้น มักนิยมอาศัย ใช้ภาพและอักษรเป็นหลัก แต่ก็ยังอาศัยองค์ประกอบอื่น ๆ ในการออกแบบ เช่น รูปทรง เส้น สี ฯลฯ ซึ่งสามารถสื่อให้เข้าใจหมายหมายได้เช่น เดียวกับการใช้ภาพ และข้อความอธิบายอย่างชัดเจน ตัวอย่างงานดังกล่าวนี้มีให้

เห็นได้ทั่วไป และที่เห็นชัดคือ ผลิตภัณฑ์ต่างประเทศ ที่บรรจุอยู่ในภาชนะที่ คล้ายคลึงกัน ดังเช่น เครื่องสำอาง และยา เป็นต้น แม้บรรจุอยู่ในขวดหรือ หลอดรูปทรงเหมือนกันผู้บริโภค ก็สามารถชี้ได้ว่าอันใดคือเครื่องสำอางอันใดคือยา ทั้งนี้ก็เนื่องการสังเกตจากกราฟิก เช่น ลักษณะตัวอักษร หรือ สีที่ใช้ซึ่งนักออกแบบจัดไว้ให้ เกิดความรู้สึกผิดแผกจากกัน เป็นต้น

3. การแสดงเอกลักษณ์เฉพาะ สำหรับผลิตภัณฑ์และผู้ประกอบการลักษณะรูปทรงและโครงสร้าง ของบรรจุภัณฑ์ ส่วนใหญ่มักมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ในผลิตภัณฑ์แต่ละประเภททั้งนี้ เพราะกรรมวิธีการบรรจุภัณฑ์ ใช้เครื่องจักรผลิตขึ้นมาภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ประกอบกับผู้แข่งขัน ในตลาดมีมาก ดังที่เห็นได้จากผลิตภัณฑ์อาหาร สำเร็จรูปที่ผลิตและจำหน่ายอยู่อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะรูปทรง และโครงสร้างที่คล้ายคลึงกันมาก เช่น อาหารกระป๋อง ขวดเครื่องดื่มขวดยาซองปิดผนึก (pouch) และกล่องกระดาษ เป็นต้น บรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้มักมีขนาด สัดส่วน ปริมาณการบรรจุ ที่เหมือนกัน หรือใกล้เคียงกันดังนั้นการออกแบบกราฟิก จึงมีบทบาทหน้าที่แสดงเอกลักษณ์ หรือบุคลิกพิเศษที่เป็นลักษณะเฉพาะของตน (brand image) ของผลิตภัณฑ์ และ ผู้ผลิตให้เกิดความชัดเจน ผิดแผกจากผลิตภัณฑ์คู่แข่ง เป็นที่สะดุดตา และเรียกร้องความสนใจ จากผู้บริโภคทั้งเก่าและใหม่ให้จดจำ ได้ตลอดจนซื้อได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

4. การแสดงสรรพคุณและวิธีใช้ ของผลิตภัณฑ์เป็นการให้ข่าวสารข้อมูล ส่วนประสมหรือส่วน ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ภายในว่ามีคุณสมบัติ สรรพคุณและวิธีการใช้อย่างถูกต้องอย่างไรบ้าง ทั้งนี้โดยการอาศัย การออกแบบการจัดวาง (lay-out) ภาพประกอบข้อความสั้นๆ (slogan) ข้อมูลรายละเอียด ตลอดจนตรารับรอง คุณภาพและอื่น ๆ ให้สามารถเรียกร้องความสนใจ จากผู้บริโภคให้หยิบยกเอา

ผลิตภัณฑ์ขึ้นมาพิจารณา เพื่อตัดสินใจเลือกซื้อ การออกแบบกราฟิกเพื่อแสดง บทบาทในหน้าที่นี้จึงเปรียบเคียงเปรียบเทียบ การสร้างบรรจุภัณฑ์ให้เป็น พนักงานขายเงียบ (the silent salesman) ที่ทำหน้าที่โฆษณา ประชาสัมพันธ์ แทนคน ณ บริเวณจุดซื้อ (point of purchase) นั้นเอง
design-prt1330.(18 กรกฎาคม 2551).การออกแบบกราฟิกสำหรับบรรจุภัณฑ์. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2554,จาก <http://design-prt1330.exteen.com/20080718/entry-5>

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรจุภัณฑ์

2.1 ความหมายของบรรจุภัณฑ์

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ (packaging design) หมายถึง การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ให้สัมพันธ์กับหน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ เพื่อการคุ้มครองป้องกันไม่ให้สินค้าเสียหายและเพิ่มคุณค่าด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างสรรค์

บริสตันและเนลล์ (Briston And Neill,1972:1) ได้ให้ความหมายของบรรจุภัณฑ์ไว้ 2 ประการกว้างๆ คือ

1. การบรรจุภัณฑ์ คือ ศิลปะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการเตรียมสินค้าเพื่อการขนส่งและการขาย
2. การบรรจุภัณฑ์ คือวิธีการส่งมอบผลิตภัณฑ์ไปยังผู้บริโภคให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยสมบูรณ์ และมีราคาที่เหมาะสม

บรรจุภัณฑ์ คือ สิ่งห่อหุ้มหรือบรรจุผลิตภัณฑ์รวมทั้งภาชนะที่ใช้ในการขนส่งผลิตภัณฑ์จากแหล่งผู้ผลิตไปยังแหล่งบริโภคหรือแหล่งใช้ประโยชน์ เพื่อวัตถุประสงค์เบื้องต้นในการป้องกันและรักษาผลิตภัณฑ์ให้คงสภาพ ตลอดจนคุณภาพใกล้เคียงกัน เมื่อแรกผลิตให้มากที่สุดนอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่า หีบห่อหรือบรรจุภัณฑ์เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการผลิตและหีบห่อ อาจสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการตลาด วัตถุประสงค์ทางการเก็บรักษา เป็นต้น (ดารณี พานทอง ,2524:29)

บรรจุภัณฑ์ คือการนำเอาวัสดุ เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ ไม้ ประกอบเป็นภาชนะห่อหุ้มสินค้าเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยที่มีความแข็งแรง สวยงามได้สัดส่วนที่ถูกต้องสร้างภาพพจน์ที่ดี มีภาษาในการติดต่อสื่อสาร และทำให้เกิดความพึงพอใจจากผู้ซื้อสินค้า (จรรยา โกสีย์ไกรนิรมล ,2528:109)

การบรรจุภัณฑ์ หมายถึง การออกแบบสร้างสรรค์ภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อให้กับผลิตภัณฑ์

การบรรจุภัณฑ์ หมายถึง การนำวัสดุ เช่น กระดาษ แก้ว โลหะ มาประกอบเป็นภาชนะห่อหุ้มสินค้าเพื่อประโยชน์ด้านความแข็งแรง สวยงาม สร้างความพึงพอใจจากผู้ซื้อสินค้านั้น

บรรจุภัณฑ์ หมายถึง สิ่งห่อหุ้ม หรือบรรจุผลิตภัณฑ์ รวมถึงภาชนะที่ใช้เพื่อการขนส่งผลิตภัณฑ์ จากแหล่งผลิต ไปยังแหล่งผู้บริโภค เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน รักษาผลิตภัณฑ์ไม่ให้ชำรุดเสียหาย

2.2 ประวัติและความเป็นมาของการออกแบบบรรจุภัณฑ์

ความเป็นมาของบรรจุภัณฑ์ได้จากการสังเกตธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรอบตัว แรงบันดาลใจของมนุษย์ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์เริ่มแรก จากการสังเกตธรรมชาติ ได้แก่ รูปทรงของไข่ รูปทรงโค้งของเปลือกไข่ทำหน้าที่คอยปกป้องแรงกระแทกของไข่ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อเนื้อไข่ภายใน ลักษณะที่รีของเปลือกไข่ทำให้ไข่กลิ้งได้ไม่สะดวก พื้นผิวของเปลือกไข่มีรูพรุนทำให้มีอากาศภายในอย่างเหมาะสม รูปโค้งของเปลือกไข่ทำให้ความอบอุ่นจากการกักเก็บไปอย่างทั่วถึง เนื้อไข่ขาวภายในมีความเหนียวเหนียวทำหน้าที่ปกป้องไข่แดงสิ่งที่ปรากฏในธรรมชาติอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ ผักถั่วลันเตาที่นับว่าเป็นบรรจุภัณฑ์ที่สมบูรณ์แบบ เม็ดถั่วภายในเรียงตัวเป็นแถวตัวผักมีลักษณะเปรียบเหมือนเคลือบฟิล์ม 2 ชั้น โดยมีชั้นนอกที่แข็งและชั้นในที่อ่อนนุ่ม ภายในผักถั่วมีการปรับสภาพอากาศที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเมล็ดถั่วในการดำรงชีวิตของมนุษย์มีความจำเป็นที่ต้องบริโภคอาหาร ทำให้มนุษย์เรียนรู้การแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริโภค โดยการดัดแปลงสิ่งของที่ถูกรับตัวด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การใช้ใบไม้ เปลือกไม้ เปลือกหอย กระบอไม้ กระเพาะสัตว์ มาผูกมัด เพื่อประกอบการรับประทานอาหาร และพัฒนาตกแต่ง ประดิษฐ์เปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสมกับการใช้สอยมากขึ้นรวมถึงการอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาและเคลื่อนย้ายอาหาร ได้แก่ การนำเอาส่วนต่างๆของพืชหรือสัตว์ มาขัดสาน เย็บ มัด ห่อหุ้ม เป็นกระดาษชะลอม สิ่งห่อหุ้ม ซึ่งถือเป็นบรรจุภัณฑ์ในยุคแรกๆ

บรรจุภัณฑ์ยุคแรกเกี่ยวข้องกับมนุษย์โครมันยอง (cromangnon) ที่รู้จักการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นพวกแรก ซึ่งมีอายุประมาณ 10,000-20,000 ปีก่อนคริสตกาล เมื่อมีการผลิตก็สืบเนื่องต่อถึงการแลกเปลี่ยนและค้าขายผลผลิต อันส่งผลต่อการคิดค้นบรรจุภัณฑ์เพื่อใช้สอย จากหลักฐานที่ปรากฏในสมัยประวัติศาสตร์ พบว่าเรื่องราวของภาพเขียนภายในพีระมิดในสมัยอียิปต์โบราณ มีภาพเขียนแสดงเรื่องราวการใช้ใบปาล์มห่อมัดไก่สด เพื่อป้องกันการเน่าเสียปรากฏอยู่ด้วย ได้มีการค้นพบหลักฐานหลายอย่างในสมัยกรีกและโรมัน จากซากเรือที่จมในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อันเป็นเส้นทางค้าขายสินค้าในยุคนั้น พบสิ่งของต่างๆที่คาดว่าเป็นบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ ถังไม้ ถังไม้ ภาชนะเครื่องแก้ว เป็นต้น

การแบ่งยุคสมัยของบรรจุภัณฑ์ จากการใช้วัสดุทำบรรจุภัณฑ์ จำแนกออก ได้ดังนี้

ยุคโบราณมนุษย์ยุคแรกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบไม้ เปลือกหอย หนังสัตว์ เปลือกผลไม้ ไม้ที่กลวง ในอดีตมนุษย์ยังไม่รู้จักการเพาะปลูก จึงต้องออกหาอาหารในป่า จึงได้คิดหาสิ่งรอบตัวมาช่วยในการขนของเพื่อให้ได้ของคราวละมาก ๆ การใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ได้จากพืชในท้องถิ่นประมาณ 5,000 ปี ก่อนพุทธกาล นำวัสดุจากพืชและสัตว์ มาทำ ตะกร้า ถุง กระสอบ มนุษย์เริ่มประยุกต์สิ่งรอบตัวเดิมให้สะดวกต่อการใช้งานและ มีการใช้ดินเผา เพื่อทำภาชนะบรรจุภัณฑ์ เพื่อความทนทานมากขึ้น ปรากฏหลักฐานการใช้เครื่องปั้นดินเผาในประเทศกรีซประมาณ 2,000 ปี ก่อนพุทธกาล เริ่มใช้บรรจุภัณฑ์แก้ว ในอารยธรรมแถบดินแดนเมโสโปเตเมียค้นพบเม็ดแก้วแต่ใช้ทำเป็นเครื่องประดับ ประมาณ 500 ปี ก่อน

คริสตกาล เริ่มผลิตแก้วด้วยการเป่าแก้วประมาณ 600 ปี ก่อนคริสตกาล เริ่มมีการผลิตกระดาษ ครั้งแรก ในดินแดนอียิปต์โบราณ และ ประเทศจีนโบราณ

ยุคเริ่มแรก

ค.ศ. 1702 เริ่มมีการผลิตบรรจุภัณฑ์กระดาษขึ้นใช้

ค.ศ. 1809 ใช้บรรจุภัณฑ์กระป๋อง สนองการค้นพบวิธีการถนอมอาหารด้วยความร้อน

ค.ศ. 1871 มีการจดลิขสิทธิ์ในการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก

ค.ศ. 1892 นายวิลเลียม เพ็นเทอร์ ชาวสหรัฐอเมริกา คิดค้นฝาจับใช้กับขวดแก้วสำเร็จ

ค.ศ. 1894 มีการใช้กล่องกระดาษลูกฟูก เป็นบรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่งทางรถไฟ

ค.ศ. 1898 ใช้บรรจุภัณฑ์ระบบสูญญากาศ สำหรับยาสูบ ในประเทศอังกฤษ

ยุคปัจจุบัน ค.ศ. 1960 ผลิตถุงพลาสติกที่สามารถต้มในน้ำร้อนได้ ค.ศ. 1963 เริ่มผลิตกระป๋อง อะลูมิเนียม สำหรับเครื่องดื่มและกระป๋องสเปรย์

ยุคคลาสสิก (ระหว่างช่วง ค.ศ. 1960 – 1989) เริ่มมีการแบ่งบรรจุสินค้า มีการปกป้องยี่ห้อและสรรพคุณ บนบรรจุภัณฑ์ พัฒนาการป้องกันบรรจุ ใช้เป็นบรรจุภัณฑ์สำหรับบุหรี และขนมปังกรอบ เกิดหลอดบีบ (collapsible tube) ใช้เป็นบรรจุภัณฑ์สำหรับยาสีฟัน เริ่มมีการขึ้นรูปของกระดาษ โดยเริ่มแรกมีลักษณะ เป็นกล่อง

ยุคนูโว (ระหว่างช่วง ค.ศ. 1900 – 1919) ใช้ศิลปะอาร์ตนูโว ซึ่งมีลักษณะวิจิตรบรรจงนิยมใช้เส้นโค้ง เลียนแบบธรรมชาติ เกิดบรรจุภัณฑ์ชนิดใหม่คือ อลูมิเนียม ฟอยล์ (aluminium foil) และ เซลโลเฟรน ฟิล์ม (cellophane film)

ยุคเดคโค (ระหว่างช่วง ค.ศ. 1920 – 1929) ฟิล์มบางใส นิยมใช้ในห่อขนมหรือหุ้มรอบซองและกล่อง ใช้อลูมิเนียมทำหลอดยาสีฟัน ออกแบบกล่องกระดาษแข็งเคลือบไขสำหรับสินค้าที่ต้องการเก็บไว้ได้นาน ใช้ถ้วยกระดาษบรรจุไอศกรีม นม

ยุคเทคโนโลยีและนักออกแบบสร้างสรรค์ (ระหว่างช่วง ค.ศ. 1960 – 1989) นิยมบรรจุภัณฑ์ขวด พลาสติก กล่องกระดาษเคลือบไข กระป๋องโลหะนำมา

บรรจุเครื่องดื่ม มีการใช้อลูมิเนียมฟอยล์ แพร์หลายยิ่งขึ้น เริ่มมีการใช้ฝาขวดที่เป็นอลูมิเนียม และฝาขวด ชนิดฝาเกลียว ขวดพลาสติก เพทบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องดื่มน้ำอัดลม บรรจุภัณฑ์พลาสติกระบบบรรจุ ภัณฑ์สูญญากาศ ค.ศ. 1981 เริ่มมีการนำกล่องกระดาษประกบกับฟิล์มพลาสติก เพื่อทำบรรจุภัณฑ์นม และเครื่องดื่ม

ยุคปัจจุบัน (ระหว่างช่วง ค.ศ. 1990 – 1999) ให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์ปลอดภัย คำนึงความปลอดภัยของผู้บริโภค นิยมใช้บรรจุภัณฑ์น้ำหนักเบา แบ่งการบรรจุออกเป็นหน่วยย่อย คำนึงถึงความ สะดวกสบาย ความสวยงามมากขึ้น อีกทั้งยังคำนึงถึงต้นทุนบรรจุภัณฑ์และการนำบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้

ใหม่ใช้หลัก 3 R (Recycle - Reuse - Reduce) เน้นสุขภาพของผู้บริโภค รูปแบบ ดึงดูดความสนใจ ใช้กราฟิกและรูปร่างแปลกใหม่ สิ่งแวดล้อม เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จุดเด่นของบรรจุภัณฑ์ ปี ค.ศ. 2003 บรรจุภัณฑ์ที่มีรูปทรง สี สันแปลกใหม่ เล่นลวดลายและกราฟิก พกพาง่าย สะดวกต่อการใช้งาน ขนาดเล็กลง มีการใช้วัสดุร่วม บรรจุภัณฑ์สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีหลากหลายเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค จากอดีตถึงปัจจุบัน พัฒนาการของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก จากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม และกำลังก้าวสู่สังคมวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์รูปแบบและการใช้วัสดุแปลกใหม่ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ แนวคิดเดิมในการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อความจำเป็นในการดำรงชีวิต เปลี่ยนแปลงเป็นการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อการค้า การขนส่ง การป้องกันตัวสินค้า มีระบบการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการพัฒนาวัสดุและเทคโนโลยีในการผลิตบรรจุภัณฑ์ ถ้าหากจะสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ แบ่งออกเป็นความก้าวหน้าของกรรมวิธีการผลิตกระดาษและ ศิลปะการพิมพ์

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์อย่างเป็นระบบ มีมานานกว่าสองศตวรรษแล้ว โดยเริ่มต้นจากการ ที่ผู้ผลิตสินค้าต้องการ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ถึงแม้ว่าการใช้งานของบรรจุภัณฑ์นั้น จะมีไว้เพียงเพื่อบรรจุและเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ ปัจจุบันได้มีการพัฒนา และเพิ่มความหลากหลายมากขึ้นกว่าที่เคยมีความก้าวหน้า ของเครือข่ายการคมนาคมขนส่งในโลกทุกวันนี้ รวมไปถึงความซับซ้อน ของการค้าปลีกสมัยใหม่ ทำให้การบรรจุภัณฑ์มีความสำคัญมากที่สุด ในการเก็บรักษาและป้องกัน ไม่ให้ผลิตภัณฑ์เกิดความเสียหาย ระหว่างการขนส่งจากโรงงานผลิต ไปยังร้านค้าปลีกหรือผู้บริโภคนอกจากนี้บรรจุภัณฑ์ ยังถูกใช้ให้เป็น สื่อโฆษณา ที่สามารถเคลื่อนที่ได้ ป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์มีรอยขีดข่วน แสดงรายละเอียด การใช้ หรือแม้แต่เป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์เอง

ต้นกำเนิดของการบรรจุภัณฑ์ จากวันที่ย้อนกลับไปในอดีต ช่วงปลายศตวรรษที่สิบแปดในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในอุตสาหกรรมการผลิต ขณะที่ก่อนหน้านี้ กระบวนการผลิตส่วนใหญ่ที่เป็นงานหนัก ต้องอาศัยแรงงานของกรรมกร และผลผลิตที่ได้ ก็มีจำนวนน้อย เครื่องจักรที่สามารถผลิตสินค้าจำนวนมาก จึงได้ถูกนำไปใช้ เพื่อเพิ่มจำนวนการผลิตของผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน ไม่เพียงแต่ผลิตสินค้า อย่างเดียวเท่านั้นยังรวมไปถึงการผลิตบรรจุภัณฑ์ด้วย

ในช่วงแรกอาหารจะนำไปบรรจุ ในภาชนะโลหะที่ปิดผนึกและถูกหลักอนามัย คือกระป๋องบรรจุอาหารที่ทำจากดีบุกหรือกล่องกระดาษแข็ง ได้มีการนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางเพราะมีน้ำหนักเบาและสามารถพิมพ์ข้อมูลหรือภาพที่ลงบนกระดาษ บนแผ่นกระดาษได้ง่ายและเป็นการประหยัดพื้นที่อีกด้วย กล่องโลหะก็ได้รับการพัฒนากันอย่างกว้างขวาง เช่น เดียวกันในเวลานั้น เพราะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ดีกว่าการใช้กล่องกระดาษแข็ง โดยเฉพาะสินค้าที่บูดเน่าได้ เช่น ขนมปังกรอบ หรือ ขนมหวาน ส่งผลให้ระดับความต้องการที่จะเก็บรักษาสินค้าเพิ่มจำนวนมากขึ้น

ปัจจุบันนี้เทคนิค ในการผลิตได้ก้าวไกล ทำให้บรรจุภัณฑ์โลหะเหล่านี้ มีรูปแบบหรือรูปทรงต่างๆได้ตามต้องการ ด้วยการนำเทคนิคคอมพิวเตอร์มาช่วยในการผลิต รวมถึงพลาสติกที่ได้ รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จนสามารถนำมาใช้สอยในทุกวันนี้ เทคนิคการพิมพ์ที่เจริญก้าวหน้ามาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่19 ต้องการ พัฒนาในเรื่องเทคนิคการพิมพ์บรรจุภัณฑ์ที่มีความรวดเร็ว ตราผลิตภัณฑ์หรือยี่ห้อที่ติดอยู่บนภาชนะบรรจุ ภัณฑ์ไม่ว่าจะเป็นวัสดุ ประเภท ขวดแก้ว หม้อดินเผา ก่อง กระป๋องโลหะ ก่องกระดาษแข็ง หรือกระดาษ ห่อ ธรรมดาๆ ต้องมีฉลากที่จะบอกยี่ห้อของผลิตภัณฑ์นั้น ส่งผลในเรื่องของการเพิ่มคุณค่ามูลค่าและ ความสนใจให้กับสินค้าทั่วไป

การพิมพ์รูปภาพและข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ มีความสำคัญต่อการรับรู้ตราสัญลักษณ์ ยี่ห้อ และ รายละเอียดของสินค้าให้เหมาะสมพอดี การพัฒนาของการพิมพ์สีทำให้ผู้ออกแบบ ได้สร้างสรรค์รูปแบบ สำหรับผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น

ปัจจุบันเครื่องหมายการค้าหรือตราของผลิตภัณฑ์ ได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญเท่ากับตัวของผลิตภัณฑ์ และเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภค รูปแบบที่ประสบความสำเร็จที่มีอยู่มากมาย มิติใหม่ ของบรรจุภัณฑ์ คือการนำหลักการทางศิลปะและการออกแบบมาพัฒนากราฟิกบรรจุภัณฑ์ให้ได้รูปแบบ มาตรฐาน ให้เป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบัน พร้อมไปกับความใหญ่โตและความสลับซับซ้อนของระบบธุรกิจ อุตสาหกรรม สื่อโฆษณา การแข่งขันเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาด

2.3 ความสำคัญของบรรจุภัณฑ์

1. ระบบขนส่งสินค้าเป็นต้องพึ่งบรรจุภัณฑ์

ในการขนส่งสินค้าทั่วไป บรรจุภัณฑ์มีความจำเป็นอย่างมากในการที่จะช่วยกันรักษาสินค้าให้คง อยู่สภาพเดิมที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะช่วยขนส่งสินค้าได้โดยสะดวก เช่น สินค้าที่เป็นกระป๋อง เมื่อนำลงในก่องกระดาษ จะทำให้สามารถทำการขนส่งได้เป็นจำนวนมากขึ้น พร้อมทั้งลดปริมาณพื้นที่ในการเก็บคงคลัง ก่อให้เกิดความสะดวกในการเรียงซ้อน ซึ่งผู้ประกอบการค้า โดยทั่วไปค้นพบว่า การเพิ่มต้นทุนของบรรจุภัณฑ์ จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ยังผลให้ต้นทุนรวมของสินค้ามีมูลค่าถูกลง และผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้ด้วยราคาที่ถูกลง

2. บรรจุภัณฑ์ป้องกันการเน่าเสีย

การที่จะเก็บรักษาให้ได้นานตามต้องการ และป้องกันมิให้เน่าเสียขึ้นก่อนที่จะบริโภคสิ่งที่ จำเป็นต้องทำ คือต้องทำลายหรือควบคุมตัวจุลินทรีย์ แบคทีเรีย ยีสต์ และราอันเป็นตัวการที่ทำให้อาหาร เน่าเสียด้วยวิธีการถนอมอาหารแบบต่างๆแล้วแต่ลักษณะและประเภทของอาหารนั้นองค์ประกอบที่สำคัญ อีกอย่างหนึ่งก็คือการเลือกรูปแบบต่างๆ ของบรรจุภัณฑ์ ที่ใช้ อาหารบางอย่างต้องการบรรจุภัณฑ์ที่ป้องกัน ออกซิเจนและความชื้น ซึ่งจะก่อให้เกิดราและแบคทีเรีย ส่วนอาหารบางอย่างก็ต้องการบรรจุภัณฑ์ที่ปิดผนึกแน่น เพื่อป้องกันอาหารสูญเสียความชื้น และน้ำหนักลดลง

3. ป้องกันความเสียหายทางกายภาพ

บรรจุภัณฑ์ต้องสามารถป้องกันความเสียหายทางกายภาพรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ ผลิตภัณฑ์ถูกนำไปถึงมือผู้บริโภค ในสภาพเดียวกันกับตอนที่ออกจากโรงงานผู้ผลิต โดยไม่มีการแตกหัก ไม่มีรอยร้าว ไม่มีรอยขีดข่วน ไม่มีรอยชำรุด หรือความเสียหายอื่นๆ

4. เป็นสื่อโฆษณา

บรรจุภัณฑ์เป็นช่องทางที่จะสื่อข่าวสารให้แก่ผู้ซื้อได้ บรรจุภัณฑ์ช่วยบ่งชี้ผลิตภัณฑ์ที่บรรจุภายในด้วยลักษณะรูปร่าง สี รูป เครื่องหมายการค้า ตรา โลโก้ ฉลากบรรจุภัณฑ์ จะต้องมียรายละเอียด ของปริมาณการบรรจุ วัน เดือน ปีที่หมดอายุ ส่วนประกอบสำคัญค่าเตือนและวิธีการใช้รายละเอียดบนฉลากนี้ มีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคควบคุมอยู่

กรอบสรุปบรรจุภัณฑ์

2.4 บทบาทหน้าที่ของบรรจุกภัณฑ์

ในสมัยก่อนนั้น การใช้บรรจุกภัณฑ์ก็เพื่อเก็บรักษาสินค้าให้คงสภาพ (Protection) ในระยะเวลาหนึ่งหรือจนกว่าจะนำไปใช้ แต่เมื่อมีการแข่งขันทางการค้ามากขึ้น บรรจุกภัณฑ์จึงมีบทบาทในด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เริ่มเน้นเรื่องความสวยงาม สะดุดตา ตลอดจนความสะดวกในการนำไปใช้ บรรจุกภัณฑ์ในปัจจุบันมีหน้าที่

1. ทำหน้าที่รองรับ (Contain) บรรจุกภัณฑ์จะทำหน้าที่รองรับสินค้าให้รวมกันอยู่เป็นกลุ่มน้อย หรือตามรูปร่างของภาชนะนั้น ๆ

2. ป้องกัน (Protect) บรรจุกภัณฑ์จะทำหน้าที่ป้องกันคุ้มครองสินค้าที่บรรจุอยู่ภายในไม่ให้ยุบ สลาย เสื่อมรูปหรือเสียหายอันเกิดจากสภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยสภาพดินฟ้าอากาศ ระยะเวลาในการเก็บรักษา สภาพการขนส่ง กล่าวคือให้คงสภาพลักษณะของสินค้าให้เหมือนเมื่อผลิตออกจากโรงงานให้มากที่สุด

3. ทำหน้าที่รักษา (Preserve) คุณภาพสินค้าให้คงเดิมตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย

4. ป่งชี้ (Identify) หรือแจ้งข้อมูล (Inform) รายละเอียดต่าง ๆ ของสินค้าเกี่ยวกับชนิด คุณ - ภาพและแหล่งที่มาหรือจุดหมายปลายทาง โดยหีบห่อต้องแสดงข้อมูลอย่างชัดเจนให้ผู้บริโภคทราบว่าสินค้าที่อยู่ภายในคืออะไร ผลิตจากที่ไหน มีปริมาณเท่าใด ส่วนประกอบ วันเวลาที่ผลิต วันเวลาที่หมดอายุ การระบุข้อความสำคัญ ๆ ตามกฎหมาย โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหารและยา ชื่อการค้า (Trade Name) เครื่องหมายการค้า (Trade Mark)

5. ดึงดูดความสนใจ (Consumer Appeal) และช่วยชักจูงในการซื้อสินค้า เนื่องจากสินค้าชนิดใหม่มีเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา การแข่งขันทางด้านตลาดก็เพิ่มมากขึ้นทุกวัน ผู้ซื้อสินค้าย่อมไม่อาจติดตามการเคลื่อนไหวทางด้านตลาดได้ทัน หีบห่อจึงต้องทำหน้าที่แนะนำผลิตภัณฑ์ที่ถูกบรรจุอยู่ให้กับผู้ซื้อด้วย ต้องดึงความสนใจของผู้ซื้อที่ไม่เคยใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ให้สนใจในการใช้ และหลังจากใช้แล้วเกิดความพอใจที่จะซื้อใช้อีก หีบห่อจะทำหน้าที่ขายและโฆษณาสินค้าควบคู่กันไปในตัวด้วย เสมือนหนึ่งเป็นพนักงานขายเงียบ (Silent Salesman) ดังนั้นการที่บรรจุกภัณฑ์จะสามารถดึงดูดความสนใจ และชักจูงใจให้เกิดการซื้อได้จึงเป็นผลจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ขนาด รูปร่าง สี รูปทรง วัสดุ ข้อความรายละเอียด ตัวอักษร ฯลฯ

6. ช่วยเพิ่มผลกำไร หีบห่อจะทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ไม่ได้ ถ้าหากหีบห่อไม่สามารถช่วยเพิ่มผลกำไรให้กับผลิตภัณฑ์ที่บรรจุอยู่ หีบห่อสามารถช่วยส่งเสริมยุทธวิธีการตลาด โดยการเปิดตลาดใหม่หรือการเพิ่มยอดขายให้กับสินค้าแต่ละชนิด เนื่องจากในตลาดมีสินค้าและคู่แข่งเพิ่มขึ้นตลอดเวลา หากบรรจุกภัณฑ์ของสินค้าใดได้รับการออกแบบเป็นอย่างดี จะสามารถดึงดูด ดึงดูดใจผู้บริโภคและก่อให้เกิดการซื้อในที่สุดรวมทั้งการลดต้นทุนการผลิต

7. สร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ให้แก่ผลิตภัณฑ์ สร้างความเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

8. การส่งเสริมการขาย (Promotion) เพื่อยืดพื้นที่แสดงจุดเด่น โฆษณาตัวเองได้อย่างสะดุดตา สามารถระบุแจ้งเงื่อนไข แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอผลประโยชน์เพิ่มเติมเพื่อจูงใจผู้บริโภค เมื่อต้องการจัดรายการเพื่อเสริมพลังการแข่งขัน ก็สามารถเปลี่ยนแปลงและจัดทำได้สะดวก ควบคุมได้และประหยัด

9. การแสดงตัว (Presentation) คือ การสื่อความหมาย บุคลิก ภาพพจน์ การออกแบบและสีสรรแห่งคุณภาพ ความคุ้มค่าต่อผู้บริโภค / ผู้ใช้ / ผู้ซื้อ ให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ชัดเจน สร้างความมั่นใจ เห็นแล้วอดซื้อไม่ได้

10. การจัดจำหน่ายและการกระจาย (Distribution) เหมาะสมต่อพฤติกรรมผู้บริโภคอันอำนวยการแยกขาย ส่งต่อ การตั้งโชว์ การกระจาย การส่งเสริมจูงใจในตัว ทนต่อการขนย้าย ขนส่ง และการคลังสินค้า ด้วยต้นทุนสมเหตุสมผล ไม่เกิดรอยชูดขีด / ชำรุด ตั้งแต่จุดผลิตและบรรจุจนถึงมือผู้ซื้อ / ผู้ใช้ / ผู้บริโภค ทนทานต่อการเก็บไว้นานได้

นางสาวโชติมา. (8 กุมภาพันธ์ 2551).บทบาทหน้าที่ของบรรจุภัณฑ์.สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2555,จาก <http://cid29e56df8685e8225.spaces.live.com/blog/cns!29E56DF8685E8225!126.entry>

2.5 ประเภทของบรรจุภัณฑ์

ประเภทของบรรจุภัณฑ์สามารถแบ่งได้หลายวิธีตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

- 2.5.1 แบ่งตามวิธีการบรรจุและวิธีการขนถ่าย
- 2.5.2 แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการใช้
- 2.5.3 แบ่งตามความคงรูป
- 2.5.4 แบ่งตามวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ใช้

2.5.1 ประเภทบรรจุภัณฑ์แบ่งตามวิธีบรรจุและวิธีการขนถ่าย สามารถแบ่งได้ 3 ประเภท

1.1 บรรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วย (Individual Package) คือ บรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสอยู่กับผลิตภัณฑ์ชิ้นแรก เป็นสิ่งที่บรรจุผลิตภัณฑ์เอาไว้เฉพาะหน่วย โดยมีวัตถุประสงค์ขั้นแรกคือ เพิ่มคุณค่าในเชิงพาณิชย์ (To Increase Commercial Value) เช่น การกำหนดให้มีลักษณะพิเศษเฉพาะหรือทำให้มีรูปร่างที่เหมาะสมแก่การจับถือ และอำนวยความสะดวกต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ภายใน พร้อมทั้งทำหน้าที่ให้ความปกป้องแก่ผลิตภัณฑ์โดยตรงอีกด้วย

1.2. บรรจุภัณฑ์ชั้นใน (Inner Package) คือ บรรจุภัณฑ์ที่อยู่ถัดออกมาเป็นชั้นที่สอง มีหน้าที่รวบรวมบรรจุภัณฑ์ชิ้นแรกเข้าไว้ด้วยกันเป็นชุด ในการจำหน่ายรวมตั้งแต่ 2 – 24 ชิ้นขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ขั้นแรก คือ การป้องกันรักษาผลิตภัณฑ์จากน้ำ ความชื้น ความร้อน แสง แรงกระแทกกระเทือน และอำนวยความสะดวกแก่การขายปลีกย่อย เป็นต้น ตัวอย่างของบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้ได้แก่ กล่องกระดาษแข็งที่บรรจุเครื่องดื่มจำนวน 1 โหล, สบู่ 1 โหล เป็นต้น

1.3. บรรจุภัณฑ์ที่ชั้นนอกสุด (Out Package) คือ บรรจุภัณฑ์ที่เป็นหน่วยรวมขนาดใหญ่ที่ใช้ในการขนส่ง โดยปกติแล้วผู้ซื้อจะไม่ได้เห็นบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้มากนัก เนื่องจากทำหน้าที่ป้องกันผลิตภัณฑ์ในระหว่างการขนส่งเท่านั้น ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้ได้แก่ หีบ ไม้ ลัง กล่องกระดาษขนาดใหญ่ที่บรรจุสินค้าไว้ใน ภายนอกจะบอกเพียงข้อมูลที่จำเป็นต่อการขนส่งเท่านั้น เช่น รหัสสินค้า (Code) เลขที่ (Number) ตราสินค้า สถานที่ส่ง เป็นต้น

2.5.2 การแบ่งประเภทบรรจุภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ของการใช้

บรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีก (Consumer Package) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ผู้บริโภคซื้อไปใช้ไป อาจมีชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้ ซึ่งอาจเป็น Primary Package หรือ Secondary Package ก็ได้

บรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่ง (Shopping หรือ Transportation Package) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้รองรับหรือห่อหุ้มบรรจุภัณฑ์ชั้นทุติยภูมิ ทำหน้าที่รวบรวมเอาบรรจุภัณฑ์ขายปลีกเข้าด้วยกัน ให้เป็นหน่วยใหญ่ เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกในการเก็บรักษา และการขนส่ง เช่น กล่องกระดาษลูกฟูกที่ใช้บรรจุยาสีฟัน กล่องละ 3 โหล

2.5.3 การแบ่งบรรจุภัณฑ์ตามความคงรูป

3.1. บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงแข็งตัว (Rigid Forms) ได้แก่ เครื่องแก้ว (Glass Ware) เซรามิกส์ (Ceramic) พลาสติกจำพวก Thermosetting ขวดพลาสติก ส่วนมากเป็นพลาสติกฉีด เครื่องปั้นดินเผา ไม้ และโลหะ มีคุณสมบัติแข็งแรงทนทานเมื่ออำนวยความสะดวกการใช้งาน และป้องกันผลิตภัณฑ์จากสภาพแวดล้อมภายนอกได้ดี

3.2. บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงกึ่งแข็งตัว (Semirigid Forms) ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกอ่อน กระดาษแข็งและอลูมิเนียมบาง คุณสมบัติทั้งด้านราคา น้ำหนักและการป้องกันผลิตภัณฑ์จะอยู่ในระดับปานกลาง

3.3. บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงยืดหยุ่น (Flexible Forms) ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุอ่อนตัว มีลักษณะเป็นแผ่นบาง ได้รับความนิยมสูงมากเนื่องจากมีราคาถูก (หากใช้ในปริมาณมากและระยะเวลา) น้ำหนักน้อย มีรูปแบบและโครงสร้างมากมาย

2.5.4 แบ่งตามวัตถุประสงค์บรรจุภัณฑ์ที่ใช้

การจัดแบ่งและเรียกชื่อบรรจุภัณฑ์ในทรรศนะของผู้ออกแบบ ผู้ผลิต หรือนักการตลาด จะแตกต่างกันออกไป บรรจุภัณฑ์แต่ละประเภทก็ตั้งอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์หลักใหญ่ (Objective of Package) ที่คล้ายกันคือ เพื่อป้องกันผลิตภัณฑ์ (To Protect Products) เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (To Distribute Products) เพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ (To Promote Products)

ประเภทของบรรจุภัณฑ์จำแนกตามวัสดุ

บรรจุภัณฑ์แยกตามวัสดุหลักๆที่ใช้ในการผลิตแยกได้ 6 ประเภท

- เยื่อและกระดาษ มีการใช้กันมากที่สุด และสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ พิมพ์ตกแต่งสร้างความสวยงามได้ง่าย สะดวกต่อการขนส่ง เนื่องจากพับได้ ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง
- พลาสติก มีน้ำหนักเบา ราคาไม่แพง ป้องกันการซึมผ่านของอากาศและก๊าซได้ในระดับหนึ่ง ในบางชนิดกันความร้อนได้ด้วย
- แก้ว เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีความเฉื่อยต่อการทำปฏิกิริยากับสารเคมีชีวภาพต่างๆ เมื่อเทียบกับวัสดุบรรจุภัณฑ์อื่นๆ และรักษาคุณภาพสินค้าได้ดีมาก ข้อดีของแก้วคือ มีความใสและทำเป็นสีต่างๆได้ สามารถทนต่อแรงกดได้สูงแต่เปราะแตกง่าย สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หลายครั้ง
- โลหะ ในอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ วัสดุที่ใช้มี 2 ชนิด คือ
 - เหล็กเคลือบดีบุก เป็นบรรจุภัณฑ์ที่แข็งแรงป้องกันอันตรายจากสิ่งแวดล้อมและสภาวะอากาศสามารถใช้บรรจุอาหารได้ดี เนื่องจากสามารถปิดผนึกได้สนิทและฆ่าเชื้อได้ด้วยความร้อน
 - อะลูมิเนียม มักจะใช้ในรูปแบบเปลวอะลูมิเนียมหรือกระป๋อง มีน้ำหนักเบา อีกทั้งมีความแข็งแรง ทนต่อการซึมผ่านของอากาศ ก๊าซ แสง และกลิ่นรสได้ดี ในรูปของเปลวอะลูมิเนียมมักใช้เคลือบกับวัสดุอื่น

2.6 การออกแบบบรรจุภัณฑ์

ในบางครั้งผู้ทางที่ดีที่สุดสำหรับเน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบบรรจุภัณฑ์อาจจะต้องนำเอาจำนวนที่ใช้จ่ายไปเข้ามาถ่วงน้ำหนัก เช่น ในปี ค.ศ. 1980 สหรัฐอเมริกา ใช้จ่ายมากกว่า 50 พันล้านเหรียญไปในการใช้จ่ายเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ซึ่งในจำนวนนี้เป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์มากกว่าการโฆษณา โดยมีเหตุผลว่าการบรรจุภัณฑ์เป็นแนวโน้ม ต่อไปในทางที่จะเข้าถึงการบริการตนเอง (trend toward self service) ที่ต้องการให้บรรจุภัณฑ์ได้แสดงบทบาทหลัก 2 ประการไปพร้อมๆกันคือ ทั้งโฆษณา และการขาย (advertising and selling) ดังนั้น บรรจุภัณฑ์จึงเป็นสิ่งที่แสดงรวมไว้ซึ่งรูปร่างลักษณะของภาชนะบรรจุ (container) และการออกแบบ สี สัน รูปร่าง ตราฉลาก ข้อความโฆษณาประชาสัมพันธ์ในการออกแบบ บรรจุภัณฑ์ใด ๆ ก็ตามควรที่จะ มีข้อพิจารณาตามปัจจัยหลัก 3 ประการอย่างกว้าง ๆ ต่อไปนี้คือ

1. ทำอย่างไรบรรจุภัณฑ์ จึงจะสื่อสารได้ทั้งวาจาสัญลักษณ์และทัศนสัญลักษณ์ (How it communicates verbally and nonverbally) เช่น ออกแบบภาชนะบรรจุห่อขนมปัง ด้วยพลาสติก ที่นอกจากจะแสดงให้เห็นถึง ความสดชื่นด้วยสีและการตกแต่งแล้วก็ยังสร้าง ความรู้สึกใหม่สดจากเตาอบให้ เกิดแก่ผู้บริโภคได้อีกด้วย

2. บรรจุภัณฑ์ควรจะสร้างความพึงพอใจ เกียรติ และศักดิ์ศรีสำหรับผู้ซื้อ (the prestige desired) แม้ว่าผู้บริโภคจะซื้อผลิตภัณฑ์นั้นไปแล้ว ผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคซื้อไปนั้นควรต้องทำ หน้าที่ยายต่อไปได้อีก เพราะการขายนั้นมีได้สิ้นสุดเพียงที่จุดซื้อ (point of purchase) เท่านั้น แต่บรรจุภัณฑ์ที่ดีต้องสร้างความต่อเนื่อง

ในการนำมาใช้และการขายหลังจากที่ถูกซื้อไปแล้ว ไม่ว่าจะบรรจุภัณฑ์นั้นจะถูกนำไปวางอยู่ที่ใดก็ตาม หรือจนกว่าผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์นั้นจะใช้หมดหรือถูกทำลายไป จึงถือว่าเป็นที่สิ้นสุด ยกตัวอย่างเช่นสินค้าประเภทบุหรี่ บุหรี่และซองบุหรี่จะต้องถูกนำออกมาใช้จนกว่าบุหรี่จะหมดถึง 20 ครั้งด้วยกัน และการนำบุหรี่มาสูบแต่ละครั้งก็มักอยู่ในสายตาของเพื่อน ผู้ร่วมงานหรือผู้ใกล้ชิดตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้เองการออกแบบบรรจุภัณฑ์บุหรี่จึงต้องออกแบบให้สามารถสร้างความพอใจ มั่นใจ และเกิดความรู้สึกว่าเหมาะสมกับศักดิ์ศรีของผู้ใช้ที่น่าออกมา ถึงแม้ว่าบุหรี่ จะถือว่าเป็นสินค้าที่ไม่จำเป็น ต่อชีวิต (irrational product) ก็ตามแต่ถ้าได้รับการออกแบบที่ดีก็สามารถจะนำมาซึ่งการตัดสินใจซื้อด้วยเหตุผลเป็นส่วนตัวตามอำเภอใจและสามารถส่งเสริมการขายได้อีกด้วย

3. บรรจุภัณฑ์จะต้องแสดงความโดดเด่นออกมา (its stand out appeal) ให้ชัดเจนจากผลิตภัณฑ์อื่นด้วยการใช้รูปร่าง สี หรือขนาด เพื่อบ่งชี้เอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์ สามารถจดจำได้ง่าย หรือหยิบฉวยได้ไวในร้านค้า เป็นที่ติดตามตั้งใจเรียกหาใช้ได้อีก (ปูน คงเจริญเกียรติ และ สมพร คงเจริญเกียรติ ,2541,หน้า15)

2.6.1 วัตถุประสงค์ของการออกแบบบรรจุภัณฑ์

วัตถุประสงค์ของการออกแบบ ส่วนใหญ่มี 2 ประการอย่างกว้างๆคือ

1. เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ ให้สามารถเอื้ออำนวยคุณประโยชน์ด้านหน้าที่ใช้สอยได้ดี มีความปลอดภัยจากการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ ความประหยัด ความมีประสิทธิภาพ ในการผลิต การบรรจุ การขนส่ง การเก็บรักษา การวางจำหน่าย และการอุปโภค ซึ่งทั้งนี้การออกแบบต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ด้านวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยเป็นหลักใหญ่

2. เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ให้สามารถสื่อสาร และสร้างผลกระทบทางจิตวิทยาต่อผู้บริโภค โดยใช้ความรู้ทางแขนงศิลปะเข้าเข้ามาสร้างคุณลักษณะของการบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณสมบัติต่างๆ

- ความมีเอกลักษณ์พิเศษของผลิตภัณฑ์
- ความมีลักษณะพิเศษที่สามารถสร้างความทรงจำหรือทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ และบริษัทผู้ผลิต
- ความมี ลักษณะพิเศษที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อุปโภคตลอดจนให้เข้าใจ ถึงความหมายและคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ฯลฯ

2.6.2 การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์

การออกแบบโครงสร้าง หมายถึง การกำหนดลักษณะรูปร่าง รูปทรง ขนาด ปริมาตร ส่วนปริมาตรอื่น ๆ ของวัสดุที่จะนำมาผลิต และประกอบเป็นภาชนะบรรจุ ให้เหมาะสม กับหน้าที่ใช้สอย ตลอดจนกรรมวิธีการผลิต การบรรจุ การเก็บรักษาและการขนส่ง

การออกแบบ และโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์นั้น ผู้ออกแบบจะมีบทบาทสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ประเภท Individual package และ Inner package ที่สัมผัสอยู่กับผลิตภัณฑ์ ชั้นแรกและชั้นที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ แต่จะมีรูปร่างลักษณะอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์ (Product) ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใดเป็นตัวกำหนดขึ้นมา ซึ่งผู้ออกแบบจะต้องศึกษาข้อมูล ของผลิตภัณฑ์ที่จะต้องบรรจุ และออกแบบโครงสร้างเพื่อรองรับการบรรจุให้เหมาะสม โดยอาจจะกำหนด ให้มีลักษณะพิเศษเฉพาะ หรือทำให้มีรูปร่างที่เหมาะสมแก่การจับถือ หิ้ว และอำนวยความสะดวกต่อการนำเอาผลิตภัณฑ์ภายในออกมาใช้ พร้อมทั้งทำหน้าที่ป้องกันคุ้มครองผลิตภัณฑ์โดยตรงด้วย ตัวอย่างเช่น กำหนด individual package ครีมน้ำนม สำหรับชงกาแฟบรรจุในซองอลูมิเนียมฟลอยด์แล้วบรรจุใน กล่องกระดาษแข็งแบบพับ (folding carton) รูปสี่เหลี่ยมอีกชั้นหนึ่ง ทั้งนี้เพราะผลิตภัณฑ์เป็นแบบผง จึงต้องการวัสดุ สำหรับบรรจุที่สามารถกันความชื้นได้ดี การใช้แผ่นอลูมิเนียมฟลอยด์ บรรจุก็สามารถป้องกันความชื้นได้ดีสามารถพิมพ์ลวดลายหรือข้อความบนผิวได้ดีกว่าถุงพลาสติก อีกทั้ง เสริมสร้างภาพพจน์ความพอใจในผลิตภัณฑ์ให้เกิดแก่ผู้ใช้และเชื่อถือในผู้ผลิต ต่อมา การบรรจุในกล่องกระดาษแข็งอีกชั้นหนึ่งก็เพราะว่าบรรจุภัณฑ์ชั้นแรก เป็นวัสดุประเภทอ่อนตัว (flexible) มีความอ่อนแอด้านการป้องกันผลิตภัณฑ์จากการกระทบกระเทือนระหว่างการขนย้าย ตลอดจนยากแก่การวางจำหน่ายหรือตั้งโชว์ จึงต้องอาศัยบรรจุภัณฑ์ชั้นที่ 2 เข้ามาช่วยเพื่อการทำหน้าที่ประการหลังดังกล่าว

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าเพียงแต่ขั้นตอนการกำหนด การเลือกวัสดุให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้น ผู้ออกแบบจะต้องอาศัย ความรู้และข้อมูลตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาพิจารณา ตัดสินใจร่วมในกระบวนการ ออกแบบ เช่นราคาวัสดุ การผลิตเครื่องจักร การขนส่ง การตลาด การพิมพ์ ฯลฯ ที่จะต้องพิจารณาว่ามีความคุ้มค่า หรือเป็นไปได้ ในระบบการผลิต และจำหน่ายเพียงใด แล้วจึงจะมากำหนด เป็นรูปร่างรูปทรง (Shape & Form) ของบรรจุภัณฑ์อีกครั้งหนึ่ง ว่าบรรจุภัณฑ์ควรจะออกมาในรูปลักษณะอย่างไร ซึ่งรูปทรงเลขาคณิต รูปทรงอิสระก็มีข้อดี-ข้อเสียในการบรรจุ การใช้เนื้อที่ และมีความเหมาะสมกับชนิด ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันไป วัสดุแต่ละชนิด ก็มีข้อจำกัด และสามารถดัดแปลงประโยชน์ได้เพียงใด หรือใช้วัสดุมาประกอบ ก็จะเหมาะสมดีกว่า หรือลดต้นทุนในการผลิตที่ดีที่สุดสิ่งต่างๆ เหล่านี้คือสิ่งที่ผู้ออกแบบ จะต้องพิจารณาประกอบด้วย

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ในขั้นตอนของการออกแบบ โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ นักออกแบบ มิใช่ว่าจะสร้างสรรค์ได้ตามอำเภอใจ แต่กลับต้องใช้ความรู้ และข้อมูลจากหลายด้าน มาประกอบกันจึงจะทำให้ผลงานออกแบบนั้นมีความสมบูรณ์ และสำเร็จออกมาได้ ในขั้นของการออกแบบโครงสร้างนี้ผู้ออกแบบ จึงต้องเริ่มตั้งแต่การสร้างแบบ ด้วยการสเก็ต แนวความคิดของรูปร่างบรรจุภัณฑ์และสร้างภาพประกอบรายละเอียด ด้วยการเขียนแบบ (mechanical drawing) แสดงรายละเอียดมาตราส่วนที่กำหนดแน่นอน เพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้ผลิต ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจอ่านแบบได้ การใช้ทักษะทางศิลปะในการออกแบบก็คือเครื่องมือที่

ผู้ออกแบบจะต้องกระทำขึ้นมาเพื่อการนำเสนอ ต่อเจ้าของงาน หรือผู้ว่าจ้าง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องให้ช่วยพิจารณาปรับปรุงเพื่อให้ได้ผลงาน ที่จะสำเร็จออกมามีประสิทธิภาพในการใช้งานจริง

ส่วนการออกแบบโครงสร้าง ของบรรจุภัณฑ์ชั้นที่ 3 outer package นั้นส่วนใหญ่เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีรูปแบบ ค่อนข้างแน่นอน และเป็นสากลอยู่แล้ว ตามมาตรฐานการผลิต ในระบบอุตสาหกรรม ที่สอดคล้องกับ ระบบการขนส่ง ที่เน้นการบรรจุ เพื่อขนส่งได้คราวละมาก ๆ เป็นการบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่ หรือขนาดกลาง เช่น การขนส่งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ เพื่อการส่งออก หรือภายในประเทศ การเก็บรักษาในคลังสินค้า ซึ่งจะต้องนำบรรจุเข้าตู้ container ขนาดใหญ่ที่มีมิติภายในแน่นอนดังนั้น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ประเภท outer package จึงไม่นิยมออกแบบ ให้มีรูปร่าง แปลกใหม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเน้นประโยชน์ใช้สอย ประหยัด สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์ การกระทบกระแทก การรับน้ำหนัก การวางซ้อน การต้านทาน แรงดันทะเล หรือป้องกันการเปียกชื้นจากไอน้ำ สภาพอากาศและอื่น ๆ เป็นต้น การออกแบบรูปร่าง รูปทรงภายนอก จึงมีลักษณะไม่แตกต่างกันนัก แต่อาจมีการแตกต่างภายนอก ด้วยการ ออกแบบกราฟิก เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผู้ผลิต และผลิตภัณฑ์กลวิธี ของการออกแบบสร้างบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้จึงเน้นการออกแบบเพื่อให้ มีโครงสร้างที่สามารถ ใช้อำนวยความสะดวก และประหยัดเวลา ในการประกอบ ให้มากที่สุด เช่นการประกอบรูปทรง ด้วยเทปกาวย สลัก ลื่นพับซ้อนกัน หรือตามแบบให้มีโครงสร้างภายใน ช่วยป้องกันผลิตภัณฑ์ หรือถ่ายแรงรับน้ำหนัก ด้วยการใส่ interior packing devices ทำให้เปิด-ปิดง่าย นำเอาผลิตภัณฑ์ภายในออกมาได้ไว และยังใช้วางจำหน่ายจัดไซส์ และประชาสัมพันธ์การขาย ได้ทันทีที่ ถึงจุดหมาย ซึ่งกลยุทธ์ทางการตลาดเหล่านี้ กำลังเป็นที่นิยม และเห็นความสำคัญกันมาก โดยเฉพาะภาวการณ์แข่งขันทางการค้าเช่นในสภาพปัจจุบันนี้

2.6.3 การออกแบบกราฟิกสำหรับบรรจุภัณฑ์

การออกแบบกราฟิกหมายถึง การสร้างสรรคัลักษณะ ส่วนประกอบภายนอกของโครงสร้าง บรรจุภัณฑ์ ให้สามารถสื่อสาร สื่อความหมาย ความเข้าใจในอันที่จะให้ผลทางจิตวิทยา ต่อผู้บริโภค บริโภคเช่น ให้ผลในการดึงดูดความสนใจ การให้มโนภาพถึงสรรพคุณ ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ยี่ห้อผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิต ด้วยการใช้วิธี การออกแบบ การจัดวางรูป ตัวอักษร ถ้อยคำ โฆษณา เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ ทางการค้า และอาศัยหลักศิลปะการจัดภาพให้เกิดการประสานกลมกลืน กันอย่างสวยงาม ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

การออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์สามารถสร้างสรรค์ได้ทั้งลักษณะ 2 มิติ บนพื้นผิวแผ่นราบของวัสดุ เช่น กระดาษ แผ่นพลาสติก แผ่นโลหะอบตีบุก หรืออลูมิเนียม โฟม ฯลฯ ก่อนนำวัสดุต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบกัน เป็นรูปทรงของบรรจุภัณฑ์ ส่วนในลักษณะ 3 มิติก็อาจทำได้ 2 กรณีคือ ทำเป็นแผ่นฉลาก (label) หรือแผ่นป้าย ที่นำไปติดบนแผ่นบรรจุภัณฑ์ประเภท rigid forms ที่ขึ้นรูปมาเป็นภาชนะบรรจุสำเร็จมาแล้ว หรืออาจจะสร้างสรรค์ บนผิวภาชนะบรรจุ รูปทรง 3 มิติ โดยตรงก็ได้เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก เป็นต้น ซึ่ง

ลักษณะของการออกแบบกราฟิก บรรจุภัณฑ์นี้ส่วนใหญ่มักถือตามเกณฑ์ของเทคนิคการพิมพ์ในระบบต่างๆเป็นหลัก

การออกแบบกราฟิก ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการบรรจุภัณฑ์เป็นอย่างมากเพราะว่าเป็นส่วนประกอบ ที่สำคัญเหนือไปจากการบรรจุและการป้องกันผลิตภัณฑ์โดยตรง ทำให้บรรจุภัณฑ์มีหน้าที่เพิ่มขึ้นมาโดยที่ลักษณะกราฟิกบรรจุภัณฑ์และสลากได้แสดงบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ อันได้แก่

1. การสร้างทัศนคติที่ดีงามต่อผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์และแผ่นสลากได้ทำหน้าที่ เปรียบเสมือนสื่อประชาสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์ในอันที่จะเสนอต่อผู้อุปโภคบริโภค แสดงออกถึงคุณภาพงานความดีของผลิตภัณฑ์ และความรับผิดชอบที่ผู้ผลิตมีต่อผลิตภัณฑ์นั้นๆ โดยที่ลักษณะทางกราฟิกจะสื่อความหมาย และปลูกฝังความรู้ความเข้าใจการนำผลิตภัณฑ์ไปใช้ ตลอดจนทั้งสร้างความต่อเนื่องของการใช้ การเชื่อถือในคุณภาพ จรรยาทั้งเกิดความศรัทธาเชื่อถือในผู้ผลิตในผลผลิตที่สุดด้วย

2. การชี้แจงและบ่งชี้ให้ผู้บริโภคทราบถึงชนิดประเภทของผลิตภัณฑ์ ลักษณะ กราฟิกเพื่อ ให้สื่อความหมาย หรือถ่ายทอดความรู้สึกได้ว่า ผลิตภัณฑ์คืออะไร และผู้ใดเป็นผู้ผลิตนั้น มักนิยมอาศัยใช้ภาพและอักษรเป็นหลัก แต่ก็ยังอาศัยองค์ประกอบอื่น ๆ มาช่วยในการออกแบบ เช่น รูปทรง เส้น สี ฯลฯ ซึ่งสามารถสื่อให้เข้าใจหมายหมายได้ เช่น เดียวกับการใช้ภาพ และข้อความอธิบายอย่างชัดเจน ตัวอย่างงานดังกล่าวนี้มีให้เห็นได้ทั่วไป และที่เห็นชัดคือ ผลิตภัณฑ์ต่างประเทศที่บรรจุอยู่ในภาชนะที่คล้ายคลึงกัน ดังเช่น เครื่องสำอาง และยา เป็นต้น แม้บรรจุอยู่ในขวดหรือหลอดรูปทรงเหมือนกัน ผู้บริโภคก็สามารถชี้ได้ว่าอันใดคือเครื่องสำอางอันใดคือยา โดยสังเกตจากกราฟิก เช่น ลักษณะตัวอักษรหรือสีที่ใช้ซึ่งนักออกแบบจัดไว้ให้เกิดความรู้สึกผิดแผกไป

3. การแสดงเอกลักษณ์เฉพาะ สำหรับผลิตภัณฑ์และผู้ประกอบการลักษณะ รูปทรงและโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ ส่วนใหญ่มักมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ในผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท ทั้งนี้เพราะกรรมวิธี การบรรจุภัณฑ์ ใช้เครื่องจักรผลิตขึ้นมาภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ประกอบกับผู้แข่งขันในตลาดมีมาก เห็นได้จากผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปที่ผลิตและจำหน่ายอยู่ อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะรูปทรง และโครงสร้างที่คล้ายคลึงกันมาก เช่น อาหารกระป๋อง ขวดเครื่องดื่ม ขวดยา ของปิดผนึก (pouch) และกล่องกระดาษ เป็นต้น บรรจุภัณฑ์ต่างๆ เหล่านี้มักมีขนาด สัดส่วน ปริมาณการบรรจุ ที่เหมือนกัน หรือใกล้เคียงกัน ดังนั้นการออกแบบกราฟิก จึงมีบทบาทหน้าที่แสดงเอกลักษณ์ หรือบุคลิกพิเศษ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนของผลิตภัณฑ์ และผู้ผลิตให้เกิดความชัดเจน ผิดแผกจากผลิตภัณฑ์คู่แข่ง เป็นที่สะดุดตาและเรียกร้องความสนใจ จากผู้บริโภคทั้งเก่าและใหม่ให้จดจำ ได้ตลอดจนซื้อได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

4. การแสดงสรรพคุณและวิธีใช้ ของผลิตภัณฑ์เป็นการให้ข่าวสารข้อมูล ส่วนประสมหรือส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ภายในว่ามีคุณสมบัติ สรรพคุณและวิธีการใช้ อย่างถูกต้องอย่างไรบ้าง ทั้งนี้โดยการอาศัย การออกแบบการจัดวาง (lay-out) ภาพประกอบข้อความสั้นๆ (slogan) ข้อมูล

รายละเอียด ตลอดจนตรวจรับรอง คุณภาพและอื่นๆ ให้สามารถเรียกร้องความสนใจ จากผู้บริโภคให้หยิบยกเอาผลิตภัณฑ์ขึ้นมาพิจารณา เพื่อตัดสินใจเลือกซื้อ การออกแบบกราฟิกเพื่อแสดงบทบาทในหน้าที่นี้จึงเปรียบจึงเปรียบเสมือน การสร้างบรรจุภัณฑ์ให้เป็นพนักงานขายเงียบที่ทำหน้าที่โฆษณา ประชาสัมพันธ์ แทนคน ณ บริเวณจุดซื้อนั่นเอง

บรรจุภัณฑ์เป็นตัวแทนของกระบวนการส่งเสริมการขายทางการตลาด ณ จุดขายที่สามารถจับต้องได้ เปรียบเสมือนกุญแจดอกสุดท้ายที่จะไขผ่านประตูแห่งการตัดสินใจซื้อ บรรจุภัณฑ์สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อโฆษณาได้อย่างดีเยี่ยม ณ จุดขาย เพราะบรรจุภัณฑ์เป็นงานพิมพ์ 3 มิติและมีด้านทั้งหมดถึง 6 ด้าน ที่จะสามารถใช้เป็นสื่อโฆษณา ได้ดีกว่าแผ่นโฆษณาที่มีเพียง 2 มิติหรือด้านเดียว การออกแบบพาณิชย์ศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ อาจคำนึงถึงหลักการง่าย ๆ 4 ประการ คือ SAFE ซึ่งมีความหมายว่า

S = Simple เข้าใจง่ายสบายตา

A = Aesthetic มีความสวยงาม ชวนมอง

F = Function ใช้งานได้ง่าย สะดวก

E = Economic ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

2.6.4 หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์

1. การใช้บรรจุภัณฑ์เป็นกลยุทธ์ทางการตลาด

บรรจุภัณฑ์มีบทบาท ที่สำคัญยิ่งต่อผู้ผลิตสินค้า เนื่องจากบรรจุภัณฑ์สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมการขาย กระตุ้นยอดขายให้เพิ่มขึ้น ในเวลาเดียวกันมีโอกาสดึงดูดเงินทุนสินค้า อันจะนำไปสู่ยอดกำไรสูงซึ่งเป็นเป้าหมาย ของทุกองค์กรในระบบการค้าเสรี

คำนิยาม การตลาด คือกระบวนการทางด้านบริหารที่รับผิดชอบต่อกลุ่มเป้าหมายโดยการค้นหาความต้องการ และสนองความต้องการนั้นเพื่อบรรลุถึงกำไร ตามที่ต้องการ ตามคำนิยาม การตลาด ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ กลุ่มเป้าหมาย การสนองความต้องการ และกำไร การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เจาะนั้น จำเป็นต้องหาข้อมูล จากตลาดพร้อมทั้งค้นหาความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมายในรูปของการบริโภค สินค้าหรือบริการ ส่วนการตอบสนองความต้องการนั้น ต้องใช้กลไกทางด้านส่วนผสมทางการตลาด เพื่อชักจูงให้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ซื้อให้เลือกซื้อสินค้าเราแทนที่จะซื้อของคู่แข่งเพื่อบรรลุถึงกำไรที่ได้กำหนดไว้

สภาวะการจำหน่ายในสมัยใหม่

ในระบบจำหน่ายสมัยใหม่ เช่น ในซูเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งมีสินค้าวางขายอยู่เป็นนับพันประเภท แต่ละประเภทจะมีสินค้าที่เป็นคู่แข่งกันวางขายกันเป็นสิบเพื่อการเปรียบเทียบ เลือกซื้อ ภายใต้สภาวะการขาย เช่นนี้ ผู้ซื้อจะใช้เวลาประมาณเศษ 2 ใน 3 ของเวลาที่อยู่ในร้านเดินจากสินค้าประเภทหนึ่ง ไปยังสินค้าอีกประเภทหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ซื้อโดยเฉลี่ย ใช้เวลา 10 – 15 นาที ในการเลือกซื้อสินค้า และสมมติว่าโดยเฉลี่ยผู้ซื้อแต่ละคนจะซื้อสินค้าประมาณ 12 ชิ้น นั่นก็หมายความว่า เวลาที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้านั้นมีเวลาเพียง 1 นาที ในสภาพความเป็นจริงเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า จะ

แปรเปลี่ยนไปแล้วแต่ประเภทของสินค้า สินค้าบางชนิด เช่น ไข่ หมู ไก่ อาจใช้เวลาเลือกนาน กล่าวคือใช้เวลาประมาณ 20 – 50 วินาที ในขณะที่สินค้าบางชนิด เช่น ข้าว น้ำอัดลม เป็นต้น จะใช้เวลาน้อยเพียงแค่ 10 วินาที จากปรากฏการณ์นี้ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า ในยุคนี้ผู้ซื้อใช้เวลาอย่างมาก ณ จุดขายในขณะที่มีสินค้าให้เลือกมากมาย ด้วยเหตุนี้ บรรจุกณ์ท์ในยุคนี้จึงจำเป็นต้องออกแบบ ให้ได้รับความสนใจอย่างเร่งรีบ โดยมีเวลาผ่านตาบหนึ่งในช่วงเวลา 10 – 50 วินาทีที่จะสร้างความมั่นใจให้แก่ ลูกค้าเพื่อตัดสินใจซื้อ และวางลงในรถเข็น บทบาทของบรรจุกณ์ท์ดังกล่าวนี้ เป็นบทบาททางด้านการตลาดในปัจจุบัน ที่ได้รับความนิยมน่าขึ้นเรื่อย

2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการออกแบบบรรจุกณ์ท์

บรรจุกณ์ท์ เป็นการออกแบบงานพิมพ์แบบ 3 มิติ ที่เป็นพาณิชย์ศิลป์ ดังนั้น บุคลากรที่รับผิดชอบการพัฒนา บรรจุกณ์ท์ทางกราฟิก นอกจากเป็นนักออกแบบแล้วยังต้อง เป็นคนช่างสังเกต มีความรู้ทางด้านธุรกิจ เนื่องจากบรรจุกณ์ท์ที่ออกแบบนั้น เป็นสื่อและเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ทางธุรกิจการจำหน่าย ในการออกแบบข้อมูลของผู้พัฒนาบรรจุกณ์ท์ ควรรู้คือ ด้านการตลาด เนื่องจากบรรจุกณ์ท์เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการตลาด การออกแบบบรรจุกณ์ท์จึงต้องคำนึงถึงหลักการและเทคนิคทางด้านการตลาด อันประกอบด้วย การตั้งเป้าหมาย การจัดกลยุทธ์ การวางแผนการตลาด การส่งเสริมการจำหน่าย เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องทราบวิธีการจัดเรียง และบรรยากาศของการจำหน่าย ณ จุดขาย การคำนึงถึง สถานที่ที่วางขายสินค้าเป็นปัจจัยแรกในการออกแบบ เช่น การวางขายในตลาดสด หรือวางขายในห้าง เป็นต้น

3. ขั้นตอนการออกแบบ

สิ่งที่ผู้ซื้อเสียความรู้สึกมากที่สุด คือ บรรจุกณ์ท์ที่ไม่สามารถทำงานได้ตรงตามความต้องการ หรือไม่สามารถทำงาน ได้ตามที่บรรยายบนบรรจุกณ์ท์ ตัวอย่างเช่น มีการโฆษณาบนบรรจุกณ์ท์ ว่าเป็นของออกแบบใหม่ฉีกเปิดได้ง่าย แต่พอเปิดซองแล้วสินค้าเกลื่อนกระจายไปทั่วพื้น เป็นต้น เหตุการณ์ เช่นนี้ผู้บริโภคจะไม่ตำหนิบรรจุกณ์ท์ แต่จะไม่ยอมรับสินค้านั้น ๆ เพราะถือว่าถูกหลอก ไม่ว่าจะบรรจุกณ์ท์ที่ว่าจะออกแบบมาสวยงามน่าประทับใจเพียงใด ในฐานะเจ้าของสินค้าจำต้อง ยอมรับว่า ออกแบบบรรจุกณ์ท์ มาไม่ดี จากตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นที่ประจักษ์ว่าจุดมุ่งหมาย ในการออกแบบไม่รอบคอบ โดยไม่ใส่ใจในสิ่งเล็กน้อยดังกล่าวนี้ จะมีผลกระทบต่อยอดขายของสินค้า เนื่องจากประสบการณ์ อันเลวร้าย ที่เกิดขึ้นด้วยเหตุนี้การออกแบบบรรจุกณ์ท์จำต้องมีการวางแผนงาน และกำหนดจุดมุ่งหมายรองรับ ซึ่งมีหลายประการไว้อย่างชัดเจน ขั้นตอนการออกแบบอย่างสังเขปแสดงดังนี้

- เริ่มต้นด้วยการถ่ายภาพผลิตภัณฑ์อาหารที่จำหน่ายและตั้งชื่อตราสินค้าว่า Mrs. Paul's พร้อมรูปแบบตัวอักษร ที่สอดคล้องกับจุดยืนของสินค้า

- เมื่อใส่รายละเอียดลงไปบนบรรจุกณ์ท์ ด้วยการเน้นจุดขายว่าใช้ส่วนผสมอาหารจากธรรมชาติ พบว่าตราสินค้านั้นเล็กเกินไปจึงขยายตราสินค้าให้ใหญ่ขึ้น ลองเปลี่ยนพื้นข้างหลังเป็นพื้นสีเขียวและสี

แดงเพื่อเปรียบเทียบความเด่นสะดุดตาของบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบ มีการทดลองเอาบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบลองวางขึ้นหิ้ง ณ จุดขายเปรียบเทียบกับคู่แข่งชั้น และสำรวจความเห็นของกลุ่มเป้าหมาย บรรจุภัณฑ์สุดท้ายที่ทดสอบแล้วว่ากลุ่มเป้าหมายยอมรับมากที่สุดและสนองความต้องการของผู้ซื้อ

ขั้นตอนการออกแบบกราฟิกของบรรจุภัณฑ์จะคล้ายคลึงกับขั้นตอนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ แต่อาจจะมีส่วนปลีกย่อยที่ควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้

3.1 การตั้งจุดมุ่งหมาย

ในการตั้งจุดมุ่งหมาย ในการออกแบบกราฟิก ของบรรจุภัณฑ์ มีสิ่งจำเป็นที่ต้องรู้หรือศึกษาข้อมูล คือ ตำแหน่ง (Positioning) ของบรรจุภัณฑ์ของ คู่แข่งที่มีอยู่ในตลาด ในกรณีที่บรรจุภัณฑ์มีอยู่ในตลาดแล้ว การทราบถึงตำแหน่ง ย่อมทำให้ตั้งจุดมุ่งหมายในการออกแบบได้ง่าย นอกจากตำแหน่งของสินค้า สิ่งที่ต้องจำต้อง ค้นหาออกมา คือ จุดขายหรือ UPS (Unique Selling Point) ของสินค้า ที่จะโฆษณาบนบรรจุภัณฑ์ ทั้งสองสิ่งนี้เป็น องค์ประกอบสำคัญในการตั้งจุดมุ่งหมายของการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์

3.2 การวางแผน

ปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลขึ้นตอนเพื่อเตรียมร่างจุดมุ่งหมาย และขอบเขตการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ก่อนที่จะปรับปรุงพัฒนาบรรจุภัณฑ์ อาจวางแผนได้ 2 วิธี คือ

3.2.1 ปรับปรุงพัฒนาให้ฉีกแนวแตกต่างจากคู่แข่ง

3.2.2 ปรับปรุงพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งชั้นโดยตรงได้ด้วยบรรจุภัณฑ์ที่ดีกว่า หรือด้วยค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่า การตั้งเป้าหมายและวางแผนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ดังกล่าวย่อมต้องศึกษาสถานภาพบรรจุภัณฑ์ของคู่แข่ง พร้อมกับล่งรู้ถึงนโยบายของบริษัทตัวเอง และกลยุทธ์การตลาดที่จะแข่งกับคู่แข่งชั้น

3.3 การวางแผนพัฒนาบรรจุภัณฑ์ สามารถใช้การวิเคราะห์แบบ 5W + 2H ดังนี้

1. WHY ทำไม เหตุการณ์หรือปัจจัยอะไรทำให้ต้องออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ ทำไมต้องพัฒนากราฟิกของบรรจุภัณฑ์ ทำไมไม่แก้ไขปรับปรุงพัฒนาอย่างอื่น ๆ แทน

2. WHO ใคร ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์นี้ บุคคล หรือแผนกที่เกี่ยวข้องมีใครบ้าง

3. WHERE ที่ไหน สถานที่ที่จะวางจำหน่ายสินค้าอยู่ที่ไหน ขอบเขตพื้นที่ที่จะวางขายสินค้าบรรจุภัณฑ์ ที่ออกแบบครอบคลุมพื้นที่มากน้อยแค่ไหน

4. WHAT อะไร จุดมุ่งหมายการพัฒนาบรรจุภัณฑ์คืออะไร ข้อจำกัดในการออกแบบมีอะไรบ้าง จุดขายของสินค้าคืออะไร การใช้งานของบรรจุภัณฑ์คืออะไร

5. WHEN เมื่อไร ควรจะเริ่มงานการพัฒนาเมื่อไร เมื่อไรจะพัฒนาเสร็จ วางตลาดเมื่อไร

6. HOW อย่างไร จะใช้เทคโนโลยีแบบใด อย่างไร จะจัดหาเทคโนโลยีใหม่ใช้วัดความสนใจของบรรจุภัณฑ์ ที่ออกแบบ

7. HOW MUCH ค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์มีงบประมาณเท่าไร คำตอบที่ได้รับจากคำถาม 5W + H นี้จะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาบรรจุภัณฑ์ได้

3.4 ขั้นตอนการวางแผนออกแบบบรรจุภัณฑ์

การวางแผนเริ่มต้นด้วยจุดประสงค์ของการพัฒนา พร้อมด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ รายละเอียดการวางแผนต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การวางแผน

- 1.1 กำหนดเวลา
- 1.2 ผลงานที่จะได้รับในแต่ละขั้นทำงาน
- 1.3 รายละเอียดของตราสินค้า (Branding)
- 1.4 ผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 2 : การรวบรวมข้อมูล อันได้แก่

- 2.1 ข้อมูลการตลาด
- 2.2 สถานะ การแข่งขัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ข้อจำกัด (SWOT)
- 2.3 ข้อมูลจากลูกค้า
- 2.4 ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย / พฤติกรรมผู้บริโภค
- 2.5 เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางด้านวัสดุบรรจุภัณฑ์ ระบบบรรจุภัณฑ์และเครื่องจักร

ขั้นตอนที่ 3 : การออกแบบร่าง

- 3.1 พัฒนาการความคิดริเริ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 ร่างต้นแบบ ประมาณ 3 – 5 แบบ
- 3.3 ทำต้นแบบ ประมาณ 2 – 3 แบบ

ขั้นตอนที่ 4 : การประชุมวิเคราะห์ปรับต้นแบบ

- 4.1 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางเทคนิค
- 4.2 วิเคราะห์การสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 4.3 เลือกต้นแบบที่ยอมรับได้

ขั้นตอนที่ 5 : การทำแบบเหมือนร่าง

- 5.1 เลือกวัสดุที่จะทำแบบ
- 5.2 ออกแบบกราฟิกเหมือนจริง พร้อมตราสินค้าและสัญลักษณ์ทางการค้า
- 5.3 ขึ้นแบบ

ขั้นตอนที่ 6 : การบริหารการออกแบบ

เริ่มจากการติดต่อโรงงานผู้ผลิตวัสดุบรรจุภัณฑ์ จนถึงการควบคุมงานผลิตให้ได้ตามแบบที่ต้องการ พร้อมทั้งจัดเตรียมรายละเอียดการสั่งซื้อ (Specification) เพื่อให้บรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบสามารถ

ผลิตได้ตามต้องการ ขึ้นตอนสุดท้ายเป็นการติดตามผลของบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบไปแล้วว่าสามารถสนองตามจุดมุ่งหมาย ของการออกแบบและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์กร เพียงใด

4. เทคนิคการออกแบบ

รูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์นั้น สามารถจับต้องได้ ซึ่งโดยปกติแล้วมักจะเป็นรูปทรงเลขาคณิต เช่น สีเหลี่ยมและทรงกลมรูปทรงที่แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำให้เพิ่มขีดความสามารถ ในการออกแบบรูปทรงต่าง ๆ กันของวัสดุหลัก 4 ประเภท อันได้แก่ กระดาษ โลหะ แก้ว และ พลาสติก ที่เห็นได้ชัด คือ กระป๋องโลหะที่แต่เดิมมักเป็นรูปทรงกระบอก เทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถออกแบบเป็นรูปทรงอื่นที่เรียกว่า Contour Packaging รูปลักษณะใหม่นี้ ย่อมก่อให้เกิดความสะดุดตา และสร้าง ความสนใจให้แก่กลุ่มเป้าหมาย นอกจากรูปลักษณะของตัวบรรจุภัณฑ์ การออกแบบกราฟิกตามที่ได้บรรยายอย่างละเอียดมาแล้ว ย่อมมีบทบาทอย่างมากในการสร้าง ภาพลักษณ์ ที่ดี แก่กลุ่มเป้าหมาย

4.1 การออกแบบเป็นชุด (Package Uniform)

การออกแบบเป็นชุดเป็นเทคนิคที่มีความนิยมมากใช้กันมาก จากกราฟิกง่าย ๆ ที่เป็น จุด เส้น และ ภาพ มาจัดเป็นรูปบนบรรจุภัณฑ์ สร้างอารมณ์ร่วมจากการสัมผัสด้วยสายตา หลักเกณฑ์ในการออกแบบ คือ ให้ดูง่ายสะอาดตา แต่ต้องทันสมัยและเหมาะแก่การใช้งาน ความง่ายสะอาดตา มีผลต่อการดึงดูด ความสนใจ ความทันสมัยช่วยสร้างความแปลกใหม่ ส่วนความรู้สึกว่าเหมาะแก่การใช้งานเสริม ความรู้สึก ว่าคุ้มค่าเงิน และความมั่นใจในตัวสินค้า

จากการออกแบบเป็นชุดของสินค้า มีผลต่อการทำให้ผู้บริโภคเกิดความทรงจำที่ดีถ้าออกแบบได้ตรงกับ รสนิยมของกลุ่มเป้าหมาย การออกแบบบรรจุภัณฑ์ เป็นชุดเปรียบเสมือน ชุดแบบฟอร์ม ของเสื้อผ้าคนที่ใส่ เช่น มีชุดสูท ชุดพระราชทาน ชุดม่อฮ่อม เป็นต้น การออกแบบเสื้อผ้าที่เป็นชุดนี้เมื่อใครเห็น ก็ทราบว่าเป็นชุดอะไร แม้ว่าจะใช้เสื้อผ้าและสีสันทัน ที่แตกต่างกัน การออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นชุดนี้ก็มิใช่หลักการคล้ายคลึงกัน

การออกแบบเสื้อผ้าเป็นชุด ยังมีชื่อเรียก แต่ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ไม่มีชื่อเรียกจึงจำต้องยึดเอกลักษณ์บางอย่างบนบรรจุภัณฑ์เป็นตัวเชื่อมโยงให้รู้ว่าเป็นชุดเดียวกัน อาจใช้ สัญลักษณ์ทางการค้าใช้ สไตส์การออกแบบ ใช้การจัดเรียงวางรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ให้อยู่ในระดับเดียวกัน นอกจากนี้รูปแบบของตัวอักษรจะต้องเป็นสไตส์เดียวกัน

4.2 การเรียงต่อเป็นภาพ ณ จุดขาย

เทคนิคการออกแบบวิธีนี้ยึดหลักในการสร้างภาพ ณ จุดขายให้เป็นภาพใหญ่ ดูเป็นภาพที่ปะติดปะต่อหรืออาจเป็นภาพกราฟิกขนาดใหญ่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดึงดูดความสนใจของ ผู้บริโภคในระยะทางไกลตามรายละเอียดเรื่องสรีระในการอ่าน และประสาทสัมผัสของผู้ซื้อ ณ จุด เนื่องจากโอกาสที่ตัวบรรจุภัณฑ์

และรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์จะสามารถมองเห็น ในระยะเกิน 10 เมตรขึ้นไปนั้นเป็นไปได้ยาก ด้วยเหตุนี้ จึงต้องใช้พื้นที่บนห้างที่วางสินค้านั้นจัดเป็นภาพใหญ่เพื่อดึงดูดความสนใจ

สิ่งพึงระวังในภาพที่ต่อขึ้นจากการเรียงบรรจุภัณฑ์นั้น จะต้องเป็นภาพที่สร้างความประทับใจหรือ กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้ของกลุ่มเป้าหมาย ที่อาจเคยเห็นภาพดังกล่าวจากสื่ออื่นๆ เช่น บนตัวบรรจุ ภัณฑ์ที่เคยบริโภคหรือสื่อโฆษณาต่างๆ เป็นต้น การต่อเป็นภาพของบรรจุภัณฑ์นี้ยังต้องระมัดระวังขั้นตอน การแปรรูปบรรจุภัณฑ์ เช่นการทับเส้น และการพิมพ์ บนบรรจุภัณฑ์จะต้องเน้นอนิเมชันภาพดี เพื่อว่าภาพ ที่ต่อขึ้นมาจะเป็นภาพที่สมบูรณ์ตามต้องการ

4.3 การออกแบบแสดงศิลปะท้องถิ่น

เทคนิคการออกแบบวิธีนี้ มีจุดมุ่งหมายอันดับแรก คือ การส่งเสริมสินค้าที่ผลิตภายในท้องถิ่น เพื่อ เสอแค้นักท่องเที่ยว ให้ซื้อกลับไปเป็นของฝาก ถ้าสินค้าดังกล่าวได้รับความนิยม ในวงกว้างก็สามารถนำ ออกขาย ในตลาดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น หรืออาจส่งขายไปยังต่างประเทศได้ ถ้าสามารถควบคุมคุณภาพ การ ผลิต และมีวัตถุดิบมากพอ พร้อมทั้งกระบวนการผลิต แบบอัตโนมัติที่สามารถวางแผนงานการผลิตได้

รายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ที่ใช้สื่อความหมายเพื่อเป็นของฝากนี้ มักจะใช้สิ่งที่รู้จักกันดีในท้องถิ่นนั้น เช่น รูปพระเข้าขาละวันของจังหวัดพิจิตร รถม้าของจังหวัดลำปาง ภูมิประเทศในท้องถิ่น เป็นต้น ในบางกรณี อาจนำวัสดุที่ผลิตได้ในท้องถิ่นมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ เพื่อความแปลกใหม่ นอกเหนือจากรายละเอียด ของ กราฟิกการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อซื้อไปเป็นของฝากจำต้องพิจารณาถึงความสะดวกในการนำกลับของผู้ ซื้อ และความแข็งแรงของบรรจุภัณฑ์ในการนำไปมอบเป็นของขวัญ มีการออกแบบหิ้ว เพื่อความ สะดวก ในการนำกลับ

4.4 การออกแบบของขวัญ

เทคนิคในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ แบบของขวัญค่อนข้างจะแตกต่างจากเทคนิคต่างๆ ที่ได้กล่าวมา สาเหตุเนื่องจากผู้ซื้อสินค้าที่เป็นของขวัญไม่มีโอกาสบริโภค และหลายครั้งที่ การตัดสินใจซื้อเกิดขึ้น ณ จุด ขาย ด้วยเหตุนี้การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ของขวัญที่ดีจึงมีบทบาทสำคัญมากต่อความสำเร็จของการขาย สินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเทศกาลต่างๆ

เทคนิคต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนี้ เป็นเทคนิคที่นิยม ใช้อย่างแพร่หลาย นอกเหนือจากเทคนิคการ ออกแบบกราฟิกแล้ว ในฐานะนักออกแบบกราฟิกยังจำต้องรู้ ถึงข้อมูลทางด้าน เทคโนโลยีทั้งในด้านการ บรรจุ และการพิมพ์ ดังต่อไปนี้

- ข้อมูลของเครื่องจักรที่จะ ใช้ในการบรรจุ เช่นการขึ้นรูป การบรรจุ การปิด การขนย้าย พร้อมวัสดุบรรจุ ภัณฑ์ที่ใช้

- ในกรณีที่เป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ หรือการเลือกใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ ที่มีโครงสร้าง ซับซ้อน มาก ๆ ผลการทดสอบความเข้ากันได้ ของผลิตภัณฑ์อาหาร และวัสดุบรรจุภัณฑ์ควรแจ้ง ไปยังนัก ออกแบบ กราฟิกด้วย

- นักออกแบบกราฟิก ควรจะทราบถึงข้อจำกัดของโครงสร้างที่พัฒนา โดยฝ่ายเทคโนโลยี เช่น ช่องปากที่เปิดของบรรจุภัณฑ์ ความเหนียวชั้น ของผลิตภัณฑ์ อายุขัยของ ผลิตภัณฑ์อาหาร การเก็บ การขนส่ง เป็นต้น

- รายละเอียดเกี่ยวกับการพิมพ์ ระบบการพิมพ์ ที่จะใช้กับวัสดุบรรจุภัณฑ์ ที่จะเลือกใช้ จำนวนสีที่จะพิมพ์ได้ วิธีการเคลือบ ข้อจำกัดใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพิมพ์เหล่านี้ เป็น รายละเอียดที่จำเป็นมาก สำหรับการออกแบบ กราฟิก

- ในกรณีที่มีสินค้าเดียวกันบรรจุในบรรจุภัณฑ์ ต่างประเภทกัน เช่น อาหารเหลวบรรจุในขวดและของนักออกแบบกราฟิก มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงข้อจำกัด ของบรรจุภัณฑ์แต่ละระบบ

- ในการออกแบบกราฟิก สำหรับวัสดุบรรจุภัณฑ์ต่างประเภทกัน จะใช้เทคนิคการออกแบบที่แตกต่างกัน กฎเกณฑ์สำคัญของการออกแบบ ให้สัมฤทธิ์ผล คือ การสื่อสารระหว่าง แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ นักออกแบบ กราฟิก สามารถใช้ความคิดริเริ่มต่าง ๆ สร้างสรรค์งานทางศิลปะให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการออกแบบ

กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. การออกแบบบรรจุภัณฑ์. สืบค้นเมื่อ

4 มกราคม 2555, จาก

http://www.prc.ac.th/web_pd/package02.html

3. เอกสารเกี่ยวกับหินสี

3.1 ความเป็นมาของหินสี

อัญมณีเกิดจากแร่ธาตุที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปตามปัจจัยแวดล้อมทางธรรมชาติ ส่งผลให้อัญมณีมีคุณลักษณะและคุณสมบัติแตกต่างกันไปในแต่ละชนิด นอกจากความงดงามแล้ว ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับ ศักยภาพในการปกป้องคุ้มครอง ขจัดปัดเป่าเภทภัยเตือนภัย และฟื้นฟูสมรรถภาพการทำงานของร่างกายอีกด้วย ความเป็นมาของอัญมณีถือกำเนิดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานหลายล้านปี จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทำให้เราทราบว่า บรรพบุรุษของมนุษย์ได้มีการนำเอาอัญมณีมาใช้ทำสิ่งต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเครื่องประดับ หรือแม้แต่อาวุธประจำกาย ชนิดของอัญมณีที่ขุดได้จากหลุมศพขงซีได้ว่า ในพื้นที่แถบนั้นเคยอุดมไปด้วยแร่ธาตุชนิดใดบ้าง หรือมีอัญมณีชนิดใดบ้าง เช่น เราค้นพบหยกจำนวนมากได้จากประเทศจีน ดังนั้น จึงสันนิษฐานได้ว่า หยกมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชาวจีนเป็นอันมาก ในแง่ของเครื่องประดับ ความเชื่อและการบำบัดโรค ตามหลักธรณีวิทยาของอัญมณีนั้นไม่ได้แตกต่างกันที่ความสวยงาม ความนิยมและคุณค่าในการบำบัดรักษา หรือเป็นเครื่องรางเท่านั้น หากแต่แตกต่างกันที่ต้นกำเนิด ที่มาและแร่หรือธาตุที่เป็นส่วนประกอบอยู่ในอัญมณีแต่ละชนิด ซึ่งจะส่งผลได้ตรงต่อสีและการสะท้อนแสง ความแข็งแรงคงทน

อัญมณีมีทั้งที่เกิดจากสินแร่ที่เกิดขึ้นเองใต้ผิวโลก และมีทั้งที่เกิดจากพืชและสัตว์ หรืออินทรีย์วัตถุ ดังนั้น การทราบถึงคุณสมบัติของอัญมณีแต่ละชนิดจะช่วยให้เราสามารถเลือกอัญมณีเพื่อนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ตามต้องการ เพื่อความมั่งคั่ง และความเจริญรุ่งเรือง ตลอดจนสุขภาพกายสุขภาพใจที่ดี

3.2 ลักษณะของหินสี

หินสี ตามการแยกประเภท Classification ของ A.E. Fersman และ M. Bauer มีแร่หินสีอยู่ประมาณ 40 ชนิด แบ่งตามคุณค่าออกเป็นสามประเภทเช่นกัน ได้แก่ nephrite, jadeite, lazurite, rhodonite, aventurine, jasper, agate และอื่นๆ อีก หินสีที่กล่าวนี้ ต่างกับหินมีค่า คือมีมาก หรือหาได้ง่ายกว่าหินมีค่า พวกหินสีที่ว่ามีสีสวยเหมือนกัน แต่ส่วนมาก พวกหินสีเหล่านี้ที่บ ไม่โปร่งใสเหมือนกับพวกหินมีค่า หินสีบางอย่างเป็นต้นว่า jasper, agate และอื่นๆ อีก มักจะมีส่วนผสมอย่างอื่นปนอยู่ด้วย ทำให้หินสีต่างๆ ดังกล่าว มีสีดำน และลวดลายสวยงาม อันเป็นสัญลักษณ์ของหินสีบางอย่าง หินสีที่ใช้มากเหมือนกัน คือใช้ในทางศิลปะ และทำเป็นเครื่องประดับ เช่นประดับทำพื้นโต๊ะเป็นรูปต่างๆ ฝาบ้าน หรืออื่นๆ อีกเป็นต้น หินสีต่างกับหินมีค่าอีกอย่างก็คือ หินมีค่านั้นประกอบด้วยแร่เดียวโดดๆ แต่หินสีนั้นประกอบด้วยแร่ต่างๆ หลายอย่าง ผลึกอยู่กระจัดกระจายเป็นก้อนๆ และบางทีก็มีขนาดเล็กมาก เช่น jasper ซึ่งประกอบด้วยผลึกของแร่ต่างๆ ก้อนเล็กละเอียดยิบ บางทีพวกหินที่ว่ามีสีก็เป็น monomineral เช่น หินอ่อน, quartzite, pyrosenite, dunite และอื่นๆ อีกมากมาย

แร่รัตนชาติ หรือ รัตนชาติ เป็นกลุ่มประเภทของแร่ประเภทหนึ่ง โดยหมายถึง แร่หรือหินบางชนิด หรือ อินทรีย์วัตถุธรรมชาติที่นำมาเจียรระไน ตกแต่ง หรือแกะสลัก เพื่อใช้เป็นเครื่องประดับ มีความงาม ทนทาน และหายาก โดยปกติแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ เพชร และพลอย ซึ่งหมายถึง อัญมณีทุกชนิดยกเว้นเพชร หากผ่านการตกแต่งหรือเจียรระไนแล้ว เรียกว่า อัญมณี นอกจากนี้ สารประกอบที่ได้จากสิ่งมีชีวิตที่อาจ จัดเป็นรัตนชาติได้แก่ ไช่มุก และปะการังและอำพัน รัตนชาติหรืออัญมณี เป็นผลึกที่มีมลทินอยู่ภายใน ทำให้มีสีต่าง ๆ กันไป มีความแข็ง สามารถเจียรระไนให้เกิดมุม เพื่อให้เกิดการกระจายแสงเห็นความแวววาว มลทินในแร่ ทำให้มีสีต่าง ๆ กัน แร่คอรัันดัมบริสุทธิ์ เป็นสารพวกอะลูมิเนียมออกไซด์ มีสีขาว ถ้ามีมลทิน จำพวกโครเมียมผสม ทำให้มีสีแดง เช่นทับทิม ส่วน เหล็ก ไทเทเนียม ทำให้มีสีน้ำเงิน (ทับทิมกับไพลิน เป็น แร่คอรัันดัมเหมือนกัน แต่มีมลทินต่างชนิดกัน) เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินอัญมณีได้แก่ ความแข็ง, ความ ถ่วงจำเพาะและค่าดัชนีหักเหของแสง ดัชนีหักเหของแสง เป็นค่าคงที่ของอัญมณีแต่ละชนิด จึงใช้ตัดสินว่า เป็นของปลอมหรือไม่ ความแข็งของแร่ก็มีผลต่อราคาของอัญมณีด้วย จึงนำมาทดสอบ โดยการขีดขีดกัน (อาจใช้ตะไบ มือ เหรียญทองแดง มีดพับ, กระจก ทดสอบ) แร่ที่มีรอยขีดขีดจะอ่อนกว่า ซึ่งทดสอบได้

3.3 ประเภทของหินสี

หินสี ความหมาย หินสี คือ มวลของแข็งที่ประกอบไปด้วยแร่ชนิดเดียวกัน หรือหลายชนิดรวมตัวกัน อยู่ตามธรรมชาติ เนื่องจากองค์ประกอบของเปลือกโลกส่วนใหญ่เป็นสารประกอบซิลิกอนไดออกไซด์ (SiO₂) ดังนั้นเปลือกโลกส่วนใหญ่จึงเป็นแร่ตระกูลซิลิเกต นอกจากนั้นยังมีแร่ตระกูลคาร์บอเนต เนื่องจากบรรยากาศโลกในอดีตส่วนใหญ่เป็นคาร์บอนไดออกไซด์ น้ำฝนได้ละลายคาร์บอนไดออกไซด์บน บรรยากาศลงมาสะสมบนพื้นดินและมหาสมุทร สิ่งมีชีวิตอาศัยคาร์บอนสร้างธาตุอาหารและร่างกาย แพลงตอนบางชนิดอาศัยซิลิกาสร้างเปลือก เมื่อตายลงทับถมกันเป็นตะกอน หินส่วนใหญ่บนเปลือกโลกจึง ประกอบด้วยแร่ต่างๆ **ประเภทของหินสี** ได้แก่

อำพัน (Amber) มีสีเหลืองใส เหมือนยางไม้ เหมือนแสง อาทิตย์ นำมาซึ่งพลังแห่งความมีชีวิต สร้างความสดใส กระปรี้กระเปร่า ชุ่มชื้น พลังด้านลบ มีพลังความ คุ่มครองสูง ถ้าล้างให้สะอาดแล้วมาแช่ ในน้ำต้ม จะเหมือนยาระบาย ถ้านำมาถู ตามผิวหนังหรือผิวหน้า จะทำให้แผลเป็น หรือผิวหนังสวยสดใส เหมือนลูบไล้ด้วยน้ำผึ้ง ถ้านำมาวางไว้บนหน้าท้อง จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดได้

อเมทริน (Amatrine) เป็นหินที่มีสีม่วงปนเหลือง เป็นหินที่ช่วย ปรับสมดุล การโน้มมน้าว ปรับตัว เข้าหากัน ขจัดความขัดแย้ง ปรับสมดุลของ จิตใจ ผู้อยู่รอบข้าง เสริมความเจริญ รุ่งเรือง มั่งคั่ง เหมาะกับ คนที่หักพิน จากการเจ็บ ป่วย หรืออุบัติเหตุ จะทำงานร่วมกับจิตใจ ในการกระตุ้นให้ร่างกายแข็งแรง

อมาโซนิต์ (Amazonite) เป็นหินที่ช่วยให้กล้าแสดงออก ทางศิลปะ ดีสำหรับล่าคอบ และ เส้นประสาททั้งหลาย

อเมทิสต์ (Amethyst) เป็นหินที่มีสีม่วงอ่อน จนถึงเข้ม เรียกอีกอย่างว่า "พลอยม่วง ดอกตะแบก" มีพลัง ในการบำบัดสูง ก่อให้เกิด ความยุติธรรม ชื่นในใจ ขจัดความคิด ด้านลบ สยบ อารมณ์โกรธหรือร้าย ขจัดความเครียด สามารถนำมา วางไว้ใต้หมอน รักษาโรคนอนไม่ หลับ ช่วยฟอกเลือด สร้างเม็ดเลือดได้ โดยสามารถนำมาล้างให้สะอาด แล้ว แช่น้ำสักครู่ จึงนำน้ำนั้นมาดื่มเพื่อบำบัดอาการปวดดังกล่าวได้

ไข่มุก (Pearl) มีสีขาว เงินยวง ชมพูและสีทอง เป็นอัญมณีแห่งสายน้ำ เสริมสง่าราศีให้กับเพศ หญิงก่อให้เกิดความนุ่มนวล อ่อนหวาน แก้ปัญหาทางด้านอารมณ์ ช่วยลดไข้ รักษาโรคที่เกิดจากความ ร้อน บำบัดโรคไต หอบหืด มีเสมหะ หรือระบบหายใจ

อาเกต (Agate) เรียกอีกอย่างว่า หินโมรา เป็นหินที่มี หลายสี ที่นิยม คือ ฟ้ามรกตลายขาว หรือ ฟาในเนื้อหิน เป็น เหมือนเครื่องราง ของขลัง ตั้งแต่โบราณ ชาวอียิปต์ ถือว่า ช่วยป้องกันภัยอันตรายให้

เจ้าของ และเป็นตัว แทน ทรัพย์สิน เพิ่ม ความมั่งคั่ง ร่ำรวย ช่วยทำให้จิตใจเยือกเย็น สงบ ถ้านำ มากำ ไว้ จะช่วยชำระล้างอารมณ์รุนแรง เกรี้ยวกราด คลายอารมณ์เคร่งเครียด แล้วนำหินไปล้าง เพื่อชำระล้างทิ้งไป นอกจากนี้ยังช่วยสร้าง ภูมิคุ้มกันโรค ให้กับร่างกาย ถ้านำมาวางไว้บนหัวเตียง เชื่อว่า สามารถช่วยเสริม สมรรถภาพพลังทางเพศได้อีกด้วย

บลู เลซ อาเกต (Blue Lace Agate) มีสีฟ้าอมเทา มีลายขาว ช่วยปรับ อารมณ์ให้สงบ ช่วยให้ มั่นใจ ในการแสดงออก และการพูดต่อหน้า สาธารณชน ทำให้มีความอดทน เมตตา กรุณา ซื่อสัตย์ ลด อាកารทางประสาท ทำให้ใจเย็น ช่วยรักษา สุขภาพลำคอ

มอส อาเกต (Moss Agate) เป็นหินอาเกตที่มีสีเขียว มีลักษณะคล้าย หญ้ามอส หรือเหมือน สิ่ง แปลกปลอม อยู่ในแร่คริสตัล พบมากในประเทศจีน รัสเซีย รัฐโคโลราโด U.S.A. เชื่อกันว่าเป็นหินที่ นำพา ความรู้สึก นึกคิดดี ๆ มาให้กับ ผู้เป็นเจ้าของ เหมาะสำหรับ ผู้ป่วยโรคมะเร็ง เข้ารับการผ่าตัด และ บำบัดรักษาโรค เป็นตัวช่วยสกัด เชลล์มะเร็ง ทำหน้าที่เป็นสื่อ ช่องทาง การนำพาพลังธรรมชาติ และพลัง จาก จักรวาล เข้ามาเสริมสร้าง ความแข็งแกร่งให้กับร่างกาย

อเล็กซานไดรต์ (Alexandrite) เป็นตระกูลเดียวกับ 'คริสเบริล' แต่งตั้งตามชื่อ พระเจ้า อเล็กซานเดอร์ที่ 2 แห่งรัสเซีย เพราะค้นพบในสมัยนั้น สามารถเปลี่ยนสีได้ ขึ้นกับแสงที่ ตกกระทบ มาถูก เรียก อีกอย่าง หนึ่งว่า 'เจ้าสามสี' คือ มีสีเขียวอมน้ำตาล ตอนกลางวัน แต่สามารถ เปลี่ยนเป็น สีแดงอมม่วงได้ เมื่อได้รับแสงไฟฟ้า และเป็นสีแดง เมื่อได้รับแสงแดด ช่วยกระตุ้นพลังงาน เพิ่มความมีชีวิตชีวา ช่วยสร้าง เชลล์ใหม่ เพิ่มพลังและความคิดริเริ่ม ลดความก้าวร้าว และเพิ่มความรัก ความเมตตาภายในจิตใจ

4. เอกสารเกี่ยวกับความเชื่อ

หินและอัญมณีบำบัด

คนโบราณเชื่อว่าอัญมณี พลอยและหินสีทั้งหลายเป็นสิ่งมหัศจรรย์ตามธรรมชาติ มีพลังอำนาจ มนต์วิเศษอยู่ในตัวเอง ที่ธรรมชาติคอยเกื้อหนุนมนุษย์ชาติ อัญมณีและหินสีนอกจากจะใช้เป็น เครื่องประดับซึ่งบ่งบอกฐานะของผู้ครอบครองแล้วยังสามารถช่วยรักษาอาการเจ็บป่วยทางกายและทาง จิตใจของคนเราได้ตามความเชื่อของคนโบราณที่สืบทอดมานับพันปีนับเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้ ขณะที่ เทคโนโลยีล้ำอนาคตมีมากขึ้น ผู้คนก็เริ่มจะคืนกลับไปแสวงหาธรรมชาติกันมากขึ้นโดยถือกันว่าการ กลับคืนสู่ธรรมชาติคือความสงบอันแท้จริงของจิตวิญญาณ

หินและอัญมณีเกิดจากธาตุทั้งสี่และกาลเวลาซึ่งสัมผัสรับพลังทุกสิ่งจากธรรมชาติ อันเป็นพลังงาน บริสุทธิ์ ซึ่งเมื่อเราเข้าใจถึงคุณสมบัติพิเศษของหินหรือ อัญมณีแต่ละชนิดก็จะทำให้เราสามารถนำมาใช้ ประโยชน์ในการบำบัด รักษาโรคภัยไข้เจ็บทั้งทางกายและทางจิตใจ เสริมสร้าง ความมั่นคงกล้าหาญ ที่จะ

ต่อสู่อุปสรรคในชีวิต ทั้งยังสามารถใช้เพื่อเพิ่มความเป็นสิริมงคลและความสวยงามตามแต่บุคลิกลักษณะ และฐานะของแต่ละคน

5. เอกสารเกี่ยวกับเครื่องประดับลูกปัดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

5.1 ประวัติความเป็นมาจังหวัดลพบุรี

จังหวัดลพบุรี เป็นจังหวัดในภาคกลาง เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของประเทศ มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของกองกำลังทั้งทหารบกและทหารอากาศหลายหน่วย เป็นศูนย์กลางทางการทหาร กองกำลังทางทหาร ซึ่งจังหวัดลพบุรีนั้นมีภูมิประเทศที่เหมาะสมคืออยู่ในเขตตอนกลางของประเทศจึงทำให้เป็นศูนย์กลางทางการทหารซึ่งสามารถที่กระจายหรือแจกจ่ายกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ไปยังภูมิภาคต่างๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ลพบุรีได้รับการทำนุบำรุงอีกครั้งสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี และนอกจากนั้นได้มีการวางผังเมืองใหม่และตั้งหน่วยทหารขึ้นมาในเมืองลพบุรี ดังนั้นเมืองลพบุรีจึงได้ชื่อว่าเป็นเมืองทหารเพราะมีหน่วยทหารที่สำคัญตั้งอยู่ถึง 11 หน่วย ลพบุรีในปัจจุบันจึงเป็น "เมืองเศรษฐกิจ เมืองท่องเที่ยว ศูนย์การศึกษาของภาคกลางตอนบน และยังเป็นเมืองทหารอีกด้วย" และนอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง เช่น เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ พระราชวังนารายณ์ราชนิเวศน์ พระปรางค์สามยอดเขาสนามแจ่ม และทุ่งทานตะวันที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ (มีพื้นที่ถึง 200,000-300,000 ไร่) และได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดที่มีลิงอาศัยอยู่มาก และนับว่าเป็นจังหวัดที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดลพบุรีเป็นจำนวนมาก

จังหวัดลพบุรีตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 48 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 25 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางเหนือตามเส้นทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน ประมาณ 155 กิโลเมตร หรือทางรถไฟสายเหนือประมาณ 133 กิโลเมตร มีพื้นที่ 6,586.67 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,116,668 ไร่

อาณาเขต จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ 8 จังหวัดดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดเพชรบูรณ์

ทิศตะวันออก ติดกับจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดชัยภูมิ

ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดสิงห์บุรี

ทิศใต้ ติดกับจังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดอ่างทอง

จังหวัดลพบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ , 121 ตำบล , 1,122 หมู่บ้าน , 1 องค์การ

บริหารส่วนจังหวัด , 21 เทศบาล , 3 เทศบาลเมือง ได้แก่ เทศบาลเมืองลพบุรี เทศบาลเมืองเขาสามยอด เทศบาลเมืองบ้านหมี่ , 18 เทศบาลตำบล , 104 องค์การบริหารส่วนตำบล

5.2 ประวัติความเป็นมาอำเภอลำสนธิ สภาพทั่วไป

ประวัติศาสตร์

ก่อตั้งโดยแยก 6 ตำบล ออกจากอำเภอชัยบาดาล เนื่องจากพื้นที่ของอำเภอชัยบาดาลเดิมนั้นกว้างขวางมาก ทำให้ทางราชการดูแลได้ไม่ทั่วถึง โดยได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อปี พ.ศ. 2539 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2539 คำขวัญ **อำเภอลำสนธิ** : น้ำตกวังแสนดีขึ้นบาน ตระหง่านปราศรัยงามหอม แวดล้อมด้วยภูเขา สมบูรณ์ป่าซับลังกา สายธาราลำสนธิ

ที่ตั้งของอาณาเขต : อำเภอลำสนธิตั้งอยู่ทางตะวันออกสุดของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอวิเชียรบุรี (จังหวัดเพชรบูรณ์) อำเภอภักดีชุมพล และอำเภอเทพสถิต (จังหวัดชัยภูมิ)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเทพสถิต (จังหวัดชัยภูมิ) อำเภอเทพารักษ์ และอำเภอด่านขุนทด (จังหวัดนครราชสีมา)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสีคิ้ว (จังหวัดนครราชสีมา) อำเภอมวกเหล็ก (จังหวัดสระบุรี) และอำเภอชัยบาดาล

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอชัยบาดาล และอำเภอศรีเทพ (จังหวัดเพชรบูรณ์)

ประวัติความเป็นมาตำบลหนองรี

ประวัติความเป็นมา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 มีพื้นที่ทั้งหมด 96 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 42,967 ไร่ ห่างจากอำเภอลำสนธิประมาณ 3-5 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดประมาณ 120 กิโลเมตร ตำบลหนองรีมีทั้งหมด 13 หมู่บ้าน ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะอยู่ไม่ห่างกันราษฎรอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรีมีสำนักงานชั่วคราวตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ตำบลหนองรี อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี และกำลังดำเนินการเรื่องการก่อสร้างอาคารที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาพทั่วไปของตำบล : โดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขา พื้นที่เป็นที่ดอนส่วนใหญ่ การทำการเกษตรมีคลองน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ คลองลำสนธิ คลองโสม คลองสีดา คลองหนองหัวช้าง คลองหนองเกตุ คลอง

หนองอีแต๋มา คลองหนองสองห้อง คลองหนองกระทุ่ม คลองแก่งคันนา ในฤดูแล้งน้ำจะแห้งไม่สามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ ส่วนในฤดูฝนในพื้นที่หมู่ 1,2,7 และ 8 จะมีน้ำท่วมทุกปี

อาณาเขตตำบล : ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลลำสนธิ, ตำบลเขารวก อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
 ทิศใต้ ติดกับ ตำบลนาโสม, ตำบลชัยสมบูรณ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
 ทิศตะวันออก ติดกับ อำเภอด่านขุนทด และ กิ่งอำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา
 ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลหนองยายไต้ะ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

จำนวนประชากรของตำบล : จำนวนประชากรในเขต อบต. 7,734 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,645 หลังคาเรือน

ข้อมูลอาชีพของตำบล : อาชีพหลัก ทำสวน/ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และรับจ้าง อาชีพเสริม ทอผ้า ขายผลิตภัณฑ์น้ำพริกสำเร็จรูป

ที่ตั้งและอาณาเขต

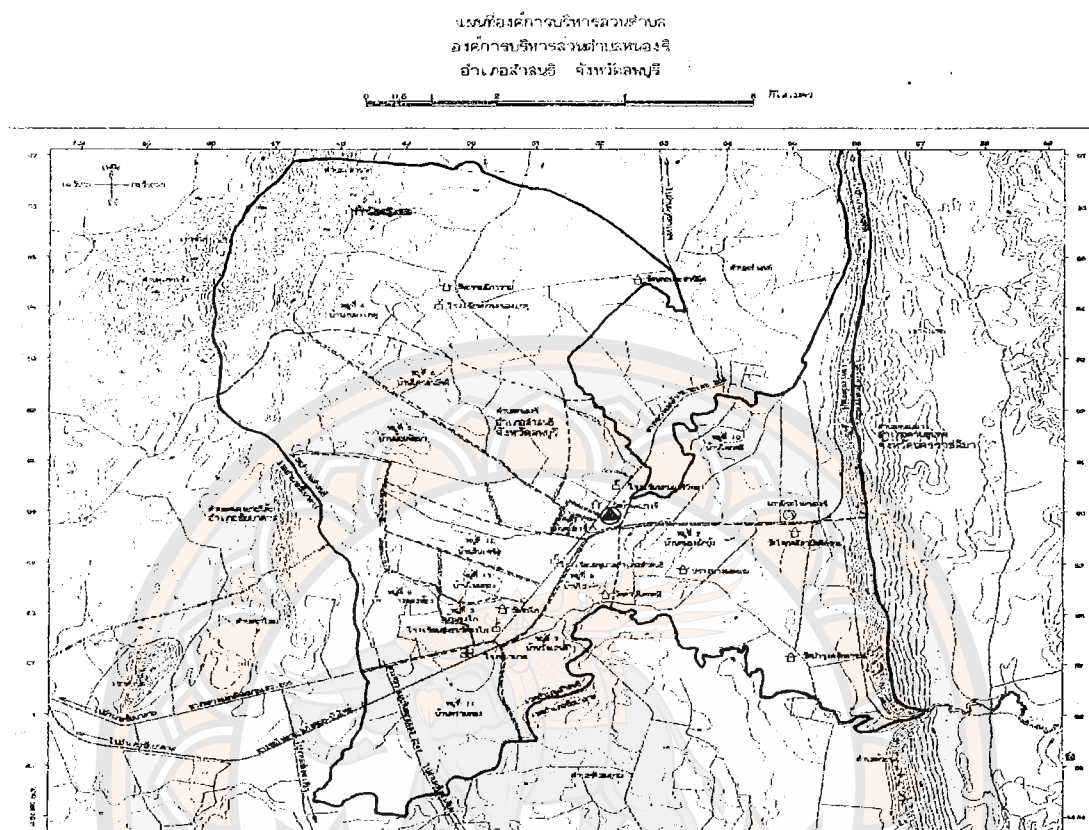
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 โดยมีสำนักงานอยู่เลขที่ 270 หมู่ที่ 1 บ้านหนองรี ตำบลหนองรี อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ห่างจากที่ว่าการอำเภอลำสนธิประมาณ 4.00 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลลำสนธิ และตำบลเขารวก
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลนาโสม และตำบลชัยสมบูรณ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองยายไต้ะ

เขตการปกครองและประชากร

โดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขาพื้นที่เป็นที่ดอน ฤดูแล้งน้ำจะแห้งไม่สามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ มีจำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เต็มทั้ง 13 หมู่บ้าน พื้นที่รวม 68.59 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 42,867 ไร่

แผนที่ตำบลหนองรี

5.3 ประวัติของกลุ่มเครื่องประดับ

กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

1. ชื่อผู้ผลิต: นางสาวภัทราพร สะอาดเยี่ยม (หัวหน้ากลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย)
2. ที่อยู่ (Address) : เลขที่ 45 หมู่ 4 ตำบลหนองรี อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
3. เบอร์โทรศัพท์ : 085-3293004 , 086-5371449
4. Website : www.nongricity.com

กลุ่มหินสีร้อยลายบ้านหนองเกตู ถือเป็นสินค้าโอท็อป ระดับ 5 ดาว ของอำเภอลำสนธิ สร้างเงินสร้างรายได้มาอย่างต่อเนื่อง ประมาณ 3 - 4 ปี ที่ล่าสุดกลุ่มอาชีพนี้เป็นการช่วยชาวบ้านผู้ยากไร้ ผู้ว่างงาน ผู้พิการที่ว่างเว้นจากการประกอบอาชีพหลัก คือทำการเกษตรได้ประกอบอาชีพเสริมรายได้

เป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านที่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่เลี้ยงวัว รับจ้าง ผู้ว่างงาน คนพิการ กลุ่มเล็กๆ กลุ่มหนึ่งได้รวมตัวกันประกอบอาชีพเพื่อเสริมรายได้ ในช่วงว่างเว้นจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดย

นำหินสีมงคลกว่า 100 ชนิดสี มาจัดเรียงร้อยเป็นเครื่องประดับ ที่สวยงามเป็นชุด เป็นเส้น เป็นพวง จำพวก สร้อยคอ สร้อยข้อมือ ต่างหู เป็นชิ้น เป็นชุด มีราคาเริ่มตั้งแต่ 30 บาทถึง 800 บาท

บทที่ 3

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับเงิน พลอย หินสีของกลุ่มผลิตเครื่องประดับ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ หินสี ด้านความเป็นมา กระบวนการผลิต ปัญหาและความต้องการบรรจุภัณฑ์ เพื่อพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้กับผลิตภัณฑ์หินสี และสร้างสรรค์ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 ขั้นตอนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

3.4 วิธีการรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเอกสารเพื่อสร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับหินสี รวมทั้งข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆที่เกี่ยวกับเครื่องประดับลูกบิดหินสี

ขั้นตอนที่ 2 ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนาม ภายใต้กรอบแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร เว็บไซต์และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยเข้าสู่พื้นที่แหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ และร้านจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องประดับหินสี เพื่อเก็บข้อมูลสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร เว็บไซต์และข้อมูลจากการลงพื้นที่ เพื่อกำหนดแนวคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์

ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ ภายใต้กรอบแนวคิดการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย จากการกำหนดในเบื้องต้นมาออกแบบ และสร้างผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์

ขั้นตอนที่ 5 สรุปประเมินผล อภิปราย นำเสนอผลงาน แนวทางการพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกปัดหินสี เพื่อหาแนวทางในการออกแบบ ตลอดจนการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้มาซื้อผลิตภัณฑ์ของสินค้าเครื่องประดับลูกปัดหินสี กลุ่มอาชีพหินสีร้อยละ ต่อหนึ่งสัปดาห์ หรือกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ และผู้สนใจที่แวะซื้อสินค้าเป็นจำนวนหนึ่งของทั้งหมดของสัปดาห์

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือตัวบรรจุภัณฑ์ รูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์

ตัวแปรตาม คือประโยชน์ใช้สอยของบรรจุภัณฑ์ที่มีความคงทนต่อการใช้งานหรือมีความปลอดภัยมากเพียงใด และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

3.3 ขั้นตอนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

- เครื่องมือในการวิจัยแบบสังเกต
 - o กรอบในการสังเกต
- เครื่องมือในการวิจัยแบบสังเกตภาคสนาม
 - o กรอบในการสังเกต
 - o เนื้อหาที่สังเกต
- แบบวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม
 - o แบบสำรวจชุมชน/กลุ่ม/บริษัท
 - o ประวัติชุมชน/กลุ่ม/บริษัท (Time line)
- แนวคำถามในการสัมภาษณ์เจาะลึกและสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
 - o แนวคำถามในการสัมภาษณ์
- การพัฒนาเครื่องมือ
 - o การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - o ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทำหนังสือราชการไปยังกลุ่มอาชีพ ที่เราต้องการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการลงภาคสนาม

3.5 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลภาคสนาม

1. การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความเป็นมาของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสีของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี พัฒนาการของลักษณะรูปแบบบรรจุภัณฑ์และการจัดการผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย รวมทั้งสภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมอันเป็นผลสืบเนื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ของเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เก็บรวบรวมจากผลิตภัณฑ์อันเป็นวัตถุจริงที่ปรากฏอยู่ในเครื่องประดับเงินของกลุ่มบ้านเจ้าจอม และหากผลงานบางส่วนที่ไม่สามารถเก็บรวบรวมจากวัตถุจริงได้ จะเก็บข้อมูลจากการวาดภาพลายเส้นก็ตามคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูล หรือเก็บข้อมูลจากภาพถ่ายผลงานดังกล่าวหากมีปรากฏอยู่ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีบันทึกข้อมูลด้านวัตถุผลิตภัณฑ์ ดังนี้

2.1 ด้านรูปแบบบันทึกข้อมูลด้วยภาพถ่ายสี

2.2 ด้านกลวิธีการผลิต ศึกษาถึงวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการผลิตในแต่ละขั้นตอนทั้งจากการสัมภาษณ์และจากการสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทปสัมภาษณ์ จดบันทึกและถ่ายภาพรวมทั้งการสเก็ตช์รายละเอียดในวัสดุและอุปกรณ์บางชิ้นที่ต้องการรายละเอียดสูง

2.3 ด้านเนื้อหาศิลปะของ เก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึกถ่ายภาพ ทั้งนี้เป็นเนื้อหาเป็นส่วนหนึ่งที่ปรากฏให้เห็นได้ในรูปแบบเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลายอยู่แล้ว

3. การจัดทำข้อมูล จัดกระทำภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลตามข้อ 1 และ 2 ผู้วิจัยจะจัดทำข้อมูลตามลำดับขั้นตอน โดยคำนึงถึงลำดับช่วงเวลาเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะจำแนกวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบพรรณนา วิเคราะห์ประกอบภาพถ่ายและภาพวาดลายเส้น ภายใต้ประเด็นหัวข้อสำคัญ ดังนี้

3.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

3.2 ลักษณะรูปแบบเครื่องประดับลูกบิดหินสี กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

3.3 พัฒนาการผลิตเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

3.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะรูปแบบ และการผลิตเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเอกสาร

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ตลอดจนเว็บไซต์ที่บริการข้อมูลต่างๆ แล้วนำมาร่างเป็นกรอบแนวความคิดของการวิจัยในขั้นประเด็นที่นำมาร่าง ประกอบไปด้วย

1. สภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี

2. ศึกษากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี
3. ศึกษากระบวนการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี

1.2 ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวความคิดของการวิจัยในขั้นตอนต้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องสำคัญดังกล่าว ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญของผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย โดยกำหนดขอบเขตการศึกษา

ส่วนที่ 1 ขอบเขตด้านการศึกษาสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำ
สนธิ จังหวัดลพบุรี

- ประวัติความเป็นมาของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย
- กระบวนการ ต้นทุนของการผลิตของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย
- การตลาด รายได้กลุ่มเป้าหมายของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

ส่วนที่ 2 ขอบเขตด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกออกแบบบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย
อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

จำนวน 5 โครงสร้าง 5 กราฟิก ประกอบด้วย

2.1 ชุดบรรจุภัณฑ์ใส่สร้อยคอยาว	1 กราฟิก	1 โครงสร้าง
2.2 ชุดบรรจุภัณฑ์ใส่ตุ้มหู	1 กราฟิก	1 โครงสร้าง
2.3 ชุดบรรจุภัณฑ์ใส่สร้อยข้อมือ	1 กราฟิก	1 โครงสร้าง
2.4 ชุดบรรจุภัณฑ์ใส่จี้	1 กราฟิก	1 โครงสร้าง
2.5 ชุดบรรจุภัณฑ์ใส่รวมเซต	1 กราฟิก	1 โครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดพื้นที่ในการวิจัยทางด้านผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอ
ลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยเข้าภาคสนามด้วยวิธีเปิดเผยตัว (Over role) โดย
นำหนังสือราชการจากทางมหาวิทยาลัย เสนอต่อเจ้าของกิจการของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ
จังหวัดลพบุรี เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเครื่องมือ
การวิจัยดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observant) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observat) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลช่วงแรกเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นด้านสภาพทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิต โดยทำการศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี การดำเนินการทางการตลาดและการจัดจำหน่าย ข้อจำกัดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก (Indept Interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อใช้ในงานวิจัย จากเอกสาร งานวิจัยและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้วสร้างแนวคำถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของผู้ผลิต กระบวนการผลิตและการจัดจำหน่าย

สำหรับผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย ผู้วิจัยจะใช้วิธีแบบเฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้านสภาพทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิต กระบวนการผลิตและการจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย ซึ่งประกอบด้วย

1. หัวหน้ากลุ่มผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย
2. คนงานผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ศึกษาข้อมูล ขณะเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยตรวจสอบความแม่นยำตรงข้อมูล (Validoty) และความเชื่อถือได้ (Veliability) ของข้อมูลภาคสนามทุกครั้งที่เก็บข้อมูลด้วยการดูคำถามสื่อความหมายตรงตามที่ต้องการหรือไม่ขณะที่สัมภาษณ์ คำตอบที่ได้สอดคล้องกับกลุ่มผู้ผลิตหรือไม่ตามระเบียบวิจัย การออกแบบพัฒนาและสร้างสรรค์ ด้วยการร่างแบบตามประเด็นที่ศึกษา คือการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

ขั้นตอนที่ 5 สรุปอภิปรายผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกปัดหินสี ของกลุ่มอาชีพ หินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลและการ ออกแบบเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานออกแบบให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยมีขั้นตอนการ ปฏิบัติงานดังนี้

ส่วนที่ 1 บทสังเขปเงื่อนไขในการออกแบบ (Design Brief)

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบ (Sketch)

ส่วนที่ 3 การพัฒนาและการสร้างสรรค์ (Development and Design)

ส่วนที่ 4 ผลงานที่สร้างสรรค์ (Packaging Design)

ส่วนที่ 1 บทสังเขปเงื่อนไขในการออกแบบ (Design Brief)

1. ชื่อโครงการ (Project Title) : การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับเงิน พลอย หินสีของ กลุ่มผลิตเครื่องประดับ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

2. ข้อมูลลูกค้า (Client Data) :

2.1 ชื่อผู้ผลิต (Name of Producer) : นางสาว ภัทราพร สะอาดเยี่ยม (หัวหน้ากลุ่มอาชีพ หินสีร้อยลาย)

2.2 ที่อยู่ (Address) : เลขที่ 45 หมู่ 4 ตำบลหนองรี อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

2.3 เบอร์โทรศัพท์ : 085-3293004 , 086-5371449

2.4 Fax : -

2.5 E-mail : -

2.6 Website : www. nongricity.com

2.7 ความเป็นมา ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย เป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านที่มีอาชีพ เกษตรกรรม ทำไร่เลี้ยงวัว รับจ้าง ผู้ว่างงาน คนพิการ กลุ่มเล็กๆกลุ่มหนึ่งได้รวมตัวกันประกอบอาชีพเพื่อ เสริมรายได้ ในช่วงว่างเว้นจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยนำหินสีมงคลกว่า 100 ชนิดสี มาจัดเรียง ร้อยเป็นเครื่องประดับ ที่สวยงามเป็นชุด เป็นเส้น เป็นพวง จำพวก สร้อยคอ สร้อยข้อมือ ต่างหู เป็นต้น เป็น ชุด มีราคาเริ่มตั้งแต่ 30 บาทถึง 900 บาท ทำมา 7 ปี รายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 บาท

3. ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product Data)

3.1 ชื่อผลิตภัณฑ์ (Product name) : เครื่องประดับ

3.2 ตราสินค้า (Brand name) : ลูกบิดหินสี OTOP สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ส่วนวิเคราะห์ : เป็นตราสินค้า กล่องเครื่องประดับใช้ของงานโอท็อป ไม่มีแบรนด์เป็นของตัวเอง จึงได้ตัดทอนรูปมือมาทำเป็นโลโก้ เพราะมือสื่อถึงการทำด้วยมือ และงานทุกชิ้นทำด้วยมือทั้งสิ้น พร้อมทั้งเอาชื่อของหัวหน้ากลุ่มมาเป็นชื่อแบรนด์เพื่อจะได้มีเอกลักษณ์มากยิ่งขึ้น

3.3 ลักษณะการออกแบบ: การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ (Redesign)

ส่วนวิเคราะห์ : ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลายไม่มีตัวบรรจุภัณฑ์ที่แน่นอน ใสถุงซิปลิธรรมดา จึงได้มีแนวคิดที่ต้องการทำตัวบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ให้กับกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย ดังนั้นจึงมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ให้แก่กลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย

3.4 ราคาของผลิตภัณฑ์ (Product Price) :

- 3.4.1 จี้
- 3.4.2 สร้อยคอยาว
- 3.4.3 กำไล
- 3.4.4 ต่างหู
- 3.4.5 ชุดรวมเซต

3.5 ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ (Product Use) : สวมใส่เพื่อความสวยงาม และเสริมมงคลให้กับตัวผู้สวมใส่

3.6 ความรู้สึกที่มีต่อผลิตภัณฑ์ ทั้งด้านการมองเห็น ด้านกายภาพ และความรู้สึก (Product visual/Physical/Sensor attributes) : ดูสวยงามตระการตาอีกทั้งมีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกและความเชื่อปกป้องภัยขจัดภัยอันตราย มีโชค อำนาจ วาสนา เจริญรุ่งเรืองมีเงินมีทอง

3.7 คุณลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่สามารถปกป้องและส่งเสริมตัวสินค้าได้ (Protective Packaging required (Details)) : บรรจุภัณฑ์กระดาษหุ้มผ้ากำมะหยี่ ซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับมอบเป็นของขวัญ หรือเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ช่วยให้สินค้าดูมีมูลค่ามากขึ้น โดยเพิ่มความสวยงามบนตัวกล่อง มีลายกราฟิกบนผ้าตัวที่เป็นลายจักรวาลี พร้อมกับโลโก้ที่ใช้การสกรีน ทำให้บรรจุภัณฑ์ดูน่าเก็บรักษา และยังสามารถปกป้องตัวผลิตภัณฑ์ได้อย่างปลอดภัย ดูเป็นเอกลักษณ์และสะดุดตา และง่ายต่อการหยิบนำมาใช้งาน

- ✓ Redesign (เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบสำหรับ) ผลผลิตที่เกิดจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเข้าสู่ตลาดอีกครั้ง

- ✓ Domestic (เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการ) ขายภายในประเทศ
- ✓ Product Price (ราคาผลิตภัณฑ์) ตั้งแต่ 30 บาท – 900 บาท
- ✓ Product Use (ประโยชน์ผลิตภัณฑ์) เสริมบุคลิกให้กับผู้สวมใส่
- ✓ How Used/Prepared (วิธีใช้) สวมใส่ตามร่างกาย
- ✓ Product visual/physical/sensory attributes (ความรู้สึกรวมทั้งต่อผลิตภัณฑ์ทั้ง ด้านการมองเห็น ด้านกายภาพและความรู้สึก)

4. ข้อมูลช่องทางการจัดจำหน่าย (Details)

4.1 รายละเอียดช่องทางการจัดจำหน่าย (Detail of Distribution) : จำหน่ายตามงานโอท็อป ทั่วประเทศ และเว็บไซต์ [www. nongricity.com](http://www.nongricity.com)

4.2 ข้อควรระวังเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (Product Pragility) : ผลิตภัณฑ์เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า ระวังการหลุดและขาดของตัวลูกบิดหิ้นสี่

- ✓ Details of distribution cycle (รายละเอียดช่องทางการจัดจำหน่าย) ตามงาน OTOP ทั่วประเทศ ต่างๆ ตามสถานที่ราชการทั่วไป
- ✓ Product fragility (ข้อควรระวังในด้านจุดอ่อนทางกายภาพของผลิตภัณฑ์) ลวดลายของสร้อยที่ อาจเหมือนกับร้านอื่นๆ
- ✓ Area or cube utilization requirements (ข้อมูลความต้องการลักษณะพื้นที่เก็บรักษาผลิตภัณฑ์)

5. ข้อมูลผู้บริโภคเป้าหมาย (Target consumer data)

5.1 คุณลักษณะของผู้บริโภค (Demographic / Psychographic Description) : ผู้ที่รักสวยรัก งามและชอบการแต่งตัว และอาจรวมไปถึงผู้ที่เชื่อเรื่องโชคลาง

Demographic (ลักษณะด้านกายภาพ)

- ทุกเพศทุกวัย
- มีอายุระหว่าง 5 – 60 ปี
- รายได้ 5,000 – 10,000 บาท/เดือน

Psychographic (ลักษณะด้านจิตภาพ)

- มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกและความเชื่อ
- สำหรับผู้หญิงรักสวยรักงาม
- ต้องการเพิ่มจุดดึงดูดให้กับเครื่องประดับ

6. ข้อมูลบรรจุภัณฑ์ / ฉลาก (Package / Label data)

6.1 ประเภทของบรรจุภัณฑ์ (Type of Pack) : กล่องเครื่องประดับกระดาษบุด้วยผ้ากำมะหยี่และผ้าต่วน

7. เจ็อนไซและข้อสรุปทางด้านเรขศิลป์(Graphic Design Brife)

7.1 ข้อมูลเบื้องต้น / ความสำคัญและความเป็นมาของโครงการออกแบบ (Background)

การออกแบบโครงสร้าง 5 โครงสร้าง และกราฟิกที่มีความเป็นลักษณะหรือบ่งบอกถึงตัวสินค้าภายในบรรจุภัณฑ์ โดยการออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นการออกแบบเพื่อสร้างความแปลกใหม่และเป็นสิ่งป้องกันสินค้ากลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดเป็นผู้หญิงที่มีเป็นคนรักสวยรักงาม สนใจในเครื่องประดับต่างๆ

7.2 สถานะของผลิตภัณฑ์ (Product/SWOT/[Strength,Weakness,Opportunity,Threat]) : แข็งแรงปลอดภัย

Strength (จุดแข็งของสินค้า)

1. เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและมีมูลค่า
2. ในตัวของผลิตภัณฑ์มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ
3. เปลี่ยนความจำใจของเครื่องแต่งกายไม่ให้ซ้ำซากจืดตา
4. เสริมบุคลิกของผู้สวมใส่ให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง

Weaknesses (จุดอ่อนของสินค้า)

1. ไม่มีบรรจุภัณฑ์เป็นของตัวเอง
2. มีการโฆษณาบ่อยจึงทำให้ไม่เป็นที่รู้จักจากบุคคลภายนอก

Opportunities (โอกาสของสินค้า)

1. เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์
2. สร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า
3. สร้างความมั่นคงให้กับสินค้า
4. มีจุดดึงดูดด้วยตัวบรรจุภัณฑ์ที่ดูแปลกใหม่
5. เก็บรักษาได้ง่าย และหยิบใช้สะดวก

Threats (อุปสรรคของสินค้า)

1. คู่แข่งขันใหม่เพิ่มมากขึ้นภายในชุมชน
2. ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าสูง

7.3 วัตถุประสงค์ในการออกแบบ (Objective)

ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้กับสินค้าโดยต้องการเป็นจุดดึงดูดของลูกค้า เพราะนอกจากสินค้าจะมีคุณภาพแล้ว อีกส่วนหนึ่งที่สำคัญก็คือรูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่มีความดึงดูด ความน่าสนใจ และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้

7.4 แนวความคิดในการออกแบบ (Design concept) : ความลึกซึ้งแห่งจักรราศี

7.5 เหตุผลสนับสนุน (Support)

รูปแบบและสีที่ใช้จะทำให้ผลิตภัณฑ์ดูโดดเด่น เป็นจุดเรียกความสนใจให้กับลูกค้าได้ดี และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าโดยบรรจุภัณฑ์เรียบหรูและมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

7.6 อารมณ์ความรู้สึกบุคลิกของงาน (Mood & Tone)

Concept	ความลึกซึ้งแห่งจักรราศี	
Mood & Toon	จักรราศี	ความลึกซึ้ง
Graphic element	กราฟิก	สี

ตาราง 4.1 Mood & Toon

7.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

บรรจุภัณฑ์จะช่วยทำให้ผลิตภัณฑ์ดูมีคุณค่ามากขึ้นและหวังว่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และสามารถเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์

8. การวิเคราะห์การออกแบบ

8.1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงสร้าง

โครงสร้างทั้งหมดของบรรจุภัณฑ์มีรูปทรงที่เรียบง่าย มีระบบล็อคที่ดีเพื่อป้องกันสินค้าเสียหาย และมีขนาดที่พอมะกาะกับตัวผลิตภัณฑ์

ซึ่งโครงสร้างทั้งหมดของบรรจุภัณฑ์ มี 5 โครงสร้าง คือ

ผลิตภัณฑ์จี	สูง 2.5 CM.	กว้าง 6 CM.	ยาว 6.5 CM.
ผลิตภัณฑ์สร้อยคอยาว	สูง 3 CM.	กว้าง 18 CM.	ยาว 18 CM.
ผลิตภัณฑ์กำไล	สูง 7 CM.	กว้าง 8 CM.	ยาว 8 CM.
ผลิตภัณฑ์ต่างหู	สูง 3 CM.	กว้าง 6 CM.	ยาว 6 CM.
ผลิตภัณฑ์รวมเซต	สูง 2.5CM.	กว้าง 14 CM.	ยาว 12.5 CM.

8.2 การวิเคราะห์ความแข็งแรง

บรรจุภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย เน้นถึงการนำไปใช้ได้หลายครั้ง และในกรณีที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา นี้ เป็นการมุ่งหมายถึงเรื่องของรูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เพื่อให้เข้ากับผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายในบรรจุภัณฑ์ แต่ก็สามารถปกป้องสินค้าได้อย่างดีเพื่อให้สินค้าไม่มีความเสียหายในระดับหนึ่ง

8.3 การวิเคราะห์ด้านกราฟิก

กราฟิกที่ใช้ อ้างอิงมาจากรูปทรงจักรราศีต่างๆมาใส่บนบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ การเลือกโทนสีที่นำมาใช้จะเป็นสีม่วง ดำ และทอง เพราะสีเหล่านี้เป็นสีที่ทำให้ตัวผลิตภัณฑ์ดูมีความโดดเด่น ดูทันสมัย

8.4 การวิเคราะห์บรรจุภัณฑ์โดยรวม

โครงสร้างที่มีลักษณะเรียบง่าย สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ ด้วยวัสดุในการผลิตบรรจุภัณฑ์ด้วยผ้ากำมะหยี่และผ้าต่วน สามารถสร้างความโดดเด่นซึ่งผลิตภัณฑ์มีความสวยงามอยู่ในตัวผลิตภัณฑ์ด้วยอยู่แล้ว และกราฟิกที่มีลวดลายที่สอดคล้องกับความเป็นผลิตภัณฑ์ ทำให้นำไปสู่ความดึงดูดให้กับผู้บริโภค

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบ (Sketch)

การออกแบบตราสัญลักษณ์

การออกแบบตราสัญลักษณ์ของเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย โดยนำลายสัญลักษณ์รูปมือมาใช้ในการออกแบบ เพราะลายสัญลักษณ์รูปมือ นี้ได้สื่อถึงกระบวนการทำ ที่ใช้มือในการประดิษฐ์ทุกขั้นตอน จึงเลือกนำมาใช้ในการออกแบบตราสัญลักษณ์ และเลือกใช้ตัวอักษรที่มีความอ่อนช้อย เพื่อบ่งบอกให้เห็นถึงความประณีต ความงามของเครื่องประดับลูกบิดหินสี

ภาพที่ 4.1 ภาพแสดงแบบร่างตราสัญลักษณ์แบบที่ 1

ภาพที่ 4.2 ภาพแสดงแบบร่างตราสัญลักษณ์แบบที่ 2

ภาพที่ 4.3 ภาพแสดงแบบร่างตราสัญลักษณ์แบบที่ 3

ภาพที่ 4.4 ภาพแสดงแบบร่างตราสัญลักษณ์แบบที่ 4

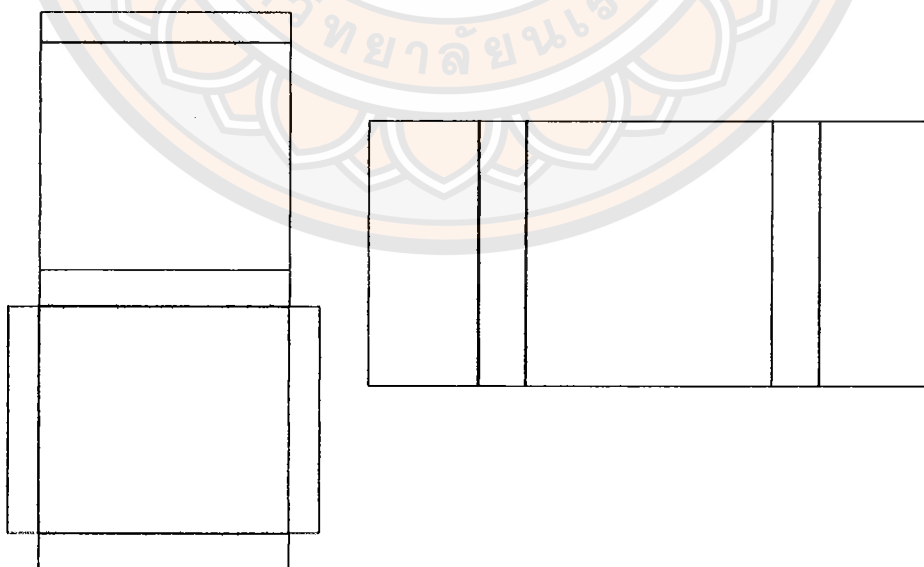

ภาพที่ 4.5 ภาพแสดงตราสัญลักษณ์ที่มีการพัฒนาและสร้างสรรค์แล้ว

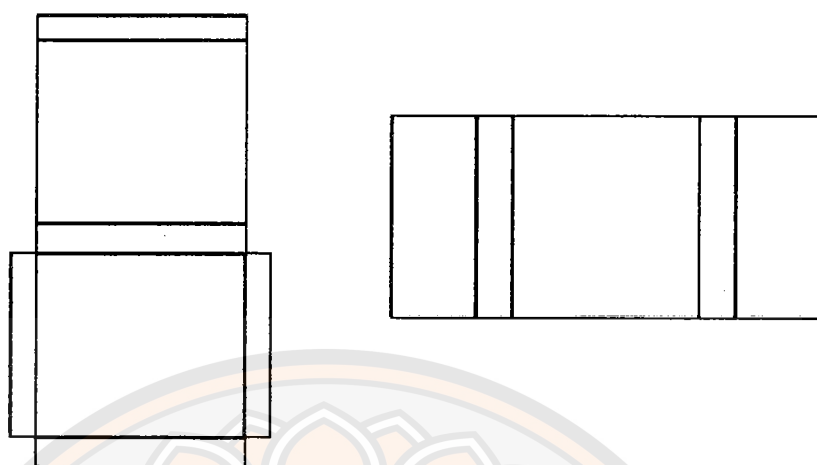
ตราสัญลักษณ์ที่มีการพัฒนาจากภาพ ที่ 4.4 เป็นการนำเสนอลักษณะลวดลายของรูปทรงมือ มีลักษณะเป็นรูปโอเค เพื่อเป็นการแสดงว่าสินค้าทุกชิ้นผ่าน และดี พร้อมทั้งใช้สีทองเพื่อให้ดูมีความหรูหรา มีการพัฒนาให้มีความลงตัวด้วยสีและรูปแบบของตราสัญลักษณ์

ส่วนที่ 3 การพัฒนาและการสร้างสรรค์ (Development and Design)

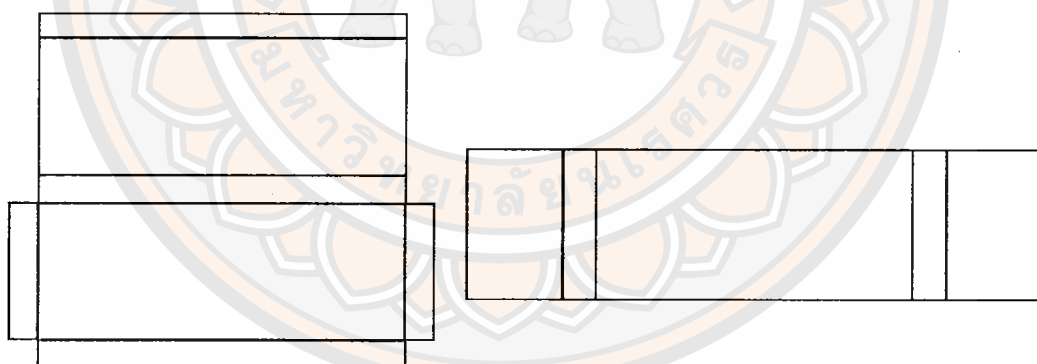
การออกแบบโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์มีความสำคัญเพราะโครงสร้างเป็นสิ่งที่ปกป้องผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดอันตรายและความเสียหายกับผลิตภัณฑ์ โดยโครงสร้างของเครื่องประดับลูกบิดหินสี ได้เลือกการปกป้องผลิตภัณฑ์ด้วยกล่องของขวัญ เพราะเครื่องประดับลูกบิดหินสีเป็นสิ่งที่มีความมีมูลค่า จึงควรมีโครงสร้างที่ดูปกป้องและป้องกันการเสียหายได้ดี

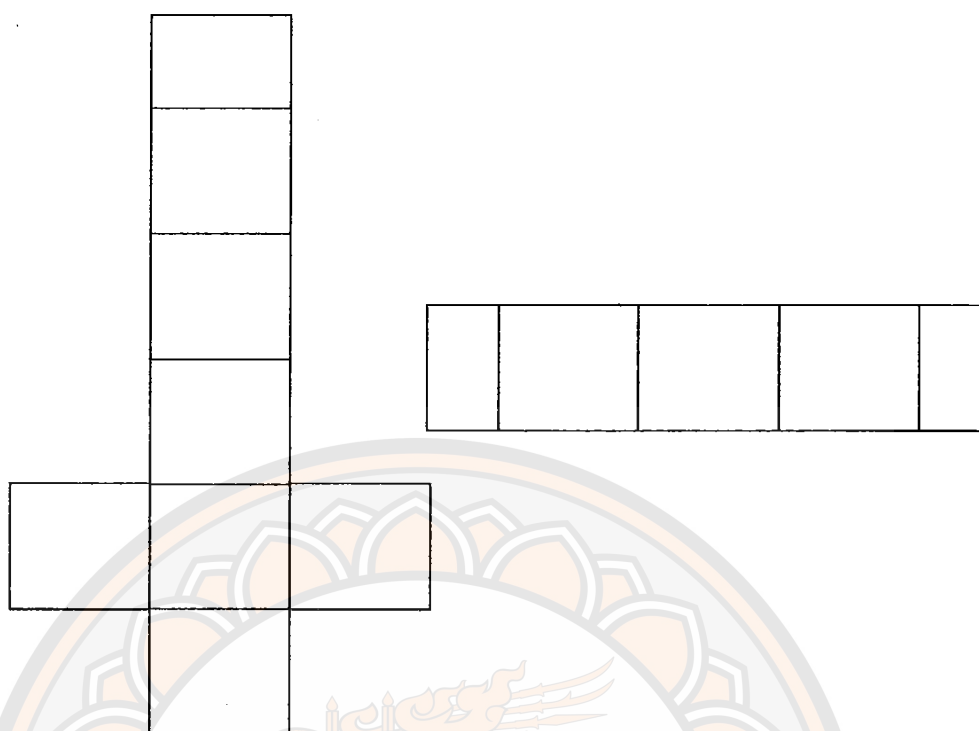
ภาพที่ 4.6 ภาพแสดงโครงสร้างกล่องรวมเซต

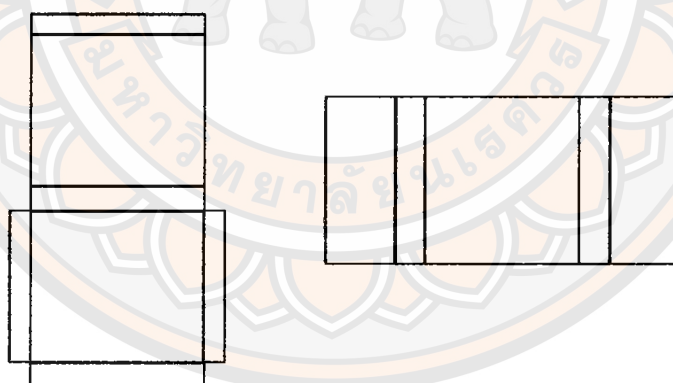
ภาพที่ 4.7 ภาพแสดงโครงสร้างกล่องจี

ภาพที่ 4.8 ภาพแสดงโครงสร้างกล่องสร้อยคอยาว

ภาพที่ 4.9 ภาพแสดงโครงสร้างกล่องกำไล

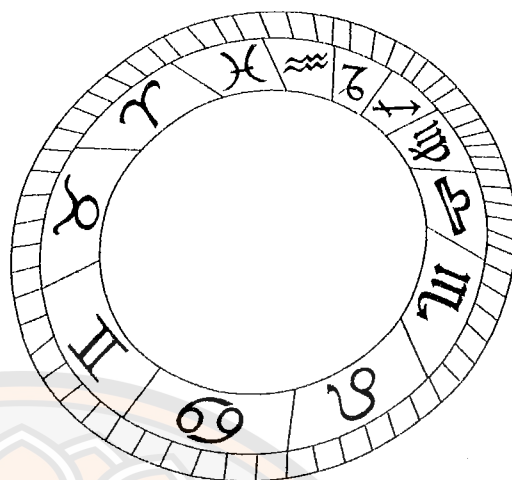

ภาพที่ 4.10 ภาพแสดงโครงสร้างกล่องต่างหู

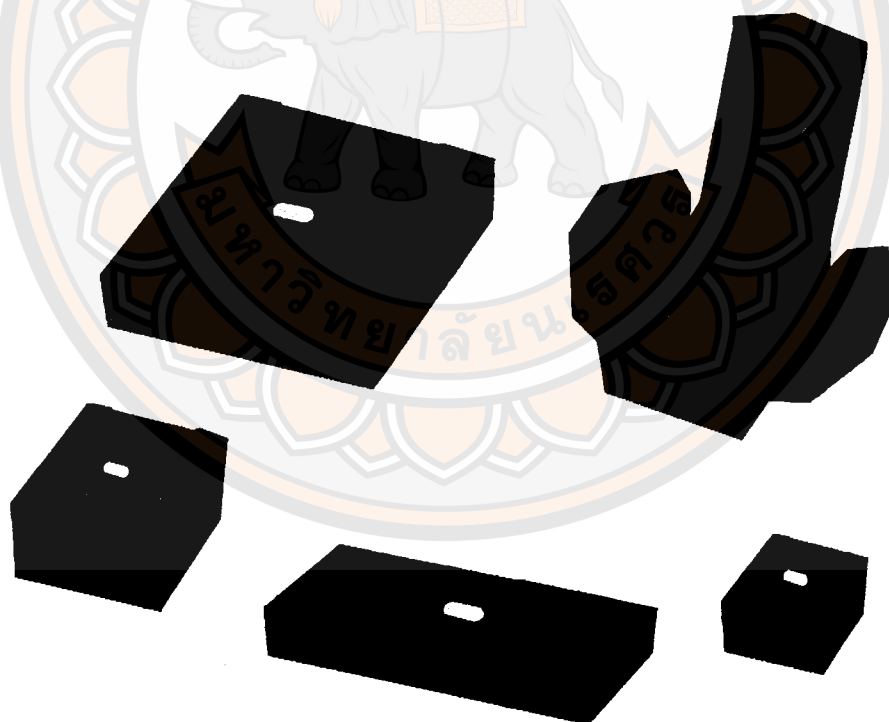
การออกแบบกราฟิก

การออกแบบกราฟิกเป็นการนำลายจักรราศี มาใช้เพราะการใส่หินสีอาจต้องอ้างอิงตามจักรราศี เพื่อเสริมดวงชะตาให้มีความรุ่งโรจน์ตามชนิดของลูกปัดหินสี

Patraporn
Handmade Accessories ©

ภาพที่ 4.11 ภาพแสดงกราฟิกแบบที่ 1

ภาพที่ 4.12 ภาพแสดงกราฟิกแบบที่ 2

ภาพที่ 4.13 ภาพแสดงกราฟิกแบบที่ 3

ภาพที่ 4.14 ภาพแสดงกราฟิกแบบที่ 4

การพัฒนากราฟิกเป็นการปรับขนาดของลายกราฟิกหรือลายสกรีนให้มีขนาดเล็กลง และให้มีขนาดที่เหมาะสมกับขนาดของกล่องและเหมาะสมกับโลโก้ในการจัดวางเพื่อให้เข้า SET

ภาพที่ 4.15 ภาพแสดงกราฟิกกล่องรวมเซต

ภาพที่ 4.16 ภาพแสดงกราฟิกกล่องจัด

ภาพที่ 4.17 ภาพแสดงกราฟิกกล่องสร้อยคอยาว

ภาพที่ 4.18 ภาพแสดงกราฟิกกล่องกำไล

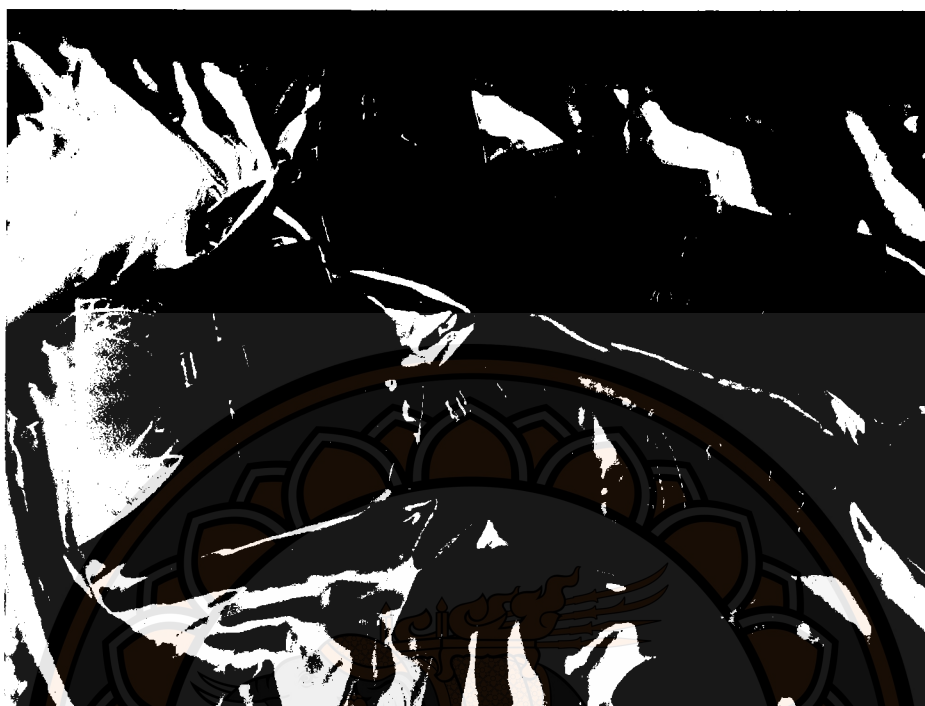

ภาพที่ 4.19 ภาพแสดงกราฟิกกล่องต่างหู

ภาพที่ 4.20 ภาพแสดงกราฟิกถุงกระดาษ

ส่วนที่ 4 ผลงานที่สร้างสรรค์ (Packaging Design)

ภาพที่ 4.21 ภาพแสดงผลงานออกแบบ

ภาพที่ 4.22 ภาพแสดงผลงานออกแบบ

ภาพที่ 4.23 การจัดแสดงงานส่วนที่ 1

ภาพที่ 4.24 การจัดแสดงงานส่วนที่ 2

ภาพที่ 4.25 การจัดแสดงงานส่วนที่ 3

ภาพที่ 4.26 ภาพนุทแสดงงาน

บทที่ 5

บทสรุป

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ในหัวข้อ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับเงิน พลอย หินสีของกลุ่มผลิตเครื่องประดับ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานวัตกรรมที่เหมาะสมกับบรรจุภัณฑ์มากที่สุด รวมทั้งการนำข้อมูลจากการศึกษามาใช้ในการพัฒนาสร้างสรรค์และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งความสะดวกในการใช้งานอีกทั้งเป็นการกระตุ้นการตัดสินใจของผู้บริโภค เพื่อเพิ่มยอดขายให้กับผลิตภัณฑ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงพัฒนาเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เพื่อพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์โดยศึกษา 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของกระบวนการผลิตเครื่องประดับลูกบิดหินสี สำหรับกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
2. มีการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ในรูปแบบที่ใหม่

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี การศึกษาสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของกระบวนการผลิตเครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
2. มีการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ของกลุ่มอาชีพหินสีร้อยลาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ในรูปแบบที่ใหม่

จากการศึกษาผู้วิจัยได้พบถึงปัญหาด้านบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกบิดหินสี ดังนี้

- ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์
- บรรจุภัณฑ์ยังไม่สามารถปกป้องถึงผู้ผลิตได้
 - โครงสร้างมีการชำรุดง่าย อาจจะทำให้สินค้าเกิดการเสียหายได้

สรุปผลการออกแบบ

1. การออกแบบบรรจุภัณฑ์และกราฟิกผลิตภัณฑ์เครื่องประดับลูกปัดหินสี ของกลุ่มอาชีพ หินสีร้อยลาย จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขึ้นมาใหม่ สามารถปกป้อง ผลิตภัณฑ์และส่งเสริมภาพลักษณ์ให้แก่ผลิตภัณฑ์ได้ด้วย

2. กระบวนการออกแบบเป็นไปตามหลักการออกแบบ อันประกอบไปด้วย

1.1 แนวความคิดในการออกแบบ

1.2 หลักการในการออกแบบ

1.3 ส่วนประกอบที่สำคัญในการออกแบบ

1.4 องค์ประกอบในการออกแบบ

1.5 กราฟิก

ผลการออกแบบได้ดำเนินไปตามแนวทางการศึกษาข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในด้าน ตัวผลิตภัณฑ์ กลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลทางการตลาด และข้อมูลทางด้านเทคนิคต่างๆ ตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบได้ข้อสรุปดังนี้

บรรจุภัณฑ์มีส่วนช่วยในการปกป้องสินค้าและช่วยสร้างทัศนคติที่ดีแก่ผู้บริโภคและมีการขยาย อัตราการเพิ่มของยอดขายให้มากยิ่งขึ้น

การออกแบบโครงสร้าง วัสดุ ของบรรจุภัณฑ์และกราฟิกก็เป็นสิ่งสำคัญ การทำโครงสร้างหรือ รูปทรงของบรรจุภัณฑ์ให้มีลักษณะในรูปแบบใหม่ สร้างตราสัญลักษณ์เพื่อให้เป็นสิ่งที่จดจำให้กับผู้บริโภค ได้ง่ายขึ้น รวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์ที่แปลกใหม่

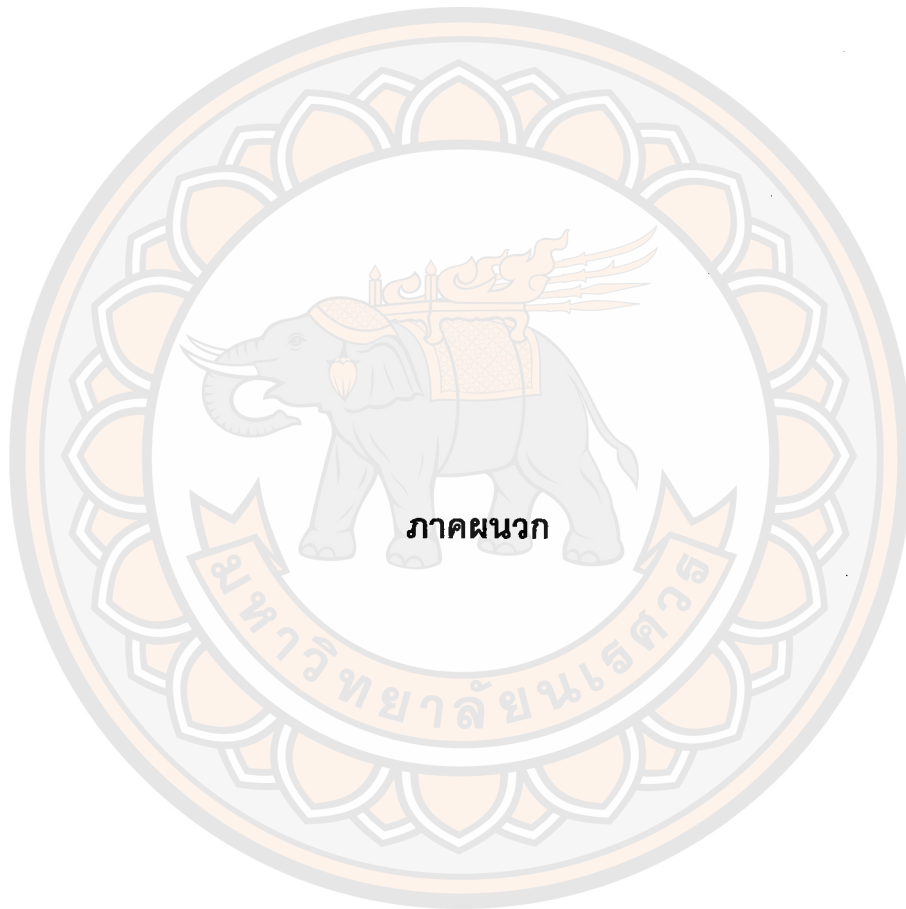
ข้อเสนอแนะ

1. ผลิตภัณฑ์เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่ามาก เพราะฉะนั้นจึงคิดบรรจุภัณฑ์ที่มีวิธีการล็อกที่ดีเพราะ ป้องกันการเสียหายของผลิตภัณฑ์ และตัวบรรจุภัณฑ์สามารถใช้ได้หลายๆครั้ง

2. บรรจุภัณฑ์เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้า เหมาะแก่การเป็นขอฝากหรือมอบในโอกาสสำคัญ

บรรณานุกรม

- วัฒน์ จูฑะวิภาต,(2527),การออกแบบ,กรุงเทพฯ,สารมวลชน
- พิชิต เลี่ยมพิวัฒน์, การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กระต๊ากบางปะอิน, 2518 .
- วิรุณ ตั้งเจริญ . การออกแบบ . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิณเวลดอาร์ท , 2527
- สาคร คันธโชติ . การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ . กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพิมพ์โอเดียนสตรี ,2528 .
- วัฒน์ จูฑะวิภาต,(2552),ศิลปะพื้นบ้าน, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รักษ์ทักษิณ. (2534). สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- สารานุกรมเสรี
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.(2539).วัสดุทางการพิมพ์(Printing Materials).กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด นำถึงการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.(2539).การออกแบบทางการพิมพ์.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ บริษัทประชุมช่าง จำกัด.
- สมรักษ์ เพื่อองอารมณ.บรรจุกัณฑ์กับการส่งออก.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ จามจุรีโปรดักท์.
- กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐี.การออกแบบบรรจุกัณฑ์.สืบค้นเมื่อ, จาก http://www.prc.ac.th/web_pd/package02.html
- นางสาวโชติกา. (8 กุมภาพันธ์ 2551).บทบาทหน้าที่ของบรรจุกัณฑ์. จาก <http://cid29e56df8685e8225.spaces.live.com/blog/cns!29E56DF8685E8225!126.entry>
- Douwnghatai/Lesson8.(10 ตุลาคม 2550).บรรจุกัณฑ์.จาก <http://www.kvc.ac.th/douwnghatai/Lesson8.html>
- Design-prt1330.(18 กรกฎาคม 2551).การออกแบบกราฟิกสำหรับบรรจุกัณฑ์.จาก <http://design-prt1330.exteen.com/20080718/entry-5>
- การผลิตวัสดุกราฟิก.(24 กันยายน 2552).ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบกราฟิก.จาก <http://kriang01.blogspot.com/2009/09/1.html>

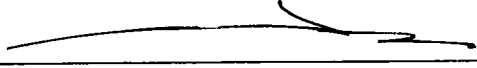
ภาคผนวก

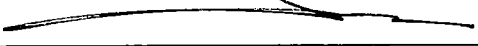
มหาวิทยาลัยรัตนนคร

เอกสารติดตามความก้าวหน้าวิชาศิลปะนิพนธ์ สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

ชื่อ-สกุล น.ส. วิชญา นิธมา รหัสนิสิต 51710557หัวข้อโครงการวิจัย การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผศ. ดร.รัก สวรรณวัฒน์อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อ. ดร.เอช นิธมา

ครั้งที่ 1	วันที่เข้าพบ 16/11/54	ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ประเด็นนำมาปรึกษา (สิ่งที่นำมาส่ง และขอคำปรึกษา)		
- Concept mapping (กรอบตัวโครงการใหม่)		
ประเด็นที่ต้องค้นคว้า,ปรับปรุง (คำแนะนำจากอาจารย์)		
- ค้นหาข้อมูลกรอบตัวโครงการใหม่เข้าวงที่ 2-5		
- Design Brief		
ครั้งที่ 2	วันที่เข้าพบ 23/11/54	ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ประเด็นนำมาปรึกษา (สิ่งที่นำมาส่ง และขอคำปรึกษา)		
- Concept Mapping		
- Design Brief		
ประเด็นที่ต้องค้นคว้า,ปรับปรุง (คำแนะนำจากอาจารย์)		
- ปรับปรุง Design Brief ใหม่		
- แก้ Concept Mapping		
- ส่วนที่ 1		
ครั้งที่ 3	วันที่เข้าพบ 29/11/54	ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ประเด็นนำมาปรึกษา (สิ่งที่นำมาส่ง และขอคำปรึกษา)		
- ตรวจสอบส่วนที่ Design Brief		
- ส่วนที่ 1		
ประเด็นที่ต้องค้นคว้า,ปรับปรุง (คำแนะนำจากอาจารย์)		
- แก้ Design Brief		
- ส่วนที่ 1		

ครั้งที่ 4	วันที่เข้าพบ 9/12/54	ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ประเด็นนำมาปรึกษา (สิ่งที่นำมาส่ง และขอคำปรึกษา)		
<ul style="list-style-type: none"> - 112 ขบวนการสามศตวรรษ / Logo - Design Brief 		
ประเด็นที่ต้องค้นคว้า, ปรับปรุง (คำแนะนำจากอาจารย์)		
<ul style="list-style-type: none"> - 232 ขบวนการสามศตวรรษ - 112 Logo ให้ใช้ตามคอนเซ็ปต์ / สรพงษ์ ฐิติสวัสดิ์ 		
ครั้งที่ 5	วันที่เข้าพบ 14/12/54	ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ประเด็นนำมาปรึกษา (สิ่งที่นำมาส่ง และขอคำปรึกษา)		
<ul style="list-style-type: none"> - 112 โลโก้ (สามศตวรรษ) - 112 ฟอนต์ (สามศตวรรษ) 		
ประเด็นที่ต้องค้นคว้า, ปรับปรุง (คำแนะนำจากอาจารย์)		
<ul style="list-style-type: none"> - 232 ขบวนการโลโก้ / ฟอนต์ / ขบวนการ - ค้นคว้าลายกราฟิกที่ เหมาะสวกับผลิตภัณฑ์ 		
ครั้งที่ 6	วันที่เข้าพบ 13/01/55	ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ประเด็นนำมาปรึกษา (สิ่งที่นำมาส่ง และขอคำปรึกษา)		
<ul style="list-style-type: none"> - 112 ขบวนการกราฟิก - กราฟฟิก - 112 กราฟฟิก 		
ประเด็นที่ต้องค้นคว้า, ปรับปรุง (คำแนะนำจากอาจารย์)		
<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาฟอนต์ให้สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ - กราฟฟิกที่ทันสมัย - Display : รูป 112 ขบวนการกราฟิกในกระดาษ 		

ครั้งที่ 7	วันที่เข้าพบ 25/01/55	ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ประเด็นนำมาปรึกษา (สิ่งที่นำมาส่ง และขอคำปรึกษา)		
<ul style="list-style-type: none"> - วิทยานิพนธ์ทั้ง 3 บท - โฉมปก 222 ฝอ 32 - กราฟิก 		
ประเด็นที่ต้องค้นคว้า, ปรับปรุง (คำแนะนำจากอาจารย์)		
<ul style="list-style-type: none"> - แก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สอดคล้องกับ Key word. - ปรับสีตัวสีเพื่อให้สีตัดทแยงกับสีตัวอักษร - ปรับกราฟิก 		
ครั้งที่	วันที่เข้าพบ	ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ประเด็นนำมาปรึกษา (สิ่งที่นำมาส่ง และขอคำปรึกษา)		
ประเด็นที่ต้องค้นคว้า, ปรับปรุง (คำแนะนำจากอาจารย์)		
ครั้งที่	วันที่เข้าพบ	ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ประเด็นนำมาปรึกษา (สิ่งที่นำมาส่ง และขอคำปรึกษา)		
ประเด็นที่ต้องค้นคว้า, ปรับปรุง (คำแนะนำจากอาจารย์)		

* friday only . 01:00

* Concept mapping!

ส่วนที่ 1

- หน้าที่
- องค์ประกอบ

- >> โครงสร้าง (เป็นกรอบคิด)
- >> ขั้นตอนการดำเนินงาน (การนำโครงสร้าง)

ส่วนที่ 2

- วัตถุประสงค์

